

Αρχική σελίδα>Οικογενειακά και κληρονομικά θέματα>Ιδιοκτησία στον γάμο και στο σύμφωνο συμβίωσης>Περιοριστικές σχέσεις των συζύγων

Περιοριστικές σχέσεις των συζύγων

Εθνικοί κανόνες για τη διαίρεση της συζυγικής περιουσίας ζευγαριών των οποίων η σχέση εμπεριέχει διεθνές στοιχείο, σε περίπτωση διαζυγίου, διάστασης ή θανάτου

Ολοένα και περισσότερο, οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης διασχίζουν εθνικά σύνορα για να σπουδάσουν, να εργαστούν ή να δημιουργήσουν οικογένεια σε άλλη χώρα της ΕΕ. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του αριθμού των διεθνών ζευγαριών που βρίσκονται είτε σε γάμο είτε σε σχέση καταχωρισμένης συμβίωσης.

Ο όρος «διεθνή ζευγάρια» αναφέρεται σε ζευγάρια των οποίων τα μέλη έχουν διαφορετικές ιθαγένειες, ζουν σε χώρα της ΕΕ άλλη από τη χώρα καταγωγής τους ή διατηρούν περιουσία σε διαφορετικές χώρες. Τα διεθνή ζευγάρια, είτε σε γάμο είτε σε σχέση καταχωρισμένης συμβίωσης, πρέπει να διαχειρίζονται την περιουσία τους και, ιδίως, να τη μοιραστούν σε περίπτωση διαζυγίου/χωρισμού ή θανάτου ενός από τους δύο.

Οι κανόνες της ΕΕ βοηθούν τα διεθνή ζευγάρια σε αυτές τις περιπτώσεις. Οι εν λόγω κανόνες εφαρμόζονται σε 18 χώρες της ΕΕ: Σουηδία, Βέλγιο, Ελλάδα, Κροατία, Σλοβενία, Ισπανία, Γαλλία, Πορτογαλία, Ιταλία, Μάλτα, Λουξεμβούργο, Γερμανία, Τσεχική Δημοκρατία, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Βουλγαρία, Φινλανδία και Κύπρο.

Οι κανόνες αυτοί καθορίζουν ποιας χώρας τα δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία για να δικάσουν τις υποθέσεις που αφορούν την περιουσία ενός διεθνούς ζευγαριού και ποιο δίκαιο εφαρμόζεται στις υποθέσεις αυτές. Επιπλέον, οι εν λόγω κανόνες απλοποιούν τον τρόπο με τον οποίον οι δικαστικές αποφάσεις ή συμβολαιογραφικές πράξεις που εκδίδονται σε μία χώρα της ΕΕ αναγνωρίζονται και εκτελούνται σε άλλη χώρα της ΕΕ.

Επιλέξτε τη σημαία της χώρας που σας ενδιαφέρει για να βρείτε αναλυτικές εθνικές πληροφορίες.

Εάν χρειάζεστε περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε επικοινωνήστε με τις αρχές ή με επαγγελματία νομικό στη σχετική χώρα της ΕΕ.

Μπορείτε επίσης να ανατρέξετε στον δικτυακό τόπο <http://www.coupleseurope.eu/el/home> του Συμβολαιογραφικού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τελευταία επικαιροποίηση: 30/05/2023

Για τη διαχείριση αυτής της ιστοσελίδας υπεύθυνη είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην παρούσα σελίδα δεν απηχούν κατ' ανάγκη την επίσημη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Παρακαλείσθε να συμβουλευθείτε την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου σχετικά με το καθεστώς πνευματικής ιδιοκτησίας που διέπει τις σελίδες των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων.

Περιοριστικές σχέσεις των συζύγων - Τσεχική Δημοκρατία

1 Υπάρχει στο εν λόγω κράτος μέλος προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιοριστικών σχέσεων των συζύγων; Τι προβλέπει;

Ναι.

Σύμφωνα με το τσεχικό δίκαιο, όλα τα πράγματα που ανήκουν στους συζύγους, που έχουν περιοριστική αξία και δεν εξαιρούνται από τον νόμο υπάγονται σε σύστημα κοινοκτημοσύνης. Η περιουσία των συζύγων υπόκειται είτε στο εκ του νόμου προβλεπόμενο σύστημα ρύθμισης των περιοριστικών σχέσεων των συζύγων, είτε σε ειδικό σύστημα που συμφωνείται μεταξύ των συζύγων ή σε σύστημα που καθορίζεται δυνάμει δικαστικής απόφασης.

Σύμφωνα με το εκ του νόμου προβλεπόμενο σύστημα, τα περιοριστικά στοιχεία που απέκτησε ο ένας σύζυγος ή αμφότεροι οι σύζυγοι από κοινού κατά τη διάρκεια του γάμου περιλαμβάνονται στην κοινή περιουσία, με εξαίρεση τα ακόλουθα:

- περιοριστικά στοιχεία που εξυπηρετούν προσωπικές ανάγκες ενός εκ των συζύγων
- περιοριστικά στοιχεία που αποκτήθηκαν από έναν εκ των συζύγων μέσω δωρεάς, κληρονομιάς ή κληροδοσίας, εκτός εάν ο δωρητής ή ο κληρονομούμενος εξέφρασαν διαφορετική βούληση
- περιοριστικά στοιχεία που έλαβε ένας εκ των συζύγων ως αποζημίωση για ηθική βλάβη λόγω παραβίασης των φυσικών του δικαιωμάτων
- περιοριστικά στοιχεία που αποκτήθηκαν από έναν εκ των συζύγων μέσω δικαιοπραξίας που αφορούσε το δικαίωμα αποκλειστικής κυριότητάς του επ' αυτών
- περιοριστικά στοιχεία που αποκτήθηκαν από έναν εκ των συζύγων ως αποζημίωση για ζημία, καταστροφή ή απώλεια περιουσίας που ανήκει στην αποκλειστική του κυριότητα.

Σύμφωνα με το εκ του νόμου προβλεπόμενο σύστημα, τυχόν κέρδη που προκύπτουν από περιοριστικά στοιχεία που ανήκουν στην αποκλειστική κυριότητα ενός εκ των συζύγων περιλαμβάνονται στην κοινή περιουσία.

Επίσης, σύμφωνα με αυτό το σύστημα, στην κοινή περιουσία περιλαμβάνονται και χρέη που αναλήφθηκαν κατά τη διάρκεια του γάμου, εκτός τα εν λόγω χρέη βαρύνουν περιοριστικά στοιχεία που ανήκουν στην αποκλειστική κυριότητα ενός εκ των συζύγων, και μόνο ως προς το μέρος του χρέους που υπερβαίνει την αξία των κερδών από τα εν λόγω περιοριστικά στοιχεία ή εκτός αν έχουν αναληφθεί από έναν εκ των συζύγων χωρίς τη συναίνεση του άλλου συζύγου. Αυτό δεν αφορά τις συνήθεις αγορές ούτε τις συναλλαγές που καλύπτουν βασικές ανάγκες της οικογένειας.

2 Πώς μπορούν οι σύζυγοι να ρυθμίσουν τις περιοριστικές σχέσεις τους; Ποιες είναι οι τυπικές προϋποθέσεις στην περίπτωση αυτή;

Οι σύζυγοι ή οι μέλλοντες σύζυγοι μπορούν να συμφωνήσουν σύστημα ρύθμισης των περιοριστικών τους σχέσεων διαφορετικό από αυτό που προβλέπει ο νόμος. Η συμφωνία μπορεί να προβλέπει ότι θα ισχύει σύστημα περιοριστικής αυτοτέλειας ή σύστημα κοινοκτημοσύνης που ισχύει έως τη λύση του γάμου, ή μπορεί να διευρύνει ή να περιορίζει το εύρος της κοινοκτημοσύνης που προβλέπεται από τον νόμο. Η συμφωνία αυτή μπορεί να περιέχει οποιαδήποτε ρύθμιση σε σχέση με οποιοδήποτε περιοριστικό στοιχείο, εκτός αν άλλως προβλέπεται στον νόμο. Ειδικότερα, η συμφωνία μπορεί να καλύπτει το πεδίο εφαρμογής ή το περιεχόμενο του συστήματος ή το χρονικό διάστημα κατά το οποίο θα εφαρμοστεί το εκ του νόμου προβλεπόμενο σύστημα ή άλλο σύστημα κοινοκτημοσύνης, ή να καταλαμβάνει επιμέρους περιοριστικά στοιχεία ή ομάδες περιοριστικών στοιχείων. Είναι δυνατόν να συμφωνηθεί ότι η κοινή περιουσία που θα αποκτηθεί στο μέλλον θα υπάγεται σε σύστημα διαφορετικό από το εκ του νόμου προβλεπόμενο. Στη συμφωνία μπορεί επίσης να προβλεφθεί ο τρόπος ρύθμισης των περιοριστικών σχέσεων σε περίπτωση λύσης του γάμου.

Η συμφωνία με την οποία ρυθμίζονται οι περιοριστικές σχέσεις των συζύγων πρέπει να περιβληθεί τον τύπο δημόσιου εγγράφου (δηλ. να καταρτιστεί και να επικυρωθεί από συμβολαιογράφο).

Η συμφωνία ρύθμισης περιοριστικών σχέσεων την οποία καταρτίζουν μέλλοντες σύζυγοι τίθεται σε ισχύ από την ημερομηνία του γάμου.

3 Υπάρχουν περιορισμοί στην ελευθερία καθορισμού των περιοριστικών σχέσεων των συζύγων;

Η συμφωνία μπορεί να περιέχει οποιαδήποτε ρύθμιση σε σχέση με οποιοδήποτε περιοριστικό στοιχείο, εξαιρουμένων όσων απαγορεύονται από τον νόμο.

Με τη συμφωνία δεν δύνανται να εξαιρεθούν ή να τροποποιηθούν διατάξεις που αφορούν τη συνήθη οικοσκευή, εκτός εάν ένας εκ των συζύγων εγκατέλειψε τη συζυγική οικία και αρνείται να επιστρέψει. Η συμφωνία δεν μπορεί να αποκλείει τη δυνατότητα ενός εκ των συζύγων να συνεισφέρει στη συντήρηση της οικογένειας. Το περιεχόμενο και ο σκοπός της συμφωνίας δεν πρέπει να θίγουν τα δικαιώματα τρίτου, εκτός εάν ο τρίτος είχε συναίνεσει στη συμφωνία. Οποιαδήποτε συμφωνία έχει συναφθεί χωρίς τη συναίνεση του τρίτου δεν παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι του τρίτου.

4 Ποιες είναι οι έννομες συνέπειες του διαζυγίου, του δικαστικού χωρισμού ή της ακύρωσης του γάμου στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Η κοινοκτημοσύνη λήγει με τη λύση του γάμου ή λύση του γάμου επέρχεται με τον θάνατο του ενός συζύγου, με την κήρυξη του σε αφάνεια ή με την έκδοση διαζυγίου. Κατά τη λήξη της κοινοκτημοσύνης διανέμονται τα κοινά πράγματα.

Σε περίπτωση ακύρωσης του, ο γάμος θεωρείται ότι δεν τελέστηκε ποτέ. Μετά την ακύρωση του γάμου, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συζύγων ως προς την περιουσία τους διέπονται από τις ίδιες διατάξεις που ισχύουν για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους στην περίπτωση διαζυγίου.

5 Ποιες είναι οι συνέπειες του θανάτου ενός εκ των συζύγων στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Επέρχεται λήξη της κοινοκτημοσύνης και διανομή των κοινών πραγμάτων. Ο επιζών σύζυγος καλείται εκ του νόμου στην πρώτη και στη δεύτερη τάξη των κληρονόμων του θανόντος.

6 Ποια αρχή είναι αρμόδια να αποφαινεται στις υποθέσεις που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Τα δικαστήρια.

7 Ποιες είναι οι συνέπειες των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στις νομικές σχέσεις μεταξύ συζύγου και τρίτων;

Τα περιουσιακά στοιχεία που οι σύζυγοι είχαν αποκτήσει πριν από τον γάμο (μεταξύ άλλων) δεν θεωρούνται μέρος της κοινής συζυγικής περιουσίας σύμφωνα με το εκ του νόμου προβλεπόμενο καθεστώς. Επίσης, σύμφωνα με αυτό το σύστημα, στην κοινή περιουσία περιλαμβάνονται και χρέη που αναλήφθηκαν κατά τη διάρκεια του γάμου, εκτός τα εν λόγω χρέη βαρύνουν περιουσιακά στοιχεία που ανήκουν στην αποκλειστική κυριότητα ενός εκ των συζύγων, και μόνο ως προς το μέρος του χρέους που υπερβαίνει την αξία των κερδών από τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία ή εκτός αν έχουν αναληφθεί από έναν εκ των συζύγων χωρίς τη συναίνεση του άλλου συζύγου. Αυτό δεν αφορά τις συνήθεις αγορές ούτε τις συναλλαγές που καλύπτουν βασικές ανάγκες της οικογένειας.

Όσον αφορά συναλλαγές που σχετίζονται με την κοινή περιουσία ή τμήματα αυτής και οι οποίες δεν εμπίπτουν στην έννοια της συνήθους διαχείρισης, στις οικείες δικαιοπραξίες οι σύζυγοι πρέπει να ενεργούν από κοινού, εκτός αν ο ένας σύζυγος έχει εξασφαλίσει τη συγκατάθεση του άλλου συζύγου. Εάν ένας εκ των συζύγων αρνείται αδικαιολόγητα να παράσχει τη συγκατάθεσή του, σε βάρος των συμφερόντων των συζύγων ή της οικογένειας ή του νοικοκυριού, ή αν δεν είναι σε θέση να εκφράσει τη βούλησή του, ο άλλος σύζυγος μπορεί να υποβάλει αίτηση στο δικαστήριο ζητώντας να αντικατασταθεί η συγκατάθεση από δικαστική εντολή.

Εάν ένας εκ των συζύγων προβεί σε δικαιοπραξία χωρίς τη συγκατάθεση του άλλου συζύγου σε περιπτώσεις όπου αυτή είναι αναγκαία, ο άλλος σύζυγος μπορεί να ζητήσει να αναγνωριστεί η ακυρότητα των εν λόγω δικαιοπραξιών. Εάν περιουσιακό στοιχείο που περιλαμβάνεται στην κοινή περιουσία προορίζεται να χρησιμοποιηθεί για εμπορικούς σκοπούς από τον έναν σύζυγο, και αν η αξία του εν λόγω περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει το ποσό που αντιστοιχεί στο επίπεδο διαβίωσης των συζύγων, απαιτείται η συγκατάθεση του άλλου συζύγου κατά την πρώτη φορά που το εν λόγω περιουσιακό στοιχείο να χρησιμοποιηθεί για τους προαναφερθέντες σκοπούς. Εάν παρεμποδιστεί η σύμπραξη του άλλου συζύγου στην οικεία δικαιοπραξία, ο εν λόγω σύζυγος μπορεί να ζητήσει την αναγνώριση της ακυρότητας της δικαιοπραξίας. Εάν ένα περιουσιακό στοιχείο που περιλαμβάνεται στην κοινή περιουσία πρόκειται να χρησιμοποιηθεί για την απόκτηση μεριδίου σε εμπορική εταιρεία ή σε συνεταιρισμό, ή αν η απόκτηση του εν λόγω μεριδίου ενέχει την παροχή εγγύησης για χρέη της εταιρείας ή του συνεταιρισμού σε ποσό που υπερβαίνει αυτό που αντιστοιχεί στο επίπεδο διαβίωσης των συζύγων, απαιτείται η συγκατάθεση του άλλου συζύγου εάν παρεμποδιστεί η σύμπραξη του άλλου συζύγου στην οικεία δικαιοπραξία, ο εν λόγω σύζυγος μπορεί να ζητήσει την αναγνώριση της ακυρότητας της δικαιοπραξίας.

Εάν οι σύζυγοι είχαν συνάψει συμφωνία με την οποία έχουν επιλέξει το σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων, το περιεχόμενο και ο σκοπός της συμφωνίας δεν πρέπει να θίγουν τα δικαιώματα τρίτου, εκτός εάν ο τρίτος είχε συναίνεσει στη συμφωνία. Οποιαδήποτε συμφωνία έχει συναφθεί χωρίς τη συναίνεση του τρίτου δεν παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι του τρίτου.

8 Σύνομη περιγραφή της διαδικασίας εκκαθάρισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, συμπεριλαμβανομένων του καταμερισμού, της διανομής και της ρευστοποίησης της περιουσίας, στο εν λόγω κράτος μέλος.

Σε περίπτωση λήξης της κοινοκτημοσύνης ή διανομής των κοινών πραγμάτων, ή περιορισμού του εύρους της κοινοκτημοσύνης, οι κοινές υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των μερών υπόκεινται σε διανομή. Εάν στις ανωτέρω περιπτώσεις δεν χωρήσει διανομή της περιουσίας, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις ρυθμίζονται από τους κανόνες που διέπουν την κοινή περιουσία, όπως απαιτείται.

Η διανομή της περιουσίας δεν πρέπει να θίγει τα δικαιώματα τρίτων. Εάν τα δικαιώματα τρίτου θιγούν από τη διανομή, ο τρίτος μπορεί να προσφύγει στο δικαστήριο ζητώντας να αναγνωριστεί ότι η διανομή δεν παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι αυτού. Διανομή χρεών μπορεί να γίνει μόνο μεταξύ των συζύγων.

Η προτιμητέα διαδικασία είναι να επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ των συζύγων για τη διανομή της κοινής περιουσίας, εάν αυτό είναι εφικτό (για παράδειγμα, σε περίπτωση διαζυγίου ή περιορισμού του εύρους της κοινής περιουσίας). Η συμφωνία διανομής τίθεται πάντα σε ισχύ την ημέρα περιορισμού του εύρους της περιουσίας, λύσης του καθεστώτος ή εκκαθάρισης της κοινής περιουσίας, ανεξάρτητα από το αν η συμφωνία συνήφθη πριν ή μετά τις ανωτέρω ενέργειες.

Η συμφωνία διανομής πρέπει να είναι έγγραφη εφόσον συνάπτεται κατά τη διάρκεια του γάμου ή αν η διανομή κάποιου περιουσιακού στοιχείου προϋποθέτει μεταβίβαση της κυριότητας δικαιοπραξία που περιβάλλεται τον έγγραφο τύπο (π.χ. μεταβίβαση ακινήτου) Σε περιπτώσεις που η συμφωνία διανομής δεν απαιτείται να είναι έγγραφη, και εάν αναλάβει να διεκπεραιώσει τη διανομή ο ένας εκ των συζύγων, ο άλλος σύζυγος πρέπει να του υποβάλει βεβαίωση ότι συμφωνεί με τη διανομή.

Εάν οι σύζυγοι δεν καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με τη διανομή, οποιοσδήποτε σύζυγος μπορεί να προσφύγει στο δικαστήριο υποβάλλοντας αίτηση δικαστικής διανομής. Η απόφαση περί δικαστικής διανομής πρέπει να λαμβάνει υπόψη την κατάσταση που επικρατούσε κατά τον χρόνο περιορισμού εύρους της περιουσίας, λύσης του συστήματος ή εκκαθάρισης της κοινής περιουσίας.

Στη διανομή εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες:

- α) τα μερίδια των συζύγων επί των περιουσιακών στοιχείων που αποτελούν το αντικείμενο της διανομής πρέπει να είναι ίσα
- β) κάθε σύζυγος πρέπει να αναπληρώσει τους πόρους από τα κοινά περιουσιακά στοιχεία που δαπανήθηκαν για την περιουσία που του ανήκει κατά αποκλειστική κυριότητα
- γ) κάθε σύζυγος δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση για τους πόρους από την περιουσία που του ανήκει κατά αποκλειστική κυριότητα οι οποίοι δαπανήθηκαν για τα κοινά περιουσιακά στοιχεία
- δ) πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες των εξαρτώμενων τέκνων
- ε) πρέπει να ληφθεί υπόψη ο βαθμός στον οποίο κάθε σύζυγος προσέφερε στην οικογένεια, ιδίως ο βαθμός στον οποίο προσέφερε στα τέκνα και στο οικογενειακό νοικοκυριό
- στ) πρέπει να ληφθεί υπόψη ο βαθμός στον οποίο κάθε σύζυγος συνέβαλε στην κτήση και διατήρηση των κοινών περιουσιακών στοιχείων.

Εάν εντός τριών ετών από τον περιορισμό του εύρους της κοινής περιουσίας, τη λύση του συστήματος ή την εκκαθάριση της κοινής περιουσίας δεν πραγματοποιηθεί η διανομή των περιουσιακών στοιχείων που αποτελούσαν μέρος της κοινής περιουσίας, ή αν δεν επιτευχθεί συμφωνία περί διανομής ή αν δεν υποβληθεί αίτηση δικαστικής διανομής, τεκμαίρεται ότι οι σύζυγοι ή οι πρώην σύζυγοι διευθέτησαν τη διανομή ως ακολούθως:

- α) τα ενσώματα κινητά περιουσιακά στοιχεία ανήκουν στην κυριότητα του συζύγου που τα χρησιμοποιεί, ως αποκλειστικός κύριος, για να καλύψει τις δικές του προσωπικές ανάγκες ή τις ανάγκες της οικογένειας ή του οικογενειακού νοικοκυριού
- β) άλλα ενσώματα κινητά ή ακίνητα περιουσιακά στοιχεία ανήκουν από κοινού σε αμφότερους τους συζύγους κατ' ισομοιρία
- γ) τα λοιπά δικαιώματα, υποχρεώσεις και χρέη που αφορούν την περιουσία κατανέμονται ισομερώς στους συζύγους.

9 Ποια είναι η διαδικασία και τα έγγραφα ή οι πληροφορίες που απαιτούνται κατά κανόνα για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας;

Οι δικαιοπραξίες με τις οποίες συστήνεται ή μεταβιβάζεται εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτων ή οι δικαιοπραξίες που επιφέρουν τροποποίηση ή απόσβεση τέτοιων δικαιωμάτων, πρέπει να περιβάλλονται τον έγγραφο τύπο. Εάν η μεταβίβαση αφορά την κυριότητα ακινήτου που είναι καταχωρισμένο σε δημόσιο μητρώο, η μεταβολή της κυριότητας παράγει έννομα αποτελέσματα αφότου μεταγραφεί η οικεία πράξη στο εν λόγω μητρώο.

Τελευταία επικαιροποίηση: 14/12/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων - Γερμανία

1 Υπάρχει στο εν λόγω κράτος μέλος προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων; Τι προβλέπει;

Τα ερωτήματα, σε ποιον ανήκουν τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια του γάμου και πώς αυτά κατανέμονται μετά τη λήξη του γάμου, ρυθμίζονται πάντα από το εκάστοτε προβλεπόμενο από το οικογενειακό δικαίωμα σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων. Οι περιουσιακές συνδέσεις του γάμου διέπονται από τους κανόνες του αστικού κώδικα (Bürgerliches Gesetzbuch — BGB) περί συστημάτων ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων. Ο BGB προβλέπει τα ακόλουθα συστήματα ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων: την κοινοκτημοσύνη των αποκτημάτων, την περιουσιακή αυτοτέλεια των συζύγων, την κοινοκτημοσύνη και τη λεγόμενη προαιρετική κοινοκτημοσύνη των αποκτημάτων.

2 Πώς μπορούν οι σύζυγοι να ρυθμίσουν τις περιουσιακές σχέσεις τους; Ποιες είναι οι τυπικές προϋποθέσεις στην περίπτωση αυτή;

Εφόσον οι σύζυγοι δεν έχουν συμφωνήσει διαφορετικά με γαμική σύμβαση που έχει περιβληθεί τον συμβολαιογραφικό τύπο, ισχύει εκ του νόμου το σύστημα της κοινοκτημοσύνης των αποκτημάτων. Η κοινοκτημοσύνη των αποκτημάτων συνεπάγεται περιουσιακή αυτοτέλεια κατά τη διάρκεια του γάμου και κατανομή των κατά τη διάρκεια του γάμου αποκτημάτων μετά τη λήξη του εν λόγω συστήματος ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων.

Το σύστημα της περιουσιακής αυτοτέλει των συζύγων πρέπει, αντιθέτως, να συμφωνηθεί από τους συζύγους με συμβολαιογραφική πράξη. Η περιουσιακή αυτοτέλεια των συζύγων συνεπάγεται πλήρη διαχωρισμό των περιουσιακών στοιχείων των συζύγων, χωρίς τυχόν κατανομή των αποκτημάτων μετά τη λύση του γάμου. Κάθε σύζυγος διατηρεί τα περιουσιακά στοιχεία που είχε αποκτήσει ήδη πριν από την τέλεση του γάμου, καθώς και εκείνα που αποκτά κατά τη διάρκεια του γάμου, ως ατομική του περιουσία. Το σύστημα της περιουσιακής αυτοτέλει μπορεί επίσης να προκύψει χωρίς ρητή συμβατική ρύθμιση μεταξύ των συζύγων, για παράδειγμα, εάν το σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων ανακληθεί ή αποκλειστεί βάσει της γαμικής σύμβασης, χωρίς να συμφωνηθεί ταυτόχρονα άλλο σύστημα περιουσιακών σχέσεων.

Το σύστημα της κοινοκτημοσύνης πρέπει, επίσης, να συμφωνηθεί από τους συζύγους με συμβολαιογραφική πράξη. Κατά το σύστημα της κοινοκτημοσύνης, τα περιουσιακά στοιχεία που συνεισφέρθηκαν στον γάμο και τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια του γάμου καθίστανται κατά κανόνα κοινή περιουσία των συζύγων (η λεγόμενη κοινή περιουσία — Gesamtgut). Επιπλέον, κάθε σύζυγος μπορεί να έχει τη δική του ειδική περιουσία (το λεγόμενο Sondergut), η οποία δεν καθίσταται κοινή περιουσία των συζύγων. Πρόκειται για αντικείμενα που δεν μπορούν να μεταβιβαστούν δικαιοπρακτικά (π.χ. ακατάσχετες απαιτήσεις ή το μερίδιο σε προσωπική εταιρεία). Τέλος, κάθε σύζυγος μπορεί να διατηρεί ορισμένα περιουσιακά στοιχεία ως ατομική του περιουσία. Οι σύζυγοι μπορούν επίσης να συστήσουν τη λεγόμενη κοινοκτημοσύνη των αποκτημάτων, ως ειδική μορφή κοινοκτημοσύνης. Για τον σκοπό αυτό, πρέπει να δηλώσουν στη γαμική σύμβαση ότι όλα τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν πριν από τη σύναψη του γάμου εξαιρούνται από την κοινοκτημοσύνη.

Το γαλλογερμανικό σύστημα της προαιρετικής κοινοκτημοσύνης των αποκτημάτων αποσκοπεί στην αποφυγή πιθανών προβλημάτων στις έννομες σχέσεις στην περίπτωση γάμων, ιδίως μεταξύ Γάλλων και Γερμανών υπηκόων, ως αποτελέσματος διαφορετικών περιουσιακών ρυθμίσεων. Εάν οι σύζυγοι επιλέξουν αυτό το προαιρετικό σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων, τα περιουσιακά τους στοιχεία —όπως στην περίπτωση της γερμανικής κοινοκτημοσύνης των αποκτημάτων— παραμένουν χωριστά κατά τη διάρκεια του γάμου. Μόνο κατά τη λήξη του συστήματος ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων κατανέμονται τα αποκτήματα μεταξύ των δύο συζύγων. Παρά τις ομοιότητες με τη γερμανική κοινοκτημοσύνη των αποκτημάτων, η προαιρετική κοινοκτημοσύνη των αποκτημάτων χαρακτηρίζεται από σειρά γαλλικών ιδιαιτεροτήτων. Για παράδειγμα, η χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης και η τυχαία αύξηση της αξίας των ακινήτων (π.χ. μέσω του χαρακτηρισμού οικοπέδου ως οικοδομήσιμου) δεν λαμβάνονται υπόψη κατά την κατανομή των αποκτημάτων.

3 Υπάρχουν περιορισμοί στην ελευθερία καθορισμού των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων;

Εάν οι σύζυγοι κρίνουν ότι το προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιουσιακών σχέσεων της κοινοκτημοσύνης των αποκτημάτων δεν είναι κατάλληλο για τον γάμο τους, μπορούν να συνάψουν συμβολαιογραφική γαμική σύμβαση. Στην εν λόγω σύμβαση οι σύζυγοι μπορούν, για παράδειγμα, να συμφωνήσουν σύστημα περιουσιακής αυτοτέλει ή κοινοκτημοσύνης, ή να εισαγάγουν αποκλίσεις από τον νόμο στο πλαίσιο ορισμένου συστήματος ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων. Μπορούν επίσης να προβλεφθούν συμβατικές ρυθμίσεις για την εξισορρόπηση των συνταξιοδοτικών αξιώσεων ή τη διατροφή. Ωστόσο, κατά τη σύναψη γαμικής σύμβασης πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να διασφαλίζεται ότι οι συμφωνηθείσες ρυθμίσεις παράγουν αποτελέσματα. Για παράδειγμα, εάν μία γαμική σύμβαση εισάγει δυσμενείς διακρίσεις μονομερώς σε βάρος ενός από τους συζύγους και συντρέχουν ορισμένες ακόμη περιστάσεις, μπορεί να θεωρηθεί αντίθετη στα χρηστά ήθη και, ως εκ τούτου, άκυρη. Στην εν λόγω περίπτωση, ισχύουν και πάλι οι νομοθετικές διατάξεις την εφαρμογή των οποίων επεδίωκε ουσιαστικά να αποκλείσει η γαμική σύμβαση. Εν προκειμένω, η νομολογία παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις. Επομένως, το κατά πόσον μία ρύθμιση είναι πράγματι αντίθετη στα χρηστά ήθη και, ως εκ τούτου, άκυρη ή κατά πόσον πρέπει να προσαρμοστεί, μπορεί, εν τέλει, να εκτιμηθεί μόνο κατά περίπτωση.

4 Ποιες είναι οι έννομες συνέπειες του διαζυγίου, του δικαστικού χωρισμού ή της ακύρωσης του γάμου στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Σύμφωνα με το εκ του νόμου σύστημα της κοινοκτημοσύνης των αποκτημάτων, σε περίπτωση λήξης του συστήματος ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων (π.χ. λόγω θανάτου του ενός συζύγου, διαζυγίου ή συμβατικής επιλογής άλλου συστήματος ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων), πραγματοποιείται κατανομή των αποκτημάτων. Η κατανομή των αποκτημάτων συνίσταται στην υποχρέωση του συζύγου που απέκτησε κατά τη διάρκεια του γάμου περισσότερα περιουσιακά στοιχεία από τον άλλο να αποδώσει στον έτερο σύζυγο το ήμισυ της διαφοράς προς την αύξηση των περιουσιακών στοιχείων του τελευταίου, με την καταβολή σ' αυτόν χρηματικού ποσού.

Βάσει του συστήματος της κοινοκτημοσύνης, σε περίπτωση διαζυγίου (και ενδεχομένως μετά την εκπλήρωση των υποχρεώσεων) η κοινή περιουσία εκκαθαρίζεται. Κάθε σύζυγος δικαιούται καταρχήν το ήμισυ του απομένοντος πλεονάσματος. Αντίθετα, εάν οι σύζυγοι έχουν συμφωνήσει περιουσιακή αυτοτέλεια, δεν απαιτείται μετά τη λήξη του συστήματος ρύθμιση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων διανομή των περιουσιακών τους στοιχείων, λόγω τους πλήρους διαχωρισμού των περιουσιακών στοιχείων των δύο συζύγων.

Το δικαίωμα διατροφής είναι ανεξάρτητο από το σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων. Όταν οι σύζυγοι βρίσκονται σε διάσταση χωρίς να έχει ακόμα εκδοθεί διαζύγιο, ο σύζυγος που δεν μπορεί να διατρέφει τον εαυτό του έχει καταρχήν αξίωση διατροφής κατά του εν διαστάσει συζύγου που έχει τη δυνατότητα καταβολής διατροφής. Στην περίπτωση αυτή, η αξίωση διατροφής κατά τη διάσταση υφίσταται μόνο μέχρι την τελεσιδικία της απόφασης διαζυγίου. Ωστόσο, μετά την έκδοση του διαζυγίου, ο σύζυγος που δεν μπορεί να διατρέφει τον εαυτό του μπορεί υπό ορισμένες προϋποθέσεις να αξιώσει διατροφή μετά τη λύση του γάμου. Ο νόμος προβλέπει τις ακόλουθες αξιώσεις διατροφής: Διατροφή λόγω ανατροφής τέκνου, διατροφή λόγω γήρατος, λόγω ασθένειας ή αναπηρίας, διατροφή λόγω ανεργίας, διατροφή συμπληρωματικής ενίσχυσης, διατροφή κατά τη διάρκεια των σπουδών, της συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης και της μετεκπαίδευσης, καθώς και διατροφή για λόγους επιείκειας.

Ακόμη και μετά την ακύρωση του γάμου βάσει λόγου ακυρώσεως, ενδέχεται να εγερθούν αξιώσεις κατανομής των αποκτημάτων και αξιώσεις διατροφής σε μεμονωμένες περιπτώσεις.

5 Ποιες είναι οι συνέπειες του θανάτου ενός εκ των συζύγων στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Στο σύστημα της κοινοκτημοσύνης των αποκτημάτων, σε περίπτωση θανάτου ενός εκ των συζύγων, η κατανομή των αποκτημάτων πραγματοποιείται κατ' αποκοπή, με προσαύξηση της εξ αδιαθέτου κληρονομικής μερίδας του επιζώντος συζύγου κατά ένα τέταρτο, ανεξάρτητα από το αν ο θανών σύζυγος είχε επιτύχει οποιαδήποτε αύξηση της περιουσίας του κατά τη διάρκεια του γάμου. Εάν ο επιζών σύζυγος δεν είναι κληρονόμος ή εάν αποποιηθεί την κληρονομία, μπορεί να αξιώσει την κατανομή των πράγματι επιτευχθέντων αποκτημάτων και να εγείρει παράλληλα αξίωση για τη λεγόμενη μικρή νόμιμη μοίρα. Η μικρή νόμιμη μοίρα υπολογίζεται βάσει της εξ αδιαθέτου κληρονομικής μερίδας, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το κατ' αποκοπή τέταρτο που προκύπτει από την κατανομή των αποκτημάτων.

Εάν οι σύζυγοι έχουν συμφωνήσει το σύστημα της περιουσιακής αυτοτέλειας, δεν πραγματοποιείται κατ' αποκοπή κατανομή των αποκτημάτων στο τέλος του γάμου. Ισχύει η γενική εξ αδιαθέτου κληρονομική διαδοχή.

Στο σύστημα της κοινοκτημοσύνης, η κληρονομία αποτελείται από το ήμισυ της κοινής περιουσίας, από τα περιουσιακά στοιχεία που είχαν εξαιρεθεί από την κοινοκτημοσύνη και από την ειδική περιουσία του κληρονομούμενου. Η κληρονομική μερίδα του επιζώντος συζύγου καθορίζεται σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες.

6 Ποια αρχή είναι αρμόδια να αποφαινεται στις υποθέσεις που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Το δικαστήριο οικογενειακών υποθέσεων (Familiengericht) είναι καθ' ύλην αρμόδιο για υποθέσεις περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, δηλαδή για διαδικασίες που αφορούν αξιώσεις που απορρέουν από τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, και ιδίως την κατανομή των αποκτημάτων των συζύγων.

7 Ποιες είναι οι συνέπειες των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στις νομικές σχέσεις μεταξύ συζύγου και τρίτων;

Κατά κανόνα κάθε σύζυγος ευθύνεται μόνο για τα δικά του χρέη και μόνο με τα ατομικά του περιουσιακά στοιχεία. Εξαιρούνται οι δικαιοπραξίες για την εύλογη κάλυψη των τρεχουσών αναγκών της οικογένειας.

Στο πλαίσιο του συστήματος της κοινοκτημοσύνης των αποκτημάτων υπάρχουν εξαιρέσεις από την αρχή της ελευθερίας διαθέσεως. Εάν ένας εκ των συζύγων επιθυμεί να διαθέσει (να πωλήσει, να δωρίσει κ.λπ.) το σύνολο ή σχεδόν το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων του, χρειάζεται τη συγκατάθεση του έτερου συζύγου. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση κατά την οποία ο σύζυγος επιθυμεί να διαθέσει αντικείμενα τα οποία, μολονότι ανήκουν στην αποκλειστική κυριότητά του, εντάσσονται στη συζυγική οικοσκευή.

Αντιθέτως, στο σύστημα της περιουσιακής αυτοτέλειας, κάθε σύζυγος δικαιούται να διαθέτει όλα τα περιουσιακά του στοιχεία και δεν χρειάζεται τη συγκατάθεση του έτερου συζύγου για τη διάθεση αντικειμένων της οικοσκευής.

Όταν οι σύζυγοι έχουν επιλέξει το σύστημα της κοινοκτημοσύνης, διαχειρίζονται κατ' αρχήν από κοινού την κοινή περιουσία, εκτός εάν έχουν αναθέσει με γαμική σύμβαση τη διαχείριση σε έναν μόνον από τους συζύγους. Η κοινή περιουσία είναι υπέγγυα για υποχρεώσεις που απορρέουν από δικαιοπραξίες τις οποίες κατήρτισε ο ένας σύζυγος κατά τη διάρκεια της κοινοκτημοσύνης, μόνον εφόσον ο έτερος σύζυγος συγκατατέθηκε στη δικαιοπραξία ή αν η δικαιοπραξία είναι ισχυρή για το σύνολο της κοινής περιουσίας χωρίς τη συγκατάθεσή του.

8 Σύνομη περιγραφή της διαδικασίας εκκαθάρισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, συμπεριλαμβανομένων του καταμερισμού, της διανομής και της ρευστοποίησης της περιουσίας, στο εν λόγω κράτος μέλος.

Η συζυγική κατοικία και τα αντικείμενα της οικοσκευής μπορούν να διανεμηθούν κατά τη διάρκεια της διάστασης ή μετά το διαζύγιο. Αν κατά τα λοιπά έχει προκύψει συγκυριότητα των συζύγων και οι τελευταίοι δεν μπορούν να συμφωνήσουν, το περιουσιακό στοιχείο πρέπει να εκπλειστηριαστεί και το πλειστηρίασμα να διανεμηθεί.

9 Ποια είναι η διαδικασία και τα έγγραφα ή οι πληροφορίες που απαιτούνται κατά κανόνα για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας;

Εάν οι σύζυγοι επιλέξουν το σύστημα της κοινοκτημοσύνης, πρέπει να υποβάλουν τη συμβολαιογραφική γαμική σύμβαση στο κτηματολόγιο και να ζητήσουν τη διόρθωση του κτηματολογίου. Σε όλες τις λοιπές περιπτώσεις, δηλαδή όταν οι σύζυγοι δεν επιλέγουν το σύστημα της κοινοκτημοσύνης, δεν υπάρχει ανάγκη διόρθωσης του κτηματολογίου.

Τελευταία επικαιροποίηση: 27/10/2022

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων - Ισπανία

1 Υπάρχει στο εν λόγω κράτος μέλος προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων; Τι προβλέπει;

1.1 Καθεστώς που καθορίζει ο νόμος: Κοινό αστικό δίκαιο και ειδικό δίκαιο της κάθε αυτόνομης κοινότητας

Δεν είναι ορθό να γίνεται λόγος για ενιαία νομοθεσία που διέπει το σύνολο της ισπανικής επικράτειας ούτε για ενιαίο καθεστώς ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, καθώς ορισμένες αυτόνομες κοινότητες, παράλληλα με το κράτος, έχουν δικαιοδοσία σε ζητήματα αστικού δικαίου (εντούτοις, οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων δεν περιλαμβάνονται πάντα στο πλαίσιο των ζητημάτων επί των οποίων μπορούν να νομοθετήσουν). Αυτό σημαίνει ότι όλοι οι Ισπανοί πολίτες έχουν, πέραν της ισπανικής ιθαγένειας, μια ειδική «τοπική ιθαγένεια» (*vecindad civil*), βάσει της οποίας προσδιορίζεται αν κάποιος υπόκειται στο κοινό ή σε ειδικό αστικό δίκαιο ή σε τοπικό δίκαιο (άρθρο 14 του Αστικού Κώδικα).

Οι αυτόνομες κοινότητες με ίδιο σύστημα αστικού δικαίου είναι η Αραγονία, η Καταλονία, οι Βαλεαρίδες Νήσοι, η Ναβάρρα, η Χώρα των Βάσκων, η Γαλικία και η Βαλένθια, αν και η τελευταία δεν ρυθμίζει τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, καθώς ο σχετικός νόμος που ψηφίστηκε κρίθηκε αντισυνταγματικός από το Συνταγματικό Δικαστήριο (Tribunal Constitucional). Έτσι, οι πολίτες των υπόλοιπων αυτόνομων κοινοτήτων έχουν κοινή «τοπική ιθαγένεια» (*vecindad civil común*) (το άρθρο 14 του Αστικού Κώδικα ρυθμίζει τον τρόπο κτήσης της «τοπικής ιθαγένειας»).

Για τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων —και προκειμένου να καθορισθεί αν θα εφαρμοστεί το κοινό σύστημα δικαίου ή το δικαίο μιας συγκεκριμένης αυτόνομης κοινότητας— σε γάμο μεταξύ Ισπανών υπηκόων (χωρίς κανένα στοιχείο αλλοδαπότητας), κρίσιμοι είναι οι κανόνες διαπεριφερειακού δικαίου που περιέχονται στον Προκαταρκτικό Τίτλο του Αστικού Κώδικα (Título Preliminar del Código Civil) (άρθρο 9 παράγραφος 2 και άρθρο 16 του Αστικού Κώδικα):

Αν οι σύζυγοι έχουν κοινή τοπική ιθαγένεια, εφαρμόζεται το καθεστώς του Αστικού Κώδικα.

Αν οι σύζυγοι δεν έχουν κοινή «τοπική ιθαγένεια», εφαρμοστέο είναι το δικαίο της «τοπικής ιθαγένειας» ή του τόπου συνήθους διαμονής ενός εκ των συζύγων, και το οποίο έχει από κοινού επιλεγεί από τους συζύγους σε επίσημο έγγραφο που καταρτίστηκε πριν από την τέλεση του γάμου. Ελλείψει τέτοιας επιλογής, εφαρμοστέο είναι το δικαίο του τόπου κοινής συνήθους διαμονής των συζύγων αμέσως μετά την τέλεση του γάμου. Τέλος, ελλείψει κοινής συνήθους διαμονής, εφαρμοστέο είναι το δικαίο του τόπου τέλεσης του γάμου.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν οι σύζυγοι έχουν διαφορετική «τοπική ιθαγένεια», εάν και στις δύο αυτόνομες κοινότητες οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων διέπονται από το καθεστώς της περιουσιακής αυτοτέλειας (ενώ το εφαρμοστέο καθεστώς που προκύπτει κατ' εφαρμογή των προαναφερθέντων κανόνων είναι διαφορετικό), εφαρμόζεται το καθεστώς της περιουσιακής αυτοτέλειας που προβλέπεται στον Αστικό Κώδικα.

- Όταν ένας εκ των συζύγων δεν έχει την ισπανική ιθαγένεια ή το έγγαμο ζευγάρι έχει κάποιο δεσμό με άλλη χώρα, το εφαρμοστέο δικαίο καθορίζεται βάσει των διατάξεων του άρθρου 33 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/33, το οποίο ερμηνεύεται κατά τρόπο ώστε, στις περιπτώσεις που ο κανονισμός αναφέρεται στην ιθαγένεια ως κριτήριο δεσμού, θεωρείται ότι, όσον αφορά τους Ισπανούς πολίτες, αναφέρεται στην «τοπική ιθαγένεια».

Ωστόσο, η «τοπική ιθαγένεια» (*vecindad civil*) είναι έννοια που εφαρμόζεται μόνο στους Ισπανούς πολίτες (άρθρο 15 του Αστικού Κώδικα) ως εκ τούτου, δεδομένου ότι δεν εφαρμόζεται στους αλλοδαπούς, ενεργοποιείται το άρθρο 33 παράγραφος 2, σύμφωνα με το οποίο το δικαίο της ιθαγένειας αντικαθίσταται από το δικαίο με το οποίο οι σύζυγοι συνδέονται στενότερα, δηλαδή το δικαίο της εδαφικής ενότητας με την οποία οι σύζυγοι έχουν τον στενότερο δεσμό.

1.2 Καθεστώς ρύθμισης περιουσιακών σχέσεων των συζύγων που εφαρμόζονται ελλείψει συμφωνίας μεταξύ τους βάσει του Αστικού Κώδικα και της εκάστοτε νομοθεσίας αυτόνομης κοινότητας

Για τον σκοπό του προσδιορισμού του καθεστώτος ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων σε περιπτώσεις στις οποίες δεν έχει συναφθεί σχετική συμφωνία μεταξύ τους, εφαρμόζονται συμπληρωματικοί κανόνες δικαίου, ανάλογα με το εφαρμοστέο εσωτερικό σύστημα αστικού δικαίου:

Αστικός Κώδικας (εφαρμόζεται εκτός εάν εφαρμοστέα τυχάνει η νομοθεσία της Αραγονίας, της Καταλονίας, των Βαλεαρίδων Νήσων, της Ναβάρρας, της Χώρας των Βάσκων, της Γαλικίας): κοινοκτημοσύνη αποκτημάτων (*sociedad de gananciales*) (άρθρα 1344 και επ. του Αστικού Κώδικα). Σύμφωνα με αυτό το καθεστώς, τα αποκτήματα και τα οφέλη που αποκτώνται από κάθε σύζυγο καθίστανται κοινή περιουσία των συζύγων. Η προσωπική περιουσία κάθε συζύγου ουσιαστικά περιλαμβάνει την περιουσία που ο σύζυγος έφερε στον γάμο και την περιουσία που αποκτήθηκε κατά τη διάρκεια του γάμου από χαριστική αιτία ή σε αντικατάσταση προσωπικού περιουσιακού στοιχείου. Η κύρια κατοικία που αποκτήθηκε πριν από τον γάμο διέπεται από ειδικό καθεστώς, σύμφωνα με το οποίο, σε αντίθεση με τα υπόλοιπα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν πριν από τον γάμο (τα οποία αποτελούν πάντα μέρος της προσωπικής περιουσίας), μετατρέπεται σε κοινή περιουσία κατ' αναλογία προς τις πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν μετά τον γάμο και αντλήθηκαν από κοινούς πόρους των συζύγων. Σε περίπτωση αμφιβολίας, τεκμαίρεται ότι η περιουσία ανήκει σε αμφότερους τους συζύγους από κοινού. Κατά τον ίδιο τρόπο, στο πλαίσιο του καθεστώτος κοινοκτημοσύνης ρυθμίζεται και η ευθύνη όσον αφορά την περιουσία που αποκτάται μέσω της συνήθους επαγγελματικής, καλλιτεχνικής ή εμπορικής δραστηριότητας. Εάν υπάρχουν χρέη τα οποία βαρύνουν τον έναν σύζυγο μόνο, καταρχήν ευθύνεται μόνο αυτός ο σύζυγος με την προσωπική του περιουσία εάν αυτή δεν επαρκεί, οι πιστωτές μπορούν να προβούν σε κατάσχεση της κοινής περιουσίας. Ωστόσο, σε αυτή την περίπτωση, ο έτερος σύζυγος μπορεί να αιτηθεί τη λύση του καθεστώτος κοινοκτημοσύνης, οπότε, στο πλαίσιο της κατάσχεσης, η κοινή περιουσία αντικαθίσταται από το μερίδιο του οφειλέτη συζύγου σε αυτήν από το σημείο αυτό και έπειτα, στον γάμο εφαρμόζεται το καθεστώς της περιουσιακής αυτοτέλειας. Οι σύζυγοι διαχειρίζονται την κοινή περιουσία από κοινού [αν και σε καθημερινή βάση —δηλαδή κατά την άσκηση «οικιακής εξουσίας» (*potestad doméstica*)— μπορεί να τη διαχειρίζεται οποιοσδήποτε εκ των συζύγων]. Η διαχείριση της προσωπικής περιουσίας αποτελεί ευθύνη του συζύγου στην κυριότητα του οποίου αυτή ανήκει (εντούτοις, υπάρχουν ειδικές διατάξεις σχετικά με την οικογενειακή οικία, καθώς, ενώ μπορεί να ανήκει στον έναν σύζυγο μόνο, απαιτείται η συναίνεση του έτερου συζύγου και, ελλείψει αυτής, δικαστική άδεια). Οι πράξεις διάθεσης ή η σύσταση βαρών επί της κοινής περιουσίας απαιτούν τη συναίνεση αμφότερων των συζύγων.

Αραγονία: Σύστημα κοινοκτημοσύνης (*consorcio conyugal*), το οποίο ρυθμίζεται στα άρθρα 210 επ. του Κώδικα Τοπικού Δικαίου της Αραγονίας (*Código de Derecho Foral de Aragón*). Σύμφωνα με αυτό το καθεστώς, τα αποκτήματα ή τα οφέλη που αποκτά κάθε σύζυγος από την εργασία ή δραστηριότητά του ή ως απόδοση περιουσιακών στοιχείων καθίστανται κοινή περιουσία. Η προσωπική περιουσία κάθε συζύγου ουσιαστικά περιλαμβάνει την περιουσία που ο σύζυγος έφερε στον γάμο και την περιουσία που αποκτήθηκε κατά τη διάρκεια του γάμου από χαριστική αιτία ή σε αντικατάσταση προσωπικού περιουσιακού στοιχείου. Σε περίπτωση αμφιβολίας, τεκμαίρεται ότι η περιουσία ανήκει σε αμφότερους τους συζύγους από κοινού. Σύμφωνα με το αστικό δικαίο της Αραγονίας, η περιουσία που αποκτήθηκε πριν από τον γάμο, συμπεριλαμβανομένης της κύριας κατοικίας, παραμένει προσωπική περιουσία, εκτός αν είχε συμφωνηθεί αναβολή πληρωμής του συνόλου του τιμήματος και αυτό καταβληθεί εξ ολοκλήρου από κοινούς πόρους των συζύγων μετά την τέλεση του γάμου. Ρυθμίζεται επίσης και το ζήτημα της ευθύνης στο πλαίσιο αυτού του καθεστώτος. Στην περίπτωση χρεών που βαρύνουν τον έναν σύζυγο μόνο, καταρχήν ευθύνεται μόνο αυτός ο σύζυγος ατομικά με την προσωπική του περιουσία εάν αυτή δεν επαρκεί, σε περίπτωση διενέργειας αναγκαστικής εκτέλεσης κατά της κοινής περιουσίας για χρέη για τα οποία δεν ευθύνονται και οι δύο σύζυγοι από κοινού, ο σύζυγος του οφειλέτη μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα διαφύλαξης της αξίας του μεριδίου του επί της κοινής περιουσίας, ζητώντας την εκκαθάριση της κοινής περιουσίας, αποκλειστικά για τον σκοπό του προσδιορισμού της αξίας που πρέπει να προστατευθεί, χωρίς να επέλθει λύση της κοινοκτημοσύνης.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην Αραγονία, ο επιζών σύζυγος έχει δικαίωμα επικαρπίας (*usufructo viudal aragoné*), το οποίο, αν και κληρονομικό δικαίωμα, είναι παράλληλα και δικαίωμα προσδοκίας για όσο διάστημα ο έτερος σύζυγος βρίσκεται εν ζωή (*derecho expectante de viudedad*).

Καταλονία: Περιουσιακή αυτοτέλεια [άρθρο 232 παράγραφος 1 του Αστικού Κώδικα της Καταλονίας (*Código Civil de Cataluña*)]. Στο πλαίσιο αυτού του καθεστώτος, κάθε σύζυγος έχει δικαίωμα κυριότητας, απόλαυσης, διαχείρισης και ελεύθερης χρήσης της περιουσίας του. Εάν δεν είναι βέβαιο σε ποιον από τους δύο συζύγους ανήκει ένα περιουσιακό στοιχείο ή δικαίωμα, θεωρείται ότι ανήκει και στους δύο εξ αδιαίρετου και κατά ίσα μέρη. Ωστόσο, τα κινητά που ανήκουν σε έναν εκ των συζύγων και που προορίζονται για προσωπική χρήση και δεν είναι ιδιαίτερος μεγάλης αξίας, καθώς και τα στοιχεία που προορίζονται ειδικά για την άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας, τεκμαίρεται ότι ανήκουν στην αποκλειστική κυριότητα του εν λόγω συζύγου.

Βαλεαρίδες Νήσοι: Περιουσιακή αυτοτέλεια [άρθρο 3 του Αστικού Κώδικα των Βαλεαρίδων Νήσων (*Compilación de Derecho Civil de las Islas Baleares*), όσον αφορά τη Μαγιόρκα άρθρο 65 για τη Μινόρκα και άρθρο 67 για την Ίμπιζα και τη Φορμεντέρα]. Σύμφωνα με αυτό το καθεστώς, η περιουσία που ανήκει σε κάθε σύζυγο κατά τον χρόνο σύναψης του γάμου θεωρείται δική του προσωπική περιουσία το ίδιο ισχύει για την περιουσία που αποκτάται κατά τη διάρκεια του γάμου, ανεξάρτητα από τον τρόπο με τον οποίο αποκτήθηκε.

Ναβάρρα: Κοινοκτημοσύνη (*conquistas*) [νόμοι 87 και επ. του Νέου Κώδικα Νομοθεσίας της Ναβάρρας (*Fuero Nuevo de Navarra*)]. Πρόκειται για ένα καθεστώς σύμφωνα με το οποίο τα αποκτήματα που εντάσσονται στην κοινή περιουσία περιλαμβάνουν (μεταξύ άλλων) τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια του γάμου ως αποτέλεσμα της εργασίας ή άλλης δραστηριότητας των συζύγων, καθώς και τα έσοδα και τις αποδόσεις τόσο της κοινής όσο και της προσωπικής περιουσίας. Η προσωπική περιουσία περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία που ο σύζυγος απέκτησε από επαχθή αιτία πριν από τη σύναψη του γάμου, ακόμα και αν η κυριότητα περιήλθε σε αυτόν κατά τη διάρκεια του γάμου ή αν το τίμημα εξοφλείται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει με πόρους

του έτερου συζύγου ή από την κοινή περιουσία ή κέρδη επί των αποκτημάτων που προέκυψαν πριν ή κατά τη διάρκεια του γάμου. Τα περιουσιακά στοιχεία που δεν έχουν καταχωριστεί ως προσωπική περιουσία τεκμαίρεται ότι αποτελούν κοινή περιουσία. Η οικία και τα έπιπλα υπόκεινται σε διαφορετικό καθεστώς, εφόσον αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια του γάμου ή αν το σχετικό τίμημα καταβλήθηκε εν όλω ή εν μέρει κατά τη διάρκεια του γάμου, ακόμη και αν ο τίτλος κτήσης τους ανάγεται σε χρόνο πριν από τη σύναψη του γάμου. Σε αυτή την περίπτωση, εάν το τίμημα εξοφλήθηκε αποκλειστικά από τον έναν σύζυγο μόνο, τότε τα στοιχεία αυτά θα αποτελούν τμήμα της δικής του προσωπικής περιουσίας. Εάν το τίμημα εξοφλήθηκε με πόρους από περιουσιακά στοιχεία που ανήκουν και στους δύο συζύγους, τα επίμαχα στοιχεία θα ανήκουν και στους δύο εξ αδιαίρετου, κατά το ποσοστό που αναλογεί στην αντίστοιχη συνεισφορά έκαστου συζύγου. Εάν το τίμημα εξοφλήθηκε με πόρους από περιουσιακά στοιχεία ενός ή και των δύο συζύγων, επιπλέον των περιουσιακών στοιχείων που αποτελούν μέρος της κοινής περιουσίας, το αδιαίρετο ισχύει κατ' αναλογία της συνεισφοράς έκαστου συζύγου και των πόρων που αντλήθηκαν από την κοινή περιουσία. Ρυθμίζεται επίσης και το σύστημα της διαχείρισης και της ευθύνης όσο αφορά την κοινή και την προσωπική περιουσία. Στην περίπτωση προσωπικών χρεών, εάν τα προσωπικά περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη συζύγου δεν επαρκούν, ο πιστωτής μπορεί να επισπεύσει κατάσχεση κατά της κοινής περιουσίας, με την επίδοση κοινοποίησης και στον έτερο σύζυγο. Εάν ο τελευταίος δεν απαντήσει, η κοινή περιουσία κατάσχετα, και όταν ο οφειλέτης σύζυγος προβεί σε εξόφληση με δικούς του πόρους ή κατά την εκκαθάριση της κοινής περιουσίας, θεωρείται ότι έχει λάβει την αξία του μεριδίου του επί της κοινής περιουσίας. Ωστόσο, ο έτερος σύζυγος έχει τη δυνατότητα, εντός εννέα ημερών από την κοινοποίηση της κατάσχεσης, να ζητήσει, στο πλαίσιο της κατάσχεσης, να αντικατασταθεί η κοινή περιουσία από το υπόλοιπο που απομένει στον οφειλέτη σύζυγο από την εκκαθάριση της κοινής περιουσίας. Σε αυτή την περίπτωση, η κατάσχεση επιφέρει τη λύση της κοινοκτημοσύνης και την εκκαθάριση της κοινής περιουσίας, καθώς και την εφαρμογή, από αυτό το χρονικό σημείο και έπειτα, του καθεστώτος της περιουσιακής αυτοτέλειας.

Χώρα των Βάσκων: Σε περίπτωση που αμφότεροι οι σύζυγοι διαμένουν στις πεδινές περιοχές Bizkaia, Aramaio ή Liodro, ο γάμος διέπεται από το τοπικό καθεστώς καθολικής κοινοκτημοσύνης (comunicación foral de bienes). Όταν μόνο ένας εκ των συζύγων έχει στενό δεσμό, υπό την έννοια της «τοπικής ιθαγένειας», με τις πεδινές περιοχές Bizkaia, Aramaio ή Liodro, το καθεστώς εφαρμόζεται εφόσον ισχύει στον τόπο της πρώτης κοινής συνήθους διαμονής των συζύγων ελλείψει αυτής, εφαρμόζεται το καθεστώς του τόπου τέλεσης του γάμου. Στις άλλες περιοχές της Χώρας των Βάσκων, αν δεν υπάρχει συμφωνία μεταξύ των συζύγων, οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων διέπονται από το καθεστώς της κοινοκτημοσύνης αποκτημάτων (sociedad de gananciales), το οποίο προβλέπεται στον Αστικό Κώδικα [άρθρα 127 επ. του Τοπικού Αστικού Κώδικα της Χώρας των Βάσκων (Ley de Derecho Civil Foral del País Vasco)]. Σύμφωνα με το τοπικό καθεστώς της καθολικής κοινοκτημοσύνης, όλα τα περιουσιακά στοιχεία, δικαιώματα και μετοχές —ανεξάρτητα από την προέλευσή τους— που ανήκουν σε οποιονδήποτε από τους δύο συζύγους, με όποιον τρόπο και αν αποκτήθηκαν, ανήκουν και στους δύο συζύγους κατά ίσα μέρη. Αυτό ισχύει τόσο για την περιουσία που ο κάθε σύζυγος έφερε στον γάμο όσο και για την περιουσία που αποκτάται κατά τη διάρκειά του, ανεξάρτητα από την τοποθεσία στην οποία βρίσκεται. Παρά τον θεωρητικά καθολικό της χαρακτήρα, το πεδίο εφαρμογής της κοινοκτημοσύνης διαφέρει ανάλογα με την αιτία λύσης του γάμου. Συνεπώς, αν η λύση του γάμου επέλθει λόγω θανάτου ενός εκ των συζύγων και υπάρχουν τέκνα, ο χαρακτήρας της κοινοκτημοσύνης είναι καθολικός. Ωστόσο, αν ο γάμος λυθεί λόγω θανάτου ενός εκ των συζύγων και δεν υπάρχουν τέκνα ή αν λυθεί από άλλη αιτία (για παράδειγμα διαζύγιο), η κοινοκτημοσύνη περιορίζεται στα αποκτήματα ή στην περιουσία που αποκτήθηκε από επαχθή αιτία, ενώ εξαιρούνται τα περιουσιακά στοιχεία που κάθε σύζυγος έφερε στον γάμο και αυτά που αποκτήθηκαν με χαριστική αιτία.

Γαλικία: Κοινοκτημοσύνη (gananciales) [άρθρο 171 του Αστικού Κώδικα της Γαλικίας (Ley de Derecho Civil de Galicia)].

2 Πώς μπορούν οι σύζυγοι να ρυθμίσουν τις περιουσιακές σχέσεις τους; Ποιες είναι οι τυπικές προϋποθέσεις στην περίπτωση αυτή;

Ναι.

Οι σύζυγοι μπορούν να ρυθμίσουν τις περιουσιακές τους σχέσεις με τρόπο ώστε να αποκλειστεί η εφαρμογή των συμπληρωματικών διατάξεων που αναφέρονται στο προηγούμενο ερώτημα. Για τον σκοπό αυτόν πρέπει να υπογράψουν προγαμιαία συμφωνία, η οποία περιβάλλεται τον τύπου του δημόσιου συμβολαιογραφικού εγγράφου (άρθρα 1280 και 1315 του Αστικού Κώδικα) και η οποία πρέπει να κατατεθεί στο ληξιαρχείο· την ημέρα υπογραφής της συμφωνίας, ο συμβολαιογράφος πρέπει να διαβιβάσει επικυρωμένο ηλεκτρονικό αντίγραφο του δημόσιου εγγράφου στον αρμόδιο ληξιαρχο, και αυτό καταχωρίζεται ως αποδεικτικό της σύναψης της οικείας συμφωνίας έγγραφο κατά την καταχώριση του γάμου [άρθρο 60 του νόμου περί ληξιαρχείου (Ley del Registro Civil)].

Οι σύζυγοι μπορούν επίσης να τροποποιήσουν το καθεστώς ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων κατά τη διάρκεια του γάμου, τηρώντας τις ίδιες τυπικές προϋποθέσεις (άρθρο 1331 του Αστικού Κώδικα) και εφόσον δεν προσβάλλονται δικαιώματα τρίτων (άρθρο 1317 του Αστικού Κώδικα).

Η ίδια δυνατότητα προβλέπεται και στις αυτόνομες κοινότητες που έχουν το δικό τους σύστημα αστικού δικαίου στο πλαίσιο του οποίου ρυθμίζεται ο γάμος: άρθρο 231 παράγραφος 10 και επόμενα άρθρα του Αστικού Κώδικα της Καταλονίας άρθρο 3 του Αστικού Κώδικα των Βαλεαρίδων Νήσων όσον αφορά τη Μαγιόρκα και τη Μινόρκα (*capítulos*) και άρθρο 66 του Αστικού Κώδικα των Βαλεαρίδων Νήσων όσον αφορά την Ίμπιζα και τη Φορμεντέρα (*espolitis*) άρθρα 125 επ. του Αστικού Κώδικα της Χώρας των Βάσκων άρθρα 171 επ. του Αστικού Κώδικα της Γαλικίας άρθρο 185 του Κώδικα Τοπικού Δικαίου της Αραγονίας νόμοι 78 επ. του Τοπικού Κώδικα Αστικού Δικαίου της Ναβάρρας.

3 Υπάρχουν περιορισμοί στην ελευθερία καθορισμού των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων;

Οι σύζυγοι είναι ελεύθεροι να αποφασίζουν ποιο καθεστώς θα ρυθμίζει τις μεταξύ τους περιουσιακές σχέσεις και μπορούν να επιλέξουν να εφαρμόσουν οποιοδήποτε καθεστώς, μεταξύ όλων όσων προβλέπονται από οποιοδήποτε ισπανικό σύστημα αστικού δικαίου (τα οποία καθορίζουν λεπτομερώς αφενός το καθεστώς ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων ελλείψει σχετικής συμφωνίας και αφετέρου άλλα συστήματα τα οποία μπορεί να επιλέξουν οι σύζυγοι να εφαρμόσουν βάσει συμφωνίας) καθώς και από τους κανόνες δικαίου άλλων κρατών. Ωστόσο, δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να συμπεριλάβουν ρυθμίσεις που αντίκεινται στον νόμο ή στα χρηστά ήθη ή οι οποίες θίγουν την ισότητα των συζύγων όσον αφορά τα δικαιώματά τους (άρθρο 1328 του Αστικού Κώδικα και άρθρο 14 του ισπανικού Συντάγματος).

4 Ποιες είναι οι έννομες συνέπειες του διαζυγίου, του δικαστικού χωρισμού ή της ακύρωσης του γάμου στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Το καθεστώς ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων παύει με την ακύρωση του γάμου, τον δικαστικό χωρισμό και το διαζύγιο. Αυτό προβλέπεται σε διάφορες διατάξεις των διαφόρων καθεστώτων ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων (συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, του άρθρου 1392 του Αστικού Κώδικα που αφορά την κοινοκτημοσύνη και του άρθρου 1415 του Αστικού Κώδικα που ρυθμίζει το καθεστώς συμμετοχής στα αποκτήματα).

Όσον αφορά την κοινοκτημοσύνη, για την εκκαθάριση της περιουσίας ακολουθείται η διαδικασία που περιγράφεται στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Ley de Enjuiciamiento Civil). Για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί αυτή η διαδικασία, μεταξύ των συζύγων δημιουργείται ένα καθεστώς κοινωνίας δικαιώματος, διακριτό από τα άλλα καθεστώτα κοινοκτημοσύνης, που διέπεται από διαφορετικό νομικό καθεστώς, το οποίο παραμένει σε ισχύ καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της κοινωνίας, έως ότου, μέσω των διαδικασιών εκκαθάρισης-διανομής, κάθε ένας από τους συγκυριούς λάβει το ατομικό του μερίδιο επί της περιουσίας. Το καθεστώς κοινοκτημοσύνης αποκτημάτων (sociedad de gananciales) μπορεί να εκκαθαριστεί με αμοιβαία συμφωνία σύμφωνα με τους κανόνες των άρθρων 1392 έως 1410 του Αστικού Κώδικα, η οποία συνάπτεται ενώπιον συμβολαιογράφου. Ελλείψει συμφωνίας των μερών, αρμόδιο είναι το δικαστήριο που εφαρμόζει τη διαδικασία που περιγράφεται στα άρθρα 806 και επόμενα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Στην περίπτωση του καθεστώτος περιουσιακής αυτοτέλειας, δεν είναι απαραίτητη η εκκαθάριση της συζυγικής περιουσίας, καθώς κάθε σύζυγος είναι κύριος της δικής του προσωπικής περιουσίας. Η περιουσία που ανήκει εξ αρχής και στους δύο συζύγους υπόκειται σε καθεστώς συγκυριότητας, το οποίο εξακολουθεί να ισχύει και μετά την ακύρωση του γάμου, τον δικαστικό χωρισμό ή το διαζύγιο, με την επιφύλαξη του δικαιώματος των συγκυριών να ζητήσουν τη διανομή της (όπως συμβαίνει σε όλες τις περιπτώσεις συγκυριότητας).

5 Ποιες είναι οι συνέπειες του θανάτου ενός εκ των συζύγων στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Το καθεστώς ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων παύει και με τον θάνατο ενός εκ των συζύγων αυτό προβλέπεται σε διάφορες διατάξεις των διαφόρων καθεστώτων ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων (συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, του άρθρου 1392 του Αστικού Κώδικα που αφορά την κοινοκτημοσύνη, σε συνδυασμό με το άρθρο 85 του ίδιου Κώδικα, και του άρθρου 1415 του Αστικού Κώδικα που ρυθμίζει το καθεστώς συμμετοχής στα αποκτήματα).

Με την επιφύλαξη των όρων τυχόν διαθήκης του θανόντος συζύγου, προβλέπονται ορισμένα δικαιώματα του επιζώντος συζύγου, ανάλογα με τη νομοθεσία που διέπει την κληρονομική διαδοχή. Ομοίως, αν ο σύζυγος απεβίωσε αδιάθετος, ο επιζών σύζυγος έχει επίσης ορισμένα δικαιώματα στην κληρονομία.

Για τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου:

Σε περιπτώσεις που το ζευγάρι είχε δεσμούς με περισσότερα από ένα κράτη, το εφαρμοστέο δικαιο καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 650/2012. Στις περιπτώσεις που εφαρμοστέο είναι το ισπανικό δίκαιο, ενεργοποιείται η διάταξη του άρθρου 36 και συνεπώς εφαρμόζονται είτε ο Αστικός Κώδικας είτε οι κανόνες αστικού δικαίου των αυτόνομων κοινοτήτων, ανάλογα με τον ειδικό δεσμό που τυχόν είχε ο κληρονομούμενος με συγκεκριμένη αυτόνομη κοινότητα που διαθέτει δικό της σύστημα αστικού δικαίου που διέπει αυτά τα ζητήματα.

- Στις υποθέσεις κληρονομικής διαδοχής που δεν εμφανίζουν κανένα στοιχείο αλλοδαπότητας, ενώ η κληρονομική διαδοχή διέπεται από τους κανόνες αστικού δικαίου του τόπου με τον οποίο ο θανών είχε τον στενότερο δεσμό, υπό την έννοια της «τοπικής ιθαγένειας», κατά τον χρόνο του θανάτου του, τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται εκ του νόμου στον επιζώντα σύζυγο διέπονται από το ίδιο δίκαιο που διέπει τα έννομα αποτελέσματα του γάμου, με την επιφύλαξη, σε κάθε περίπτωση, της νόμιμης μοίρας των καπνόντων (άρθρο 16 και άρθρο 9 παράγραφος 8 του Αστικού Κώδικα).

Στη συνέχεια περιγράφονται αναλυτικά τα δικαιώματα του επιζώντος συζύγου στο πλαίσιο των διαφόρων συστημάτων αστικού δικαίου που ισχύουν στην Ισπανία, ανάλογα με το αν ο θανών είχε ρυθμίσει εκουσίως ο ίδιος τα ζητήματα κληρονομικής διαδοχής (κατά κανόνα με τη σύνταξη διαθήκης) ή αν απεβίωσε αδιάθετος.

- Αν ο θανών είχε συντάξει διαθήκη:

Αστικός Κώδικας (εφαρμόζεται εκτός εάν εφαρμοστέα τυχάνει η νομοθεσία της Αραγονίας, της Καταλονίας, των Βαλεαρίδων Νήσων, της Ναβάρρας, της Χώρας των Βάσκων, της Γαλικίας), ο οποίος προβλέπει ότι το ελάχιστο μερίδιο που δικαιούται ο επιζών σύζυγος ισούται με αυτό που θα λάμβανε σε περίπτωση που ο θανών είχε αποβιώσει αδιάθετος, δηλ. επικαρπία επί του ενός τρίτου της περιουσίας, εφόσον υπάρχουν τέκνα ή άλλοι καπιόντες. Εάν υπάρχουν μόνο ανιόντες, ο επιζών σύζυγος αποκτά δικαίωμα επικαρπίας στο ήμισυ της περιουσίας. Τέλος, εάν δεν υπάρχουν ούτε ανιόντες ούτε καπιόντες, αποκτά δικαίωμα επικαρπίας στα δύο τρίτα της περιουσίας (άρθρο 834 επ. του Αστικού Κώδικα).

Αραγονία: Με τη σύναψη του γάμου εγκαθιδρύεται για κάθε σύζυγο δικαίωμα «επικαρπίας χρήσεως» (usufructo de viudedad) επί του συνόλου της περιουσίας του συζύγου που αποβιώνει πρώτος (άρθρο 271 του Κώδικα Τοπικού Δικαίου της Αραγονίας). Οι σύζυγοι έχουν το δικαίωμα αυτό (το οποίο είναι εκ φύσεως δικαίωμα του οικογενειακού και όχι του κληρονομικού δικαίου) στο πλαίσιο του καθεστώτος κοινοκτημοσύνης της Αραγονίας, και το διατηρούν ακόμη και αν μεταγενέστερα μεταβληθεί η «τοπική τους ιθαγένεια», αποκλεισμένης, σε αυτή την περίπτωση, της εφαρμογής της νόμιμης μοίρας που προβλέπεται στο κληρονομικό δίκαιο. Το δικαίωμα αυτό αναγνωρίζεται στον επιζώντα σύζυγο και στην περίπτωση που ο θανών είχε την «τοπική ιθαγένεια» της Αραγονίας κατά τον χρόνο του θανάτου του.

Βαλεαρίδες Νήσοι: στη Μαγιόρκα και τη Μινόρκα, αναγνωρίζεται καθολικό δικαίωμα επικαρπίας του επιζώντος συζύγου εφόσον οι γονείς του διαθέτη δεν είναι εν ζωή. Εάν οι γονείς του διαθέτη είναι εν ζωή, συνιστάται επικαρπία στα δύο τρίτα της περιουσίας και, αν υπάρχουν καπιόντες, στο ήμισυ αυτής (άρθρο 45 του Τοπικού Αστικού Κώδικα των Βαλεαρίδων Νήσων). Στην Ίμπιζα και τη Φορμεντέρα, ο επιζών σύζυγος δεν θεωρείται αναγκαίος κληρονόμος (legitimario).

Καταλονία: ο χρεύσας σύζυγος που στερείται οικονομικών πόρων λαμβάνει το ένα τέταρτο της περιουσίας (άρθρο 452 παράγραφος 1 του Αστικού Κώδικα της Καταλονίας). Ομοίως, αποκτά και άλλα δικαιώματα επί των κινητών και αντικειμένων προσωπικής χρήσης που του ανήκουν και που δεν αποτελούν μέρος της κληρονομιαίας περιουσίας (άρθρο 231 παράγραφος 30 του Αστικού Κώδικα της Καταλονίας), καθώς επί της κοινής οικίας. Όσον αφορά ειδικά την κοινή οικία, ο επιζών σύζυγος αποκτά για ένα έτος το δικαίωμα διατροφής και οίκησης (año de viudedad), το οποίο συνίσταται στο δικαίωμα του επιζώντος συζύγου να εξακολουθεί να χρησιμοποιεί τη συζυγική οικία και να λαμβάνει διατροφή από την κληρονομιαία περιουσία για ένα έτος από τον θάνατο του διαθέτη (άρθρο 231 παράγραφος 31 του Αστικού Κώδικα της Καταλονίας).

Γαλικία: Ο επιζών σύζυγος αποκτά δικαίωμα επικαρπίας στο ήμισυ της περιουσίας [άρθρα 228 επ. του Αστικού Κώδικα της Γαλικίας (Ley normas reguladoras del Derecho Civil de Galicia)].

Ναβάρρα: Ο επιζών σύζυγος έχει δικαίωμα επικαρπίας (usufructo de fidelidad) επί του συνόλου της περιουσίας και των δικαιωμάτων που διέθετε ο προαποβιώσας σύζυγος κατά τον χρόνο του θανάτου του (υπό την προϋπόθεση ότι ο τελευταίος είχε την «τοπική ιθαγένεια» της Ναβάρρας κατά τον χρόνο του θανάτου του) (νόμος 253 του Νέου Κώδικα Νομοθεσίας της Ναβάρρας).

Χώρα των Βάσκων: Ο χρεύσας σύζυγος ή ο επιζών σύντροφος σε σχέση καταχωρισμένης συμβίωσης έχει δικαίωμα επικαρπίας στο ήμισυ του συνόλου της περιουσίας του διαθέτη, εφόσον υπάρχουν καπιόντες. Εάν δεν υπάρχουν καπιόντες, έχει δικαίωμα επικαρπίας στα δύο τρίτα της περιουσίας (άρθρο 52 του Τοπικού Αστικού Κώδικα της Χώρας των Βάσκων). Αυτό δεν ισχύει στην περιοχή της Ayala — στους δήμους Ayala, Amurrio και Okondo, καθώς και στους οικισμούς Mendieta, Retes de Tutela, Santcoloma και Sojoguti, που υπάγονται στον δήμο της Artziniega (άρθρα 89 του Τοπικού Αστικού Κώδικα της Χώρας των Βάσκων), όπου ισχύει η ελευθερία σύνταξης διαθήκης. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται ούτε στις πεδινές περιοχές της Viscaya, Aramaio και Llodio, όπου η οικογενειακή περιουσία (bienes troncales) διέπεται από ειδικούς κανόνες (άρθρα 61 επ. του Τοπικού Αστικού Κώδικα της Χώρας των Βάσκων).

- Εάν ο θανών δεν είχε συντάξει διαθήκη (εξ αδιαθέτου διαδοχή):

Αστικός Κώδικας (εφαρμόζεται εκτός εάν εφαρμοστέα τυχάνει η νομοθεσία της Αραγονίας, της Καταλονίας, των Βαλεαρίδων Νήσων, της Ναβάρρας, της Χώρας των Βάσκων, της Γαλικίας): Ο χρεύσας σύζυγος έχει δικαίωμα επικαρπίας στο ένα τρίτο της περιουσίας αν υπάρχουν τέκνα ή άλλοι καπιόντες, στο ήμισυ της περιουσίας αν υπάρχουν μόνο ανιόντες, ενώ καλείται ως μόνος κληρονόμος σε περίπτωση που δεν υπάρχουν ούτε ανιόντες ούτε καπιόντες (άρθρα 834 επ. και άρθρο 944 του Αστικού Κώδικα).

Αραγονία: Ο χρεύσας σύζυγος κληρονομεί τα περιουσιακά στοιχεία που δεν αποτελούν μέρος της οικογενειακής περιουσίας (bienes no troncales) αφού κληθεί η τάξη των ανιόντων, με την επιφύλαξη του δικαιώματος της επικαρπίας χρήσεως που προβλέπεται και στο πλαίσιο της διαδοχής από διαθήκη, το οποίο διατηρείται σε κάθε περίπτωση (άρθρο 517 του Κώδικα Τοπικού Δικαίου της Αραγονίας). Ως οικογενειακή περιουσία νοούνται τα περιουσιακά στοιχεία που υπήρχαν στην οικία ή στην οικογένεια του θανόντος για δύο γενιές πριν από τη γενιά του θανόντος, ανεξάρτητα από την ακριβή προέλευσή τους και τον τρόπο κτήσης τους, καθώς και τα περιουσιακά στοιχεία που ο θανών είχε λάβει μέσω χαρακτηριστικής δικαιοπραξίας από ανιόντες ή εκ πλαγίου συγγενείς μέχρι του έκτου βαθμού. Η περιουσία αυτή επάγεται σε συγκεκριμένους συγγενείς (parientes troncales) που καθορίζονται στο άρθρο 526 του Κώδικα Τοπικού Δικαίου της Αραγονίας.

Βαlearίδες Νήσοι: Εφαρμόζονται οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα, που αναφέρθηκαν ανωτέρω, ενώ στη Μαγιόρκα και τη Μινόρκα ο χρεύσας σύζυγος αποκτά καθολικό δικαίωμα επικαρπίας εφόσον οι γονείς του θανόντος δεν είναι εν ζωή, επικαρπία στα δύο τρίτα εάν οι γονείς του θανόντος είναι εν ζωή και στο ήμισυ εάν υπάρχουν κατιόντες.

Καταλονία: Εάν δεν υπάρχουν κατιόντες, ο χρεύσας σύζυγος κληρονομεί το σύνολο της κληρονομιάς περιουσίας πριν κληθούν οι ανιόντες του θανόντος (άρθρο 441 παράγραφος 2 και άρθρο 442 παράγραφος 3 του Αστικού Κώδικα της Καταλονίας). Σε περίπτωση που η κληρονομιά περιουσία επιμερίζεται μεταξύ του χρεύσαντος συζύγου και των τέκνων του θανόντος ή των κατιόντων τους, ο χρεύσας σύζυγος αποκτά καθολικό δικαίωμα επικαρπίας επί της περιουσίας (άρθρο 441 παράγραφος 2 και άρθρο 442 παράγραφος 3 του Αστικού Κώδικα της Καταλονίας).

Γαλικία: Εφαρμόζεται το ίδιο καθεστώς που προβλέπεται στον Αστικό Κώδικα (άρθρο 267 του Αστικού Κώδικα της Γαλικίας).

Ναβάρρα: Ο σύζυγος κληρονομεί τα περιουσιακά στοιχεία που δεν αποτελούν μέρος της οικογενειακής περιουσίας αφού κληθούν τα αδέρφια και οι ανιόντες του θανόντος. Όσον αφορά την οικογενειακή περιουσία, ο επιζών σύζυγος έχει δικαίωμα επικαρπίας επί του συνόλου της περιουσίας και των δικαιωμάτων που διέθετε ο προαποβιώσας σύζυγος κατά τον χρόνο του θανάτου του (υπό την προϋπόθεση ότι ο τελευταίος είχε την «τοπική ιθαγένεια» της Ναβάρρας κατά τον χρόνο του θανάτου του) (νόμος 304 του Νέου Κώδικα Νομοθεσίας της Ναβάρρας).

Χώρα των Βάσκων: Όσον αφορά την οικογενειακή περιουσία, αλλά μόνον όσον αφορά την ακίνητη περιουσία που οι σύζυγοι/σύντροφοι είχαν αποκτήσει κατά τη διάρκεια του γάμου, κληρονόμοι είναι αμφότεροι οι σύζυγοι ή σύντροφοι σε σχέση καταχωρισμένης συμβίωσης (άρθρο 66 του Αστικού Κώδικα της Χώρας των Βάσκων). Ο επιζών σύζυγος κληρονομεί τα περιουσιακά στοιχεία που δεν αποτελούν μέρος της οικογενειακής περιουσίας εφόσον δεν υπάρχουν κατιόντες (άρθρα 110 επ. του Αστικού Κώδικα της Χώρας των Βάσκων).

6 Ποια αρχή είναι αρμόδια να αποφαινεται στις υποθέσεις που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Αρμόδιο είναι το πρωτοδικείο (Juzgado de Primera Instancia) ενώπιον του οποίου εκδικάζεται ή εκδικάστηκε η ακύρωση του γάμου, ο δικαστικός χωρισμός ή το διαζύγιο ή ενώπιον του οποίου έχουν ή είχαν κινηθεί διαδικασίες για τη λύση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων για οποιονδήποτε από τους λόγους που καθορίζονται στους κανόνες αστικού δικαίου (άρθρο 807 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας).

Στις δικαστικές περιφέρειες στις οποίες λειτουργούν ειδικά δικαστήρια οικογενειακών διαφορών, αυτά επιλαμβάνονται των υποθέσεων που αφορούν τη λύση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων και την εκκαθάριση της συζυγικής περιουσίας, ακόμη και αν οι σχετικές διαδικασίες δεν κινούνται ως αποτέλεσμα ακύρωσης του γάμου, δικαστικού χωρισμού ή διαζυγίου.

7 Ποιες είναι οι συνέπειες των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στις νομικές σχέσεις μεταξύ συζύγου και τρίτων;

Κατά γενικό κανόνα και σύμφωνα με το κοινό σύστημα αστικού δικαίου, το άρθρο 1373 του Αστικού Κώδικα προβλέπει ότι έκαστος σύζυγος ευθύνεται έναντι των τρίτων, με τη δική του προσωπική περιουσία, για τα χρέη που βαρύνουν τον ίδιον εάν η προσωπική του περιουσία δεν επαρκεί για την εξόφληση των χρεών, ο πιστωτής (τρίτος) μπορεί να επισπεύσει κατάσχεση της κοινής περιουσίας. Ωστόσο, ο μη οφειλέτης σύζυγος μπορεί να ζητήσει την αντικατάσταση της κοινής περιουσίας από το μερίδιο του οφειλέτη συζύγου επ' αυτής, στην οποία περίπτωση η κατάσχεση επιφέρει τη λύση της κοινοκτημοσύνης.

Διάταξη με παρεμφερές περιεχόμενο περιέχεται και στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας για τους σκοπούς της αναγκαστικής εκτέλεσης, σε περίπτωση που το χρέος είναι ατομικό αλλά την ευθύνη οφείλουν να αναλάβουν και οι δύο σύζυγοι από κοινού.

Ειδικότερα, προβλέπεται (στο άρθρο 1365 του Αστικού Κώδικα) ότι η κοινή περιουσία χρησιμοποιείται για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του πιστωτή (τρίτου) στην περίπτωση που αυτές προκύπτουν από υποχρεώσεις που ανέλαβε ένας εκ των συζύγων: 1) κατά την άσκηση της οικιακής εξουσίας ή τη διαχείριση ή τη διάθεση κοινής περιουσίας που του αναλογεί εκ του νόμου ή βάσει σύμβασης και 2) κατά τη συνήθη άσκηση της επαγγελματικής, καλλιτεχνικής ή εμπορικής δραστηριότητάς του ή κατά την τακτική διαχείριση της δικής του προσωπικής περιουσίας.

Παρεμφερείς διατάξεις περιλαμβάνονται και στον Εμπορικό Κώδικα (Código de Comercio), οι οποίες εφαρμόζονται στην περίπτωση που ένας εκ των συζύγων είναι έμπορος.

Όσον αφορά τη σύσταση βαρών ή τη διάθεση της κοινής περιουσίας, απαιτείται η συναίνεση αμφότερων των συζύγων, εκτός αν έχει περιληφθεί ειδική διάταξη περί του αντιθέτου σε προγαμιαία συμφωνία. Εάν η διάθεση γίνει χωρίς αντάλλαγμα (π.χ. δωρεά), η πράξη διάθεσης που διενεργείται από τον έναν μόνο σύζυγο είναι άκυρη.

Παρόλα αυτά, ο Αστικός Κώδικας προβλέπει, χάριν της ασφάλειας των συναλλαγών, ότι οι πράξεις διαχείρισης της περιουσίας και διάθεσης χρηματικών ποσών ή τίτλων είναι έγκυρες εφόσον έχουν διενεργηθεί από τον σύζυγο στο όνομα του οποίου είναι καταχωρισμένα και στην κατοχή του οποίου βρίσκονται. Όσον αφορά την καταχώριση της ακίνητης περιουσίας, προκειμένου να καταχωριστεί το ακίνητο στο όνομα του έγγαμου προσώπου και το αποκτηθέν δικαίωμά του σε σχέση με τα ισχύοντα ή μελλοντικά δικαιώματα επί της κοινής περιουσίας, το όνομα του συζύγου και το καθεστώς ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων πρέπει να προσδιορίζονται με τρόπο που να επιτρέπει σε τρίτο που συμβουλευείται το μητρώο να λάβει γνώση αυτών. Εάν στο μητρώο δεν είχε καταχωριστεί καμία δήλωση σχετικά, καλόπιστος τρίτος ο οποίος αποκτά ακίνητο δυνάμει επαχθούς δικαιοπραξίας που κατόρθωσε με το πρόσωπο που αναγράφεται στο μητρώο ως το πρόσωπο που έχει την εξουσία να προβεί στην εν λόγω μεταβίβαση, διατηρεί την κυριότητα του ακινήτου που μεταβιβάστηκε κατ' αυτόν τον τρόπο.

8 Σύνομη περιγραφή της διαδικασίας εκκαθάρισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, συμπεριλαμβανομένων του καταμερισμού, της διανομής και της ρευστοποίησης της περιουσίας, στο εν λόγω κράτος μέλος.

Η διαδικασία αυτή διέπεται από τα άρθρα 806 και επόμενα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Περιλαμβάνει τα ακόλουθα βήματα:

α) Διενεργείται απογραφή των περιουσιακών στοιχείων που συνιστούν την κοινή περιουσία.

Αυτό μπορεί να γίνει ταυτόχρονα με τη διαδικασία ακύρωσης του γάμου, δικαστικού χωρισμού ή διαζυγίου ή τη λύση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, αν και στην πράξη η απογραφή ξεκινά αφού εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση περί λύσης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων.

Στη σχετική αίτηση πρέπει να περιλαμβάνεται πρόταση απογραφής. Ακολουθεί ακρόαση ενώπιον δικαστικού γραμματέα (Letrado de la Administración de Justicia), κατά τη διάρκεια της οποίας επιδιώκεται η από κοινού κατάρτιση καταλόγου απογραφής βάσει της πρότασης που είχε υποβληθεί. Σε περίπτωση διαφωνίας σχετικά με κάποιο περιουσιακό στοιχείο, διενεργείται ακρόαση ενώπιον δικαστή, ο οποίος λαμβάνει τη σχετική απόφαση· η εν λόγω απόφαση μπορεί να προσβληθεί με έφεση.

β) Εκκαθάριση.

Για να ξεκινήσει αυτό το στάδιο, η απόφαση περί λύσης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων πρέπει να καταστεί τελεσίδικη. Η διαδικασία αρχίζει με την υποβολή πρότασης εκκαθάρισης, ενώ στη συνέχεια τα μέρη προσέρχονται ενώπιον δικαστικού γραμματέα, προκειμένου να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με την καταβολή αποζημίωσης από τον έναν σύζυγο στον άλλον και την κατ' αναλογία διανομή του υπολοίπου μέσω καθορισμού μερίδων της περιουσίας.

Εάν δεν επιτευχθεί συμφωνία, ορίζεται πρόσωπο αρμόδιο για τον καταμερισμό της περιουσίας, στο οποίο ανατίθεται η διενέργεια των πράξεων διανομής. Οι σύζυγοι έχουν τη δυνατότητα να αποδεχθούν ή να απορρίψουν την πρόταση που θα υποβληθεί εάν την απορρίψουν, η διαφωνία επιλύεται με δικαστική απόφαση, η οποία υπόκειται σε έφεση.

γ) Παράδοση των περιουσιακών στοιχείων και καταχώριση στο κτηματολόγιο.

Μετά την τελική έγκριση των πράξεων εκκαθάρισης και τον καθορισμό των μερίδων της περιουσίας, ο δικαστικός γραμματέας αναλαμβάνει να παραδώσει τα περιουσιακά στοιχεία και να αποστείλει τους τίτλους ιδιοκτησίας σε έκαστο σύζυγο.

Πέρα από αυτή τη διαδικασία, προβλέπεται ακόμα μία, απλούστερη διαδικασία, στο πλαίσιο της οποίας η εκκαθάριση πραγματοποιείται με αμοιβαία συμφωνία των συζύγων ή μεταξύ του επιζώντος συζύγου και των κληρονόμων του θανόντος, η οποία συνάπτεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, ενώπιον συμβολαιογράφου.

Και στις δύο περιπτώσεις, εάν μεταξύ των περιουσιακών στοιχείων που υπόκεινται σε εκκαθάριση περιλαμβάνονται και ακίνητα, καταχωρίζεται στο κτηματολόγιο αντίγραφο της απόφασης με την οποία εγκρίνονται οι πράξεις διανομής, η απόφαση με την οποία καθορίζεται η διανομή των περιουσιακών στοιχείων ή το δημόσιο συμβολαιογραφικό έγγραφο περί εκκαθάρισης της κοινής περιουσίας.

9 Ποια είναι η διαδικασία και τα έγγραφα ή οι πληροφορίες που απαιτούνται κατά κανόνα για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας;

Οι πράξεις και τα συμβόλαια με αντικείμενο την κυριότητα και άλλα εμπράγματα δικαιώματα επί ακίνητης περιουσίας μεταγράφονται στο κτηματολόγιο. Πρέπει να περιβληθούν τον τύπο δημοσίου εγγράφου, το οποίο κατατίθεται στο αρμόδιο κτηματολόγιο του τόπου στον οποίο βρίσκεται το ακίνητο, και καταβάλλονται οι αναλογούντες φόροι και τέλη.

Το έγγραφο κατατίθεται στο πρωτότυπο και συνοδεύεται από πιστοποιητικό του ισπανικού ληξιαρχείου (εάν ο γάμος είχε καταχωριστεί σε αυτό) με το οποίο βεβαιώνεται η λύση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, ώστε να παραγάγει έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων. Εάν το πρωτότυπο έγγραφο είχε εκδοθεί εκτός της χώρας, πρέπει να επικυρωθεί δεόντως και, σε περίπτωση που το ζητήσει ο αρμόδιος υπάλληλος του κτηματολογικού γραφείου, να μεταφραστεί. Αυτό το καθεστώς δεν ισχύει για τα νομικά έγγραφα και τις δικαστικές αποφάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής ευρωπαϊκών κανονισμών, και που κυκλοφορούν σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις.

Τελευταία επικαιροποίηση: 01/02/2023

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων - Γαλλία

1 Υπάρχει στο εν λόγω κράτος μέλος προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων; Τι προβλέπει;

Ως σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων ορίζεται το σύνολο των νομικών κανόνων που διέπουν την οργάνωση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων μεταξύ τους και έναντι τρίτων. Προβλέπει τους κανόνες που ισχύουν για τους συζύγους όσον αφορά τις εξουσίες και την κυριότητα επί των περιουσιακών στοιχείων κατά τη διάρκεια και κατά τη λύση της περιουσιακής σχέσης, λόγω θανάτου ή λόγω διαζυγίου.

Σε περίπτωση που οι σύζυγοι δεν έχουν επιλέξει σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων βάσει γαμικού συμφώνου, υπάγονται στο προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα της κοινοκτημοσύνης των αποκτημάτων που προβλέπεται στα άρθρα 1401 και επόμενα του γαλλικού αστικού κώδικα. Στο πλαίσιο της εν λόγω κοινοκτημοσύνης εκ του νόμου, διακρίνονται τρεις ομάδες περιουσιακών στοιχείων: τα ατομικά περιουσιακά στοιχεία εκάστου συζύγου και τα κοινά περιουσιακά στοιχεία των συζύγων.

Έκαστος σύζυγος διατηρεί την αποκλειστική κυριότητα του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων που του ανήκαν πριν από τον γάμο και των περιουσιακών στοιχείων που αποκτά κατά τη διάρκεια του γάμου μέσω κληρονομικής διαδοχής, δωρεάς ή κληροδοσίας (άρθρο 1405 του αστικού κώδικα). Διατηρεί επίσης την αποκλειστική κυριότητα ορισμένων περιουσιακών στοιχείων «προσωπικής φύσης» (όπως ενδυμάτων, αξιώσεων αποζημίωσης για σωματική ή ηθική βλάβη κ.λπ.), που ορίζονται στο άρθρο 1404 του αστικού κώδικα. Τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται ως παραρτήματα ή με ανταλλαγή ενός ατομικού περιουσιακού στοιχείου εντάσσονται επίσης στην ατομική περιουσία εκάστου συζύγου (άρθρα 1406 και 1407 του αστικού κώδικα).

Η κοινοκτημοσύνη περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται κατά τη διάρκεια του γάμου, είτε από κοινού είτε χωριστά από τους συζύγους, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται τα κέρδη και οι μισθοί των συζύγων. Το άρθρο 1402 του αστικού κώδικα θεσπίζει επίσης τεκμήριο κοινοκτημοσύνης, το οποίο επιτρέπει να θεωρηθεί κοινόκτητο απόκτημα κάθε περιουσιακό στοιχείο για το οποίο δεν μπορεί να αποδειχθεί ότι είναι ατομικό.

Κάθε σύζυγος έχει καταρχήν το δικαίωμα να διαχειρίζεται μόνος του και να διαθέτει τα κοινά περιουσιακά στοιχεία (άρθρο 1421 του αστικού κώδικα).

Ωστόσο, η συναίνεση και των δύο συζύγων είναι απαραίτητη για τις σοβαρότερες πράξεις, όπως τις πράξεις διάθεσης από χαριστική αιτία, την εκποίηση και τη σύσταση εμπράγματων δικαιωμάτων επί ακινήτων, εμπορικών επιχειρήσεων, μη διαπραγματεύσιμων εταιρικών δικαιωμάτων κ.λπ. (άρθρα 1422 και 1424 του αστικού κώδικα).

2 Πώς μπορούν οι σύζυγοι να ρυθμίσουν τις περιουσιακές σχέσεις τους; Ποιες είναι οι τυπικές προϋποθέσεις στην περίπτωση αυτή;

Όσον αφορά τους ουσιαστικούς κανόνες, ισχύει η αρχή της ελευθερίας των συμβάσεων περί ρυθμίσεως των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων.

Πράγματι, το άρθρο 1387 του αστικού κώδικα ορίζει ότι «η νομοθεσία ρυθμίζει τη συζυγική σχέση όσον αφορά τα περιουσιακά στοιχεία, μόνον ελλείψει ειδικών συμφωνιών τις οποίες οι σύζυγοι μπορούν να συνάψουν κατά την κρίση τους, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω συμφωνίες δεν αντιβαίνουν στα χρηστά ήθη και στις ακόλουθες διατάξεις».

Συνεπώς, οι σύζυγοι είναι ελεύθεροι να επιλέξουν το σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων, με την επιφύλαξη της τήρησης των διατάξεων αναγκαστικού δικαίου του βασικού συστήματος (régime primaire) που θεσπίζεται με τα άρθρα 212 και επόμενα του αστικού κώδικα.

Ο αστικός κώδικας προτείνει διάφορα είδη συμβατικών συστημάτων: τη συμβατική κοινοκτημοσύνη (όπως το σύστημα καθολικής κοινοκτημοσύνης που θεσπίζεται με το άρθρο 1526 του αστικού κώδικα), την περιουσιακή αυτοτέλεια (άρθρα 1536 και επόμενα του αστικού κώδικα) και τη συμμετοχή στα αποκτήματα (άρθρα 1569 και επόμενα του ίδιου κώδικα).

Όσον αφορά τους τυπικούς κανόνες, οι συμφωνίες περί ρυθμίσεως των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων πρέπει να καταρτίζονται με συμβολαιογραφική πράξη, επί ποινή ακυρότητας, πριν από την τέλεση του γάμου (άρθρα 1394 και 1395 του αστικού κώδικα). Μπορούν να τροποποιηθούν, κατά τον ίδιο τρόπο, με συμβολαιογραφική πράξη, υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 1397 του αστικού κώδικα. Από την έναρξη ισχύος του νόμου 2019-222, της 23ης Μαρτίου 2019, σχετικά με τον προγραμματισμό για την περίοδο 2018-2022 και τη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης, είναι δυνατή η τροποποίηση του συστήματος ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη πάροδος χρονικού διαστήματος δύο ετών, ενώ δεν απαιτείται πλέον, καταρχήν, δικαστική επικύρωση της αλλαγής συστήματος (με την επιφύλαξη αντίρρησης των πιστωτών ή των ενήλικων τέκνων).

3 Υπάρχουν περιορισμοί στην ελευθερία καθορισμού των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων;

Η αρχή της ελευθερίας των συμβάσεων περί ρυθμίσεως των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων περιορίζεται από τις διατάξεις αναγκαστικού δικαίου του βασικού συστήματος (régime primaire), που εφαρμόζονται αδιακρίτως σε όλα τα συστήματα.

Οι εν λόγω διατάξεις θεσπίζονται στα άρθρα 212 και επόμενα του αστικού κώδικα. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται κυρίως οι προστατευτικές διατάξεις της οικογενειακής στέγης (άρθρο 215 τρίτο εδάφιο), καθώς και οι κανόνες σχετικά με τη συνεισφορά στις οικογενειακές ανάγκες (άρθρο 214 του ίδιου κώδικα) και την αλληλέγγυο ευθύνη για τα χρέη για τις τρέχουσες ανάγκες της οικογένειας (άρθρο 220 του αστικού κώδικα).

4 Ποιες είναι οι έννομες συνέπειες του διαζυγίου, του δικαστικού χωρισμού ή της ακύρωσης του γάμου στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Σε περίπτωση διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης του γάμου, οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων λύνονται και εκκαθαρίζονται.

Η εκκαθάριση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων είναι διαδικασία που διενεργείται ενώπιον συμβολαιογράφου και συνίσταται στον προσδιορισμό και την εκτίμηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των χρεών που θα επιμεριστούν σε κάθε σύζυγο.

Ωστόσο, η σύμπραξη συμβολαιογράφου δεν είναι υποχρεωτική σε περίπτωση που δεν υπάρχει κανένα ακίνητο προς διανομή.

Οι αιτίες λύσης της κοινοκτημοσύνης προβλέπονται στο άρθρο 1441 του αστικού κώδικα: πρόκειται για τον θάνατο ενός εκ των συζύγων, την κηρυχθείσα αφάνεια, το διαζύγιο, τον δικαστικό χωρισμό, την περιουσιακή αυτοτέλεια και την αλλαγή συστήματος ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων. Όσον αφορά την ημερομηνία επέλευσης των αποτελεσμάτων του διαζυγίου, σε περίπτωση συναινετικού διαζυγίου, ο γάμος λύεται την ημερομηνία κατά την οποία καθίσταται εκτελεστή η συμφωνία διαζυγίου που καταρτίζεται με ιδιωτικό έγγραφο και προσυπογράφεται από δικηγόρους. Σε περίπτωση διαζυγίου κατ' αντιδικία, ο γάμος λύεται την ημερομηνία κατά την οποία καθίσταται τελεσίδικη η δικαστική απόφαση διαζυγίου.

5 Ποιες είναι οι συνέπειες του θανάτου ενός εκ των συζύγων στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Ο θάνατος ενός εκ των συζύγων αποτελεί αιτία λύσης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων. Η λύση αυτή επέρχεται την ημερομηνία του θανάτου, τόσο για τις σχέσεις μεταξύ συζύγων όσο και έναντι τρίτων. Για τους συζύγους των οποίων οι περιουσιακές σχέσεις διέπονται από το προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα της κοινοκτημοσύνης, το άρθρο 1441 του αστικού κώδικα προβλέπει ότι η κοινοκτημοσύνη λύεται με τον θάνατο ενός εκ των συζύγων.

Ως εκ τούτου, σε περίπτωση θανάτου έγγαμου προσώπου, απαιτείται διπλή εκκαθάριση: αρχικά, των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων και, στη συνέχεια, της κληρονομιάς.

Σύμφωνα με το άρθρο 763 του αστικού κώδικα, εάν ο επιζών σύζυγος είχε ως κύρια κατοικία του ακίνητο που ανήκε και στους δύο συζύγους ή που εξαρτάται εξ ολοκλήρου από την κληρονομική διαδοχή, διαθέτει δικαίωμα δωρεάν χρήσης του εν λόγω ακινήτου για ένα έτος. Πρόκειται για συνέπεια του γάμου.

6 Ποια αρχή είναι αρμόδια να αποφαινεται στις υποθέσεις που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Ο δικαστής γαμικών διαφορών (JAF) είναι αρμόδιος για τα ζητήματα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων (νόμος 2009-506, της 12ης Μαΐου 2009, περί της απλούστευσης του δικαίου, διάταγμα 2009-1591, της 17ης Δεκεμβρίου 2009, σχετικά με τη διαδικασία ενώπιον του δικαστή γαμικών διαφορών σε ζητήματα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων και συγκυριότητας εξ αδιαιρέτου, εγκύκλιος CIV/10/10, της 16ης Ιουνίου 2010, για τις αρμοδιότητες του δικαστή γαμικών διαφορών σε ζητήματα εκκαθάρισης).

Στο πλαίσιο συναινετικού διαζυγίου χωρίς δικαστική παρέμβαση, η συμφωνία μεταξύ των συζύγων λαμβάνει τη μορφή ιδιωτικού εγγράφου που προσυπογράφεται από δικηγόρους και κατατίθεται στο αρχείο συμβολαιογράφου (άρθρο 229-1 του αστικού κώδικα). Σε περίπτωση συναινετικού διαζυγίου, η εκκαθάριση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων πρέπει να γίνεται κατά τον χρόνο του διαζυγίου. Η συμφωνία πρέπει υποχρεωτικά να περιλαμβάνει κατάσταση εκκαθάρισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, η οποία πρέπει να περιβάλλεται τον συμβολαιογραφικό τύπο αν η εκκαθάριση αφορά περιουσιακά στοιχεία που υπόκεινται σε καταχώριση στο κτηματολόγιο (ιδίως ακίνητα) (άρθρο 229-3 του αστικού κώδικα). Συνεπώς, προβλέπεται σύμπραξη δύο δικηγόρων και συμβολαιογράφου.

Γενικά, ο συμβολαιογράφος είναι απαραίτητος για την εκκαθάριση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων κάθε φορά που η εκκαθάριση αφορά τουλάχιστον ένα περιουσιακό στοιχείο που υπόκειται σε καταχώριση στο κτηματολόγιο.

Μόνον οι ένδικες διαφορές ή οι καταστάσεις στις οποίες οι σύζυγοι δεν μπορούν να καταλήξουν σε συμφωνία επιλύονται από τον δικαστή.

7 Ποιες είναι οι συνέπειες των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στις νομικές σχέσεις μεταξύ συζύγου και τρίτων;

Το άρθρο 220 του αστικού κώδικα, που αποτελεί διάταξη του βασικού συστήματος (régime primaire), η οποία εφαρμόζεται ανεξαρτήτως του συστήματος ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, διέπει τις σχέσεις μεταξύ συζύγων και τρίτων. Το εν λόγω άρθρο θεσπίζει την αρχή της αλληλεγγύου ευθύνης των συζύγων για τα χρέη για τις τρέχουσες ανάγκες της οικογένειας: «Κάθε σύζυγος έχει την εξουσία να συνάπτει μόνος του τις συμβάσεις που αποβλέπουν στη συντήρηση του νοικοκυριού ή στην ανατροφή των τέκνων: για κάθε χρέος που συνομολογείται κατ' αυτόν τον τρόπο από τον έναν σύζυγο ευθύνεται αλληλεγγύως και ο έτερος σύζυγος. Ωστόσο, η αλληλεγγυος ευθύνη δεν ισχύει για προδήλως υπερβολικές δαπάνες, λαμβανομένης υπόψη του τρόπου ζωής του νοικοκυριού, της χρησιμότητας ή μη της συναλλαγής και της καλής ή κακής πίστης του αντισυμβαλλόμενου τρίτου. Επίσης, δεν ισχύει, εάν δεν έχει προηγηθεί η συναίνεση και των δύο συζύγων, για τις αγορές με δόσεις και για τα δάνεια, εκτός εάν τα τελευταία αφορούν μικρά ποσά που απαιτούνται για τις ανάγκες της καθημερινής ζωής και το συνολικό ύψος των ποσών αυτών, σε περίπτωση πληθώρας δανείων, δεν είναι προδήλως υπερβολικό σε σχέση με τον τρόπο ζωής του νοικοκυριού».

Στο πλαίσιο του προβλεπόμενου από τον νόμο συστήματος της κοινοκτημοσύνης, οι πιστωτές μπορούν, καταρχήν, να επιδιώξουν την εξόφληση των χρεών που συνάφθηκαν από τους συζύγους επιλαμβανόμενοι των κοινών περιουσιακών στοιχείων, βάσει του άρθρου 1413 του αστικού κώδικα.

Τα κέρδη και οι μισθοί ενός συζύγου, ωστόσο, δεν μπορούν να κατασχεθούν από τους πιστωτές του έτερου συζύγου παρά μόνον εάν οι υποχρεώσεις αναλήφθηκαν για τη συντήρηση του νοικοκυριού ή την ανατροφή των τέκνων, σύμφωνα με το άρθρο 220 του αστικού κώδικα (άρθρο 1414 του αστικού κώδικα).

Τα κοινά περιουσιακά στοιχεία δεν είναι υπέγγυα ούτε στην περίπτωση που ένας από τους συζύγους συνάψει μόνος του εγγύηση ή δάνειο. Μόνο τα ατομικά περιουσιακά στοιχεία και τα εισοδήματα του συμβαλλόμενου συζύγου είναι υπέγγυα σ' αυτήν την περίπτωση, εκτός εάν είχε δώσει τη ρητή συναίνεσή του και ο έτερος σύζυγος (άρθρο 1415 του αστικού κώδικα).

8 Σύντομη περιγραφή της διαδικασίας εκκαθάρισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, συμπεριλαμβανομένων του καταμερισμού, της διανομής και της ρευστοποίησης της περιουσίας, στο εν λόγω κράτος μέλος.

Για την εκκαθάριση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, είναι αναγκαίο να προσδιοριστούν οι διάφορες περιουσιακές ομάδες (τα ατομικά περιουσιακά στοιχεία και τα κοινά περιουσιακά στοιχεία, οι αποζημιώσεις και οι απαιτήσεις μεταξύ των συζύγων, το ενεργητικό και το παθητικό). Στη συνέχεια, εάν υπάρχουν περιουσιακές ομάδες προς διανομή, πραγματοποιείται η διανομή για να κατανεμηθούν τα περιουσιακά στοιχεία και οι αξίες μεταξύ των συζύγων.

Στο πλαίσιο του συστήματος της προβλεπόμενης από τον νόμο κοινοκτημοσύνης των αποκτημάτων, η αρχή είναι ότι τα κοινά περιουσιακά στοιχεία μοιράζονται ισομερώς μεταξύ των συζύγων. Ωστόσο, τα μέρη μπορεί να έχουν συμφωνήσει σε διαφορετική, άνιση κατανομή στο γαμικό τους συμφωνο.

Η διανομή των κοινών περιουσιακών στοιχείων μπορεί να είναι εκούσια ή δικαστική. Σε περίπτωση εκούσιας διανομής, συνάπτεται σύμβαση διανομής μεταξύ των συζύγων. Εάν αφορά περιουσιακά στοιχεία που υπόκεινται σε καταχώριση στο κτηματολόγιο, λαμβάνει τη μορφή συμβολαιογραφικής πράξης.

Εάν τα μέρη αδυνατούν να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με την εκκαθάριση ή τη διανομή των περιουσιακών στοιχείων, λαμβάνει χώρα δικαστική διανομή. Ο δικαστής αποφαινεται επί των αιτημάτων διατήρησης της συγκυριότητας εξ αδιαιρέτου ή επιδίκασης κατά προτίμηση (άρθρο 831 του αστικού κώδικα).

Ανεξάρτητα από το εάν η διανομή είναι εκούσια ή δικαστική, η διαδικασία ολοκληρώνεται με τον σχηματισμό μεριδίων, σύμφωνα με την αρχή της ισότητας στην κατανομή, η οποία αναφέρεται σε ισότητα αξίας. Επομένως, κάθε κοινώς λαμβάνει περιουσιακά στοιχεία αξίας ίσης με την αξία των δικαιωμάτων του στο πλαίσιο της συγκυριότητας εξ αδιαιρέτου. Εάν η σύσταση της ομάδας περιουσιακών στοιχείων δεν επιτρέπει να σχηματιστούν ισότιμα μερίδια, η ανισότητά τους αντισταθμίζεται με την καταβολή της διαφοράς. Μπορεί επίσης να υπάρξει κατά προτίμηση απονομή ορισμένων περιουσιακών στοιχείων στο μερίδιο ενός κοινωνού.

Η διανομή έχει δηλωτικό αποτέλεσμα. Δηλαδή, κάθε σύζυγος θεωρείται, κατά πλάσμα δικαίου, ότι είχε πάντοτε την κυριότητα των περιουσιακών στοιχείων που περιλαμβάνονται στο μερίδιό του και ότι ουδέποτε είχε την κυριότητα των λοιπών περιουσιακών στοιχείων της διανομής.

9 Ποια είναι η διαδικασία και τα έγγραφα ή οι πληροφορίες που απαιτούνται κατά κανόνα για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας;

Στο πλαίσιο εκούσιας διανομής που αφορά περιουσιακά στοιχεία που υπόκεινται σε καταχώριση στο κτηματολόγιο (με άλλα λόγια, ακίνητα), η πράξη εκκαθάρισης-διανομής πρέπει υποχρεωτικά να περιβάλλεται τον συμβολαιογραφικό τύπο.

Πράγματι, το άρθρο 710-1 του αστικού κώδικα ορίζει ότι «για τους σκοπούς της καταχώρισης στο κτηματολόγιο, κάθε πράξη ή δικαίωμα πρέπει να απορρέει από πράξη που περιβάλλεται τον συμβολαιογραφικό τύπο, με τη σύμπραξη συμβολαιογράφου που ασκεί το επάγγελμα στη Γαλλία, από δικαστική απόφαση ή από δημόσιο έγγραφο που προέρχεται από διοικητική αρχή».

Ως εκ τούτου, οι σύζυγοι θα πρέπει να καταβάλουν, αφενός, τέλος διανομής 2,5 % που υπολογίζεται με βάση την καθαρή αξία των κοινών περιουσιακών στοιχείων και, αφετέρου, τα έξοδα και τις αμοιβές του συμβολαιογράφου.

Τελευταία επικαιροποίηση: 09/03/2022

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων - Ιταλία

1 Υπάρχει στο εν λόγω κράτος μέλος προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων; Τι προβλέπει;

Το προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στην Ιταλία είναι αυτό της κοινοκτημοσύνης, το οποίο ρυθμίζεται στα άρθρα 177 επ. του αστικού κώδικα.

Στο πλαίσιο της εκ του νόμου κοινοκτημοσύνης, προβλέπεται κοινοκτημοσύνη επί των περιουσιακών στοιχείων που αποκτούν οι σύζυγοι, από κοινού ή χωριστά, κατά τη διάρκεια του γάμου, με εξαίρεση τα ατομικά περιουσιακά στοιχεία.

Ατομικά περιουσιακά στοιχεία καθενός από τους συζύγους αποτελούν:

- 1) αυτά που ανήκαν ήδη σε αυτόν πριν από τον γάμο·
- 2) αυτά που απέκτησε με δωρεά ή κληρονομιά μετά τον γάμο·
- 3) αυτά που είναι αυστηρά προσωπικής του χρήσης·
- 4) αυτά που προορίζονται για την άσκηση του επαγγέλματός του·
- 5) αυτά που έλαβε ως αποζημίωση για ζημία, και η σύνταξη που χορηγείται λόγω μερικής ή ολικής απώλειας της ικανότητας προς εργασία·
- 6) τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται με το τίμημα της μεταβίβασης ή μέσω ανταλλαγής ατομικών περιουσιακών στοιχείων, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δηλώνεται ρητά στην πράξη αγοράς/ανταλλαγής.

Στην κοινοκτημοσύνη υπάγονται επίσης τα ακόλουθα:

- 1) οι καρποί της περιουσίας καθενός από τους συζύγους οι οποίοι έχουν ληφθεί και δεν έχουν καταναλωθεί κατά τον χρόνο λύσης της κοινοκτημοσύνης·
- 2) τα εισοδήματα από τις ατομικές δραστηριότητες καθενός από τους συζύγους, αν δεν έχουν καταναλωθεί κατά τον χρόνο λύσης της κοινοκτημοσύνης·
- 3) οι επιχειρήσεις τις οποίες διαχειρίζονται αμφότεροι οι σύζυγοι και οι οποίες έχουν συσταθεί μετά τον γάμο.

Η εξουσία διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων της κοινοκτημοσύνης και η εξουσία παράστασης ενώπιον των δικαστηρίων για πράξεις που την αφορούν ανήκουν σε αμφότερους τους συζύγους χωριστά, ενώ ανήκουν στους συζύγους από κοινού για τις πράξεις έκτακτης διαχείρισης.

Ο καταμερισμός της περιουσίας της κοινοκτημοσύνης πραγματοποιείται με ισομερή κατανομή του ενεργητικού και του παθητικού.

2 Πώς μπορούν οι σύζυγοι να ρυθμίσουν τις περιουσιακές σχέσεις τους; Ποιες είναι οι τυπικές προϋποθέσεις στην περίπτωση αυτή;

Οι σύζυγοι μπορούν να συνάψουν διαφορετική συμφωνία, η οποία πρέπει, επί ποινή ακυρότητας, να περιβληθεί τον τύπο δημόσιου εγγράφου.

Αν οι σύζυγοι επιλέξουν το σύστημα της περιουσιακής αυτοτέλειας, η επιλογή μπορεί επίσης να δηλωθεί στην πράξη τέλεσης του γάμου.

Με συμφωνία μεταξύ των συζύγων μπορεί να συσταθεί ταμείο περιουσιακών στοιχείων, με την ένταξη σε αυτό συγκεκριμένων ακινήτων ή εγγεγραμμένων σε δημόσιο μητρώο κινητών περιουσιακών στοιχείων, ή χρεογράφων, για την κάλυψη των αναγκών της οικογένειας (άρθρο 167 του αστικού κώδικα).

Το ταμείο μπορεί να συσταθεί από αμφότερους τους συζύγους ή από τον έναν μόνο από αυτούς, με δημόσιο έγγραφο. Το ταμείο μπορεί επίσης να συσταθεί από τρίτο, με δημόσιο έγγραφο ή με διαθήκη.

Όσον αφορά την κυριότητα επί του ταμείου και τη διαχείρισή του, εφαρμόζονται οι κανόνες σχετικά με την προβλεπόμενη από τον νόμο κοινοκτημοσύνη (168 του αστικού κώδικα).

3 Υπάρχουν περιορισμοί στην ελευθερία καθορισμού των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων;

Οι σύζυγοι δεν μπορούν να συμφωνήσουν κατά τρόπο γενικό ότι οι περιουσιακές σχέσεις τους θα διέπονται, εν όλω ή εν μέρει, από νόμους στους οποίους δεν υπόκεινται ή από έθιμα, αλλά πρέπει να καθορίσουν με τρόπο συγκεκριμένο το περιεχόμενο των ρυθμίσεων στις οποίες προτίθενται να υπαγάγουν τις περιουσιακές σχέσεις τους (άρθρο 161 του αστικού κώδικα).

Κάθε συμφωνία που αποσκοπεί στη σύσταση προίκας είναι άκυρη (άρθρο 166 bis του αστικού κώδικα).

Αν οι σύζυγοι τροποποιήσουν με συμφωνία το προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα κοινοκτημοσύνης, τα ακόλουθα περιουσιακά στοιχεία δεν μπορούν να περιληφθούν στην κοινοκτημοσύνη:

- 1) τα περιουσιακά στοιχεία αυστηρά προσωπικής χρήσης·
- 2) τα περιουσιακά στοιχεία που προορίζονται για την άσκηση του επαγγέλματος ενός εκ των συζύγων·
- 3) τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν ως αποζημίωση για ζημία·
- 4) η σύνταξη που χορηγείται λόγω μερικής ή ολικής απώλειας της ικανότητας προς εργασία.

Επιπλέον, δεν είναι δυνατόν να υπάρξει παρέκκλιση από τους κανόνες της κοινοκτημοσύνης σχετικά με τη διαχείριση της περιουσίας και την ισότητα των μεριδίων.

4 Ποιες είναι οι έννομες συνέπειες του διαζυγίου, του δικαστικού χωρισμού ή της ακύρωσης του γάμου στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Το διαζύγιο, ο δικαστικός χωρισμός ή η ακύρωση του γάμου οδηγούν στη λύση της εκ του νόμου κοινοκτημοσύνης.

5 Ποιες είναι οι συνέπειες του θανάτου ενός εκ των συζύγων στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Ο θάνατος οδηγεί στη λύση της κοινοκτημοσύνης.

6 Ποια αρχή είναι αρμόδια να αποφαινεται στις υποθέσεις που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Η αρμόδια σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες δικαστική αρχή.

7 Ποιες είναι οι συνέπειες των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στις νομικές σχέσεις μεταξύ συζύγου και τρίτων;

Τα περιουσιακά στοιχεία της κοινοκτημοσύνης δεν είναι υπέγγυα για τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει ένας από τους συζύγους πριν από τον γάμο ούτε για τις υποχρεώσεις που συνδέονται με δωρεές και κληρονομίες που αποκτήθηκαν από τους συζύγους κατά τη διάρκεια του γάμου και δεν εντάχθηκαν στην κοινοκτημοσύνη (άρθρα 187 και 188 του αστικού κώδικα).

Τα περιουσιακά στοιχεία της κοινοκτημοσύνης είναι υπέγγυα για τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει μετά τον γάμο ένας από τους συζύγους για την εκτέλεση πράξεων πέραν της τρέχουσας διαχείρισης χωρίς την αναγκαία συγκατάθεση του άλλου συζύγου, αν οι πιστωτές αδυνατούν να ικανοποιήσουν την απαίτησή τους από την ατομική του περιουσία (άρθρο 189 του αστικού κώδικα).

Αν τα περιουσιακά στοιχεία της κοινοκτημοσύνης δεν επαρκούν για την ικανοποίηση των οφειλών, οι πιστωτές μπορούν να στραφούν επικουρικά κατά της ατομικής περιουσίας καθενός από τους συζύγους, έως για το μισό της απαίτησής τους (άρθρο 190 του αστικού κώδικα).

8 Σύνομη περιγραφή της διαδικασίας εκκαθάρισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, συμπεριλαμβανομένων του καταμερισμού, της διανομής και της ρευστοποίησης της περιουσίας, στο εν λόγω κράτος μέλος.

Ο καταμερισμός της περιουσίας της κοινοκτημοσύνης πραγματοποιείται με ισομερή κατανομή του ενεργητικού και του παθητικού. Το δικαστήριο που προβαίνει στη διανομή μπορεί, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των τέκνων και την επιμέλεια αυτών, να συστήσει υπέρ ενός από τους συζύγους επικαρπία επί μέρους της περιουσίας του άλλου συζύγου (άρθρο 194 του αστικού κώδικα).

Στο πλαίσιο της διανομής, οι σύζυγοι έχουν το δικαίωμα να αφαιρέσουν τα κινητά τα οποία ανήκαν σε αυτούς πριν από τη σύσταση της κοινοκτημοσύνης ή τα οποία απέκτησαν κατά τη διάρκεια της κοινοκτημοσύνης με κληρονομιά ή δωρεά.

Αν δεν μπορούν να βρεθούν τα προς αφαίρεση κινητά, οι σύζυγοι μπορούν να διεκδικήσουν ποσό που αντιστοιχεί στην αξία τους, την οποία πρέπει να αποδείξουν, ακόμη και μέσω μαρτυρίας που δεν πληροί τους όρους του νόμου, εκτός αν η απουσία των εν λόγω κινήτων οφείλεται σε ανάλυσή τους λόγω χρήσης ή φθοράς ή σε οποιονδήποτε άλλο λόγο που δεν μπορεί να καταλογιστεί στον άλλο σύζυγο (άρθρο 196 του αστικού κώδικα).

9 Ποια είναι η διαδικασία και τα έγγραφα ή οι πληροφορίες που απαιτούνται κατά κανόνα για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας;

Οι συμβάσεις μεταβίβασης ακινήτου και, γενικότερα, όλες οι πράξεις σύστασης, μεταβίβασης ή τροποποίησης εμπράγματος δικαιώματος επί ακινήτου πρέπει να μεταγράφονται στο κτηματολόγιο, από τον κανόνα δε αυτόν δεν προβλέπεται παρέκκλιση όσον αφορά τα ακίνητα που υπάγονται στην κοινοκτημοσύνη.

Όποιος υποβάλλει την αίτηση μεταγραφής πρέπει να υποβάλει στον κτηματοφύλακα, μαζί με το αντίγραφο του τίτλου, πρωτότυπο σημείωμα εις διπλούν στο οποίο πρέπει, μεταξύ των άλλων, να αναφέρεται το σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των μερών, αν είναι σύζυγοι, όπως προκύπτει από τη δήλωση στην οποία προέβησαν στην πράξη ή στο πιστοποιητικό του ληξιάρχου ο οποίος σημείωσε το σύστημα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στο περιθώριο της πράξης γάμου.

Οι λοιπές γαμικές συμβάσεις, με τις οποίες, για παράδειγμα, συγκεκριμένα ακίνητα που ανήκουν στον έναν σύζυγο εντάσσονται στην κοινοκτημοσύνη ή σε ταμείο περιουσιακών στοιχείων επί ακινήτων, επίσης υπόκεινται σε μεταγραφή στο κτηματολόγιο.

Τελευταία επικαιροποίηση: 22/12/2021

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων - Μάλτα

1 Υπάρχει στο εν λόγω κράτος μέλος προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων; Τι προβλέπει;

Το κράτος της Μάλτας παρέχει στα πρόσωπα που επιθυμούν να συνάψουν γάμο σύμφωνα με το δικαίωμα της Μάλτας την ελευθερία να επιλέξουν το καθεστώς το οποίο θα ρυθμίζει τις μεταξύ τους περιουσιακές σχέσεις. Ωστόσο, το κύριο καθεστώς ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στη Μάλτα είναι αυτό της κοινοκτημοσύνης επί των αποκτημάτων. Το καθεστώς αυτό εφαρμόζεται εκ του νόμου σε κάθε γάμο, εκτός αν τα μέρη που έχουν ήδη συνάψει ή πρόκειται να συνάψουν γάμο αποφασίσουν, μέσω συμβολαιογραφικής πράξης, την υπαγωγή των μεταξύ τους περιουσιακών σχέσεων σε κάποιο άλλο καθεστώς το οποίο δεν αντίκειται στο πνεύμα του δικαίου της Μάλτας. Οι άλλες μορφές ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων που προβλέπονται στη Μάλτα, πέραν του καθεστώτος κοινοκτημοσύνης επί των αποκτημάτων, είναι το καθεστώς της περιουσιακής αυτοτέλειας και το καθεστώς της κοινοκτημοσύνης επί του υπολοίπου στο πλαίσιο χωριστής διαχείρισης.

Η κοινοκτημοσύνη επί των αποκτημάτων είναι το καθεστώς ρύθμισης περιουσιακών σχέσεων των συζύγων που εφαρμόζεται εκ του νόμου, σύμφωνα με το οποίο όλα τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται από τους συζύγους μετά τον γάμο εντάσσονται στο καθεστώς κοινοκτημοσύνης επί των αποκτημάτων και, ως εκ τούτου, ανήκουν και στους δύο συζύγους κατά ίσα μέρη. Το δικαίωμα της Μάλτας προβλέπει ποια περιουσιακά στοιχεία εντάσσονται στο εν λόγω σύστημα, από το οποίο εξαιρούνται όσα αποκτήθηκαν διά δωρεάς και μέσω κληρονομιάς, καθώς και η ατομική περιουσία έκαστου συζύγου.

Η περιουσιακή αυτοτέλεια είναι ένα καθεστώς το οποίο τα μέρη μπορούν να επιλέξουν αντί της κοινοκτημοσύνης επί των αποκτημάτων και το οποίο προβλέπει ότι κάθε μέρος έχει το δικαίωμα να ασκεί απόλυτο έλεγχο και να διαχειρίζεται την περιουσία που απέκτησε πριν και κατά τη διάρκεια του γάμου, χωρίς να απαιτείται η συγκατάθεση του έτερου μέρους.

Η κοινοκτημοσύνη επί του υπολοίπου στο πλαίσιο χωριστής διαχείρισης είναι ακόμη ένα καθεστώς το οποίο τα μέρη μπορούν να επιλέξουν αντί της κοινοκτημοσύνης επί των αποκτημάτων και σύμφωνα με το οποίο έκαστος σύζυγος έχει το δικαίωμα να αποκτά περιουσία και να διατηρεί και να διαχειρίζεται την περιουσία που απέκτησε για ίδιο λογαριασμό ως εάν ήταν αποκλειστικός κύριός της. Ωστόσο, το καθεστώς αυτό δεν αποκλείει την απόκτηση κοινής περιουσίας από τους συζύγους, την οποία θα διαχειρίζονται από κοινού.

2 Πώς μπορούν οι σύζυγοι να ρυθμίσουν τις περιουσιακές σχέσεις τους; Ποιες είναι οι τυπικές προϋποθέσεις στην περίπτωση αυτή;

Όσον αφορά το **καθεστώς της κοινοκτημοσύνης επί των αποκτημάτων**, ο γενικός κανόνας είναι ότι αμφότεροι οι σύζυγοι υποχρεούνται να ρυθμίζουν και να διαχειρίζονται τη συζυγική τους περιουσία από κοινού. Εντούτοις, ειδικά για το συγκεκριμένο αυτό καθεστώς, το δικαίωμα της Μάλτας διακρίνει μεταξύ συνήθους διαχείρισης, η οποία συνίσταται σε πράξεις οι οποίες μπορούν να διενεργηθούν από κάθε σύζυγο χωριστά, και έκτακτης διαχείρισης, η οποία αφορά πράξεις οι οποίες πρέπει να διενεργούνται από αμφότερους τους συζύγους από κοινού. Το δικαίωμα της Μάλτας καθορίζει μόνον τις πράξεις έκτακτης διαχείρισης, ενώ όσες πράξεις δεν προβλέπονται ρητώς στον νόμο θεωρείται ότι αποτελούν πράξεις συνήθους διαχείρισης. Συνεπώς, η λειτουργία του καθεστώτος της κοινοκτημοσύνης επί των αποκτημάτων τελεί υπό τον όρο ότι, σε κάθε περίπτωση, τηρείται η τυπική προϋπόθεση της συναίνεσης αμφότερων των συζύγων. Σε περίπτωση μεταβίβασης ή σύστασης εμπράγματος ή ενοχικού δικαιώματος επί ακινήτου ή κινήτου περιουσιακού στοιχείου χωρίς τη συναίνεση των μερών, η πράξη δύναται να ακυρωθεί κατόπιν αίτησης του μη συναίνεσαντος συζύγου.

Όσον αφορά το **καθεστώς της περιουσιακής αυτοτέλειας**, ο γενικός κανόνας είναι ότι έκαστος εκ των συζύγων έχει το δικαίωμα να ρυθμίζει και να διαχειρίζεται την περιουσία του, χωρίς να απαιτείται η συναίνεση του έτερου συζύγου.

Όσον αφορά το **καθεστώς της κοινοκτημοσύνης επί του υπολοίπου στο πλαίσιο χωριστής διαχείρισης**, ο γενικός κανόνας είναι ότι, όταν ένας εκ των συζύγων αποφασίζει να αποκτήσει ένα περιουσιακό στοιχείο ενεργώντας ατομικά, δεν χρειάζεται να εξασφαλίσει την προηγούμενη συναίνεση του έτερου συζύγου, και ο αποκτών σύζυγος έχει το δικαίωμα να ρυθμίζει και να διαχειρίζεται ατομικά το περιουσιακό στοιχείο που απέκτησε με αυτόν τον τρόπο. Από την άλλη πλευρά, σε περίπτωση που οι σύζυγοι αποφασίσουν να αποκτήσουν ένα περιουσιακό στοιχείο από κοινού, θα πρέπει να συναίνεσουν αμφότεροι σε αυτή την πράξη και, συνεπώς, αμφότεροι θα έχουν δικαίωμα να ρυθμίζουν και να διαχειρίζονται από κοινού το εν λόγω αποκτηθέν περιουσιακό στοιχείο.

3 Υπάρχουν περιορισμοί στην ελευθερία καθορισμού των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων;

Σε περίπτωση που επιλεγεί το **καθεστώς της κοινοκτημοσύνης επί των αποκτημάτων**, οι σύζυγοι υποχρεούνται να προβαίνουν σε κάθε ενέργεια από κοινού. Συνεπώς, δεν είναι ελεύθεροι να επιλέγουν τον τρόπο ρύθμισης και διαχείρισης, με εξαίρεση τις πράξεις συνήθους διαχείρισης, οι οποίες δεν απαιτούν την κοινή συναίνεση των συζύγων.

Από την άλλη πλευρά, εάν επιλεγεί το **καθεστώς της περιουσιακής αυτοτέλειας**, έκαστος σύζυγος είναι ελεύθερος να ενεργεί σε σχέση με την ατομική περιουσία του όπως ο ίδιος κρίνει σκόπιμο, χωρίς καμία παρέμβαση από τον έτερο σύζυγο.

Όσον αφορά το **καθεστώς της κοινοκτημοσύνης επί του υπολοίπου στο πλαίσιο χωριστής διαχείρισης**, σε περίπτωση που ένας εκ των συζύγων αποκτήσει περιουσιακό στοιχείο χωρίς τη συναίνεση του έτερου συζύγου, είναι ελεύθερος να το διαχειρίζεται χωρίς περιορισμούς. Ωστόσο, αν η αγορά πραγματοποιηθεί για λογαριασμό αμφοτέρων των συζύγων, οι σύζυγοι δεν επιτρέπεται να δρουν ατομικά κατά βούληση, αλλά υποχρεούνται να ενεργούν από κοινού.

4 Ποιες είναι οι έννομες συνέπειες του διαζυγίου, του δικαστικού χωρισμού ή της ακύρωσης του γάμου στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Στις περιπτώσεις όπου εφαρμόζεται το **καθεστώς της κοινοκτημοσύνης επί των αποκτημάτων**, ο νόμος ορίζει ρητώς ότι αυτό ισχύει από την ημερομηνία σύναψης του γάμου και παύει με τη λύση του γάμου, δηλαδή με την έκδοση διαζυγίου. Επιπλέον, ο νόμος προβλέπει ότι σε περίπτωση διάστασης είναι δυνατόν να ζητηθεί η δικαστική διανομή της περιουσίας.

Σε περιπτώσεις στις οποίες εφαρμόζεται το **καθεστώς της κοινοκτημοσύνης επί του υπολοίπου στο πλαίσιο χωριστής διαχείρισης**, ο νόμος προβλέπει ότι αυτό παύει, μεταξύ άλλων, με τη λύση του γάμου ή σε περίπτωση διάστασης.

Ωστόσο, εάν ο γάμος διέπεται από το **καθεστώς της περιουσιακής αυτοτέλειας**, σε περίπτωση λύσης του γάμου, είτε με δικαστικό χωρισμό είτε κατόπιν ακύρωσης, έκαστος σύζυγος εξακολουθεί να ρυθμίζει και να διαχειρίζεται τα περιουσιακά στοιχεία που είχε αποκτήσει στο όνομά του.

Ως εκ τούτου, η συνέπεια του διαζυγίου, του χωρισμού και της ακύρωσης του γάμου, όσον αφορά τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, είναι ότι τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν κατανέμονται στους συζύγους μέσω φιλικού διακανονισμού ή με απόφαση του αρμόδιου δικαστηρίου.

5 Ποιες είναι οι συνέπειες του θανάτου ενός εκ των συζύγων στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Με τον θάνατο ενός εκ των συζύγων, παύει η ισχύς του καθεστώτος που ρύθμιζε τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων και εφαρμόζονται οι διατάξεις της μαλτεζικής νομοθεσίας σχετικά με την κληρονομική διαδοχή, ώστε η περιουσία του αποβιώσαντος συζύγου να διανεμηθεί μεταξύ των κληρονόμων του. Ο βασικός παράγοντας που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη είναι αν ο θανών σύζυγος είχε συντάξει διαθήκη ή αν απεβίωσε αδιάθετος.

6 Ποια αρχή είναι αρμόδια να αποφαινεται στις υποθέσεις που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Η αρμόδια αρχή για τη λήψη αποφάσεων επί ζητημάτων που άπτονται των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων είναι το δικαστήριο αστικών υποθέσεων (τμήμα οικογενειακών διαφορών).

7 Ποιες είναι οι συνέπειες των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στις νομικές σχέσεις μεταξύ συζύγου και τρίτων;

Αφ' ης στιγμής τεθεί σε ισχύ το καθεστώς που διέπει τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, δημιουργείται έννομη σχέση μεταξύ των συζύγων και των τρίτων, ανάλογα με την περίπτωση. Οι τρίτοι έχουν δικαίωμα να ασκούν τα νόμιμα δικαιώματά τους έναντι αμφοτέρων των συζύγων από κοινού ή χωριστά, ανάλογα με την περίπτωση, δηλαδή ανάλογα με το ποιος από τους δύο συζύγους συνήψε την επίμαχη σύμβαση ή ποιος εκ των δύο είναι ο οφειλέτης.

8 Σύνομη περιγραφή της διαδικασίας εκκαθάρισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, συμπεριλαμβανομένων του καταμερισμού, της διανομής και της ρευστοποίησης της περιουσίας, στο εν λόγω κράτος μέλος.

Η διαδικασία διανομής της περιουσίας κατά κανόνα λαμβάνει χώρα στο στάδιο κατά το οποίο οι σύζυγοι έχουν κινήσει διαδικασίες χωρισμού ή έκδοσης διαζυγίου. Στο πλαίσιο των διαδικασιών αυτού του είδους, οι σύζυγοι πρέπει, προτού προσφύγουν στο αρμόδιο δικαστήριο, να ξεκινήσουν διαδικασία διαμεσολάβησης.

Εάν η διαμεσολάβηση αποβεί επιτυχής, οι σύζυγοι μπορούν να χωρίσουν συναινετικά σε αυτή την περίπτωση, οι σύζυγοι συμφωνούν σχετικά με τα αμοιβαία δικαιώματά τους, τα δικαιώματά τους όσον αφορά τα κοινά τους τέκνα, καθώς και σχετικά με τη διανομή της συζυγικής περιουσίας, με συμβολαιογραφική πράξη η οποία υποβάλλεται στο αρμόδιο δικαστήριο για έλεγχο ώστε να διασφαλιστεί η διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ των δικαιωμάτων των συζύγων. Αφού εγκριθεί από το αρμόδιο δικαστήριο, η σύμβαση αυτή επικυρώνεται από συμβολαιογράφο και καταχωρίζεται ώστε να παράγει έννομα αποτελέσματα, μεταξύ άλλων και έναντι τρίτων.

Εάν δεν τελεσφορήσει η διαδικασία διαμεσολάβησης και δεν επιτευχθεί φιλικός διακανονισμός μεταξύ των συζύγων, οι σύζυγοι πρέπει να κινήσουν διαδικασία ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου, αιτούμενοι τη λύση του καθεστώτος ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων, ώστε να διανεμηθεί μεταξύ τους η συζυγική περιουσία. Η απόφαση του αρμόδιου δικαστηρίου, αφού αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου, καταχωρίζεται ώστε να παράγει έννομα αποτελέσματα, μεταξύ άλλων και έναντι τρίτων.

9 Ποια είναι η διαδικασία και τα έγγραφα ή οι πληροφορίες που απαιτούνται κατά κανόνα για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας;

Για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας στη Μάλτα, ο συμβολαιογράφος που συντάξε το αρχικό συμβόλαιο για το οικείο ακίνητο πρέπει να προσκομίσει αίτηση εγγραφής στο Δημόσιο Μητρώο προκειμένου το συμβόλαιο να μεταγραφεί. Με την υποβολή της αίτησης, η ακίνητη περιουσία καταχωρίζεται και η σύμβαση καθίσταται δεσμευτική για τα συμβαλλόμενα μέρη καθώς και έναντι τρίτων.

Τελευταία επικαιροποίηση: 09/11/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων - Αυστρία

1 Υπάρχει στο εν λόγω κράτος μέλος προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων; Τι προβλέπει;

Σύμφωνα με το αυστριακό δίκαιο, ισχύει το σύστημα της περιουσιακής αυτοτέλειας των συζύγων, δηλαδή κάθε σύζυγος διατηρεί τα περιουσιακά στοιχεία που εισέφερε στον γάμο και καθίσταται αποκλειστικός κύριος των αποκτημάτων του (άρθρα 1233 και 1237 του αυστριακού γενικού αστικού κώδικα - ABGB). Επίσης, είναι αποκλειστικός πιστωτής των οφειλετών του και οφειλέτης των πιστωτών του.

2 Πώς μπορούν οι σύζυγοι να ρυθμίσουν τις περιουσιακές σχέσεις τους; Ποιες είναι οι τυπικές προϋποθέσεις στην περίπτωση αυτή;

Οι σύζυγοι είναι ελεύθεροι να αποκλείσουν την εφαρμογή του εκ του νόμου συστήματος ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων, δυνάμει συμβατικής ρύθμισης («γαμική σύμβαση»). Οι γαμικές συμβάσεις για να είναι έγκυρες πρέπει να περιβάλλονται τον συμβολαιογραφικό τύπο (άρθρο 1 του νόμου περί συμβολαιογραφικών πράξεων - NotAkteG).

3 Υπάρχουν περιορισμοί στην ελευθερία καθορισμού των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων;

Όσον αφορά το σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, ισχύει καταρχήν η ελευθερία των συμβάσεων. Ωστόσο, δεν μπορεί να συμφωνηθεί με γαμική σύμβαση, για παράδειγμα, πλήρης αμοιβαία παραίτηση από το δικαίωμα διατροφής για έγκυρο γάμο.

4 Ποιες είναι οι έννομες συνέπειες του διαζυγίου, του δικαστικού χωρισμού ή της ακύρωσης του γάμου στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Η εκ του νόμου «πλήρης» περιουσιακή αυτοτέλεια των συζύγων ισχύει μόνο μέχρι την ακύρωση, το διαζύγιο ή την ακυρότητα του γάμου, διότι στη συνέχεια πρέπει να επακολουθήσει διανομή, για την οποία οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων δεν είναι αποφασιστικής σημασίας. Επομένως, η λύση του γάμου διέπεται από την αρχή της συμμετοχής στα περιουσιακά στοιχεία του γάμου. Σε διανομή υπόκεινται, αφενός, τα πράγματα κοινής χρήσης των συζύγων,

δηλαδή τα πράγματα των οποίων έκαναν χρήση και οι δύο σύζυγοι, π.χ. η συζυγική κατοικία, το αυτοκίνητο ή η οικοσκευή. Σε διανομή υπόκεινται, αφετέρου, και οι κοινές αποταμιεύσεις των συζύγων, δηλαδή οι πάσης φύσεως τοποθετήσεις σε αξίες, στις οποίες προέβησαν οι σύζυγοι κατά τη διάρκεια ισχυρής έγγαμης συμβίωσης και οι οποίες, ως εκ της φύσεώς τους, προορίζονται συνήθως για ρευστοποίηση.

5 Ποιες είναι οι συνέπειες του θανάτου ενός εκ των συζύγων στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Σε περίπτωση θανάτου ενός από τους συζύγους που έχουν επιλέξει το (στην πράξη σπάνιο) σύστημα της κοινοκτημοσύνης, η κοινή περιουσία υπόκειται σε διανομή. Το ενεργητικό που απομένει μετά την αφαίρεση όλων των χρεών διανέμεται αναλογικά μεταξύ του επιζώντος συζύγου και της κληρονομιάς του θανόντος. Όσον αφορά την εν λόγω κληρονομία, καθώς και στη συνθήκη περίπτωση της περιουσιακής αυτοτέλειας των συζύγων, το εκ του νόμου κληρονομικό δικαίωμα του επιζώντος συζύγου εξαρτάται από το ποιοι συγγενείς του θανόντος κληρονομούν επίσης. Ο σύζυγος του θανόντος είναι νόμιμος κληρονόμος στο ένα τρίτο της κληρονομιάς, όταν συντρέχει με τέκνα του θανόντος και τους κατιόντες τους, στα δύο τρίτα της κληρονομιάς, όταν συντρέχει με τους γονείς του θανόντος, και στο σύνολο της κληρονομιάς σε όλες τις λοιπές περιπτώσεις. Επιπλέον, ο σύζυγος έχει δικαίωμα νόμιμης μοίρας. Ο σύζυγος δικαιούται ως νόμιμη μοίρα, το ήμισυ της εξ αδιαθέτου μερίδας του.

6 Ποια αρχή είναι αρμόδια να αποφαινεται στις υποθέσεις που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Η εκκαθάριση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων σε περίπτωση διαζυγίου, ακυρότητας ή ακύρωσης του γάμου, σύμφωνα με τα άρθρα 81 επ. του νόμου περί γάμου (EheG), πραγματοποιείται είτε συναινετικά είτε με δικαστική απόφαση.

7 Ποιες είναι οι συνέπειες των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στις νομικές σχέσεις μεταξύ συζύγου και τρίτων;

Κατ' αρχήν, ο ένας σύζυγος δεν μπορεί να γεννήσει σημαντικά δικαιώματα ή υποχρεώσεις για τον έτερο σύζυγο, χωρίς τη σύμπραξη του τελευταίου. Μόνο στο πλαίσιο της λεγόμενης «βασικής εξουσίας» (Schlüsselgewalt), ο σύζυγος που διαχειρίζεται το κοινό νοικοκυριό και δεν διαθέτει εισοδήματα εκπροσωπεί τον έτερο σύζυγο στις καθημερινές δικαιοπραξίες που συνάπτει για το κοινό νοικοκυριό και οι οποίες δεν υπερβαίνουν το μέτρο που αντιστοιχεί στις συνθήκες διαβίωσης των συζύγων. Αυτό δεν ισχύει όταν ο έτερος σύζυγος έχει δηλώσει στον τρίτο ότι δεν επιθυμεί να εκπροσωπείται από τον σύζυγό του. Εάν ο τρίτος αδυνατεί να διακρίνει από τις περιστάσεις ότι ο σύζυγος ενεργεί ως εκπρόσωπος, τότε ευθύνονται απέναντί του αμφότεροι οι σύζυγοι εις ολόκληρον.

Κατ' αρχήν, το σύστημα της κοινοκτημοσύνης, το οποίο πρέπει να συμφωνείται σε κάθε μεμονωμένη περίπτωση, έχει ως αποτέλεσμα μόνο την υποχρεωτική δέσμευση των συζύγων στις μεταξύ τους σχέσεις, σύμφωνα με την οποία κάθε ένας εκ αυτών δεν έχει εξουσία διαθέσεως του μεριδίου του επί της κοινής περιουσίας χωρίς τη συγκατάθεση του έτερου συζύγου. Η κοινοκτημοσύνη μπορεί να παραγάγει εμπράγματα αποτελέσματα μόνο επί ακινήτων μέσω της καταχώρισης στο κτηματολόγιο, είτε με την απαγόρευση της εκποίησης και της επιβάρυνσης (άρθρο 364c ABGB), είτε με την καταχώριση του περιορισμού ότι, κατά τη διάρκεια της κοινοκτημοσύνης, κανένα μέρος δεν μπορεί να διαθέτει μονομερώς το ήμισυ ή το μερίδιο που του ανήκει (άρθρο 1236 ABGB).

8 Σύνοψη περιγραφή της διαδικασίας εκκαθάρισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, συμπεριλαμβανομένων του καταμερισμού, της διανομής και της ρευστοποίησης της περιουσίας, στο εν λόγω κράτος μέλος.

Η εκκαθάριση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων σε περίπτωση διαζυγίου, ακυρότητας ή ακύρωσης του γάμου, σύμφωνα με τα άρθρα 81 επ. του EheG, είναι ανεξάρτητη από την υπαιτιότητα, αλλά η υπαιτιότητα μπορεί να ληφθεί υπόψη για λόγους επιείκειας. Η διανομή των περιουσιακών στοιχείων πραγματοποιείται όταν τα μέρη συναινούν σ' αυτήν ή όταν ένα από τα μέρη υποβάλει αίτηση για έκδοση δικαστικής απόφασης. Διαφορετικά, εξακολουθεί να διέπεται από το σύστημα της περιουσιακής αυτοτέλειας των συζύγων, έτσι ώστε κάθε σύζυγος να διατηρεί την περιουσία του. Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται εντός ενός έτους από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση διαζυγίου κατέστη τελεσίδικη. Σε διανομή υπόκεινται τα πράγματα κοινής χρήσης των συζύγων και οι κοινές τους αποταμιεύσεις. Σύμφωνα με το άρθρο 82 EheG, εξαιρούνται από την εκκαθάριση τα πράγματα που εισέφεραν οι σύζυγοι στον γάμο, ή που απέκτησαν αιτία θανάτου ή από τρίτον από χαριστική αιτία, ή τα πράγματα που προορίζονται για προσωπική χρήση του ενός μόνο συζύγου ή για την άσκηση του επαγγέλματός του, καθώς και εκείνα που ανήκουν σε επιχείρηση ή που αποτελούν μερίδιο σε επιχείρηση, υπό την προϋπόθεση ότι δεν πρόκειται για απλή χρηματική τοποθέτηση.

9 Ποια είναι η διαδικασία και τα έγγραφα ή οι πληροφορίες που απαιτούνται κατά κανόνα για την καταχώριση ακινήτης περιουσίας;

Η αίτηση καταχώρισης του δικαιώματος κυριότητας στο κτηματολόγιο πρέπει να υποβάλλεται στο ειρηνοδικείο (Bezirksgericht) στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται το προς καταχώριση ακίνητο.

Η γραπτή αίτηση πρέπει να υπογράφεται από τον αιτούντα. Καταρχήν, δεν χρειάζεται να βεβαιώνεται το γνήσιο της υπογραφής εκτός εάν στην αίτηση καταγράφεται η δήλωση συναίνεσης (Aufsandungserklärung).

Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από δημόσιο έγγραφο ή ιδιωτικό έγγραφο με βεβαιωμένο το γνήσιο των υπογραφών των μερών, το οποίο να περιέχει τη νομική βάση της κτήσης της κυριότητας (π.χ. σύμβαση πώλησης). Τα ιδιωτικά έγγραφα πρέπει να περιέχουν, πέραν των λεπτομερών στοιχείων του ακινήτου, και τη λεγόμενη δήλωση συναίνεσης.

Η δήλωση συναίνεσης είναι η ρητή δήλωση του προσώπου του οποίου το δικαίωμα περιορίζεται, επιβαρύνεται, αίρεται ή μεταβιβάζεται σε άλλο πρόσωπο, ότι συναινεί στην καταχώριση (στην περίπτωση σύμβασης πώλησης, το πρόσωπο αυτό είναι ο πωλητής). Η δήλωση συναίνεσης πρέπει να επικυρώνεται από το δικαστήριο ή από συμβολαιογράφο και να υπογράφεται από τον υπόχρεο. Η δήλωση αυτή μπορεί επίσης να γίνει στην αίτηση προς το κτηματολόγιο, αλλά στην περίπτωση αυτή οι υπογραφές της αίτησης προς το κτηματολόγιο πρέπει να επικυρώνονται από το δικαστήριο ή από συμβολαιογράφο.

Επίσης, η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από βεβαίωση φορολογικής ενημερότητας, σύμφωνα με το άρθρο 160 του ομοσπονδιακού κώδικα φορολογίας (BAO). Πρόκειται για «βεβαίωση» της εφορίας ότι δεν υπάρχει κώλυμα για την καταχώριση, λόγω αμφιβολιών σχετικά με τους φόρους που πρέπει να καταβληθούν.

Εάν η αίτηση υποβάλλεται από δικηγόρο ή συμβολαιογράφο, πρέπει να υποβάλλεται ηλεκτρονικά. Στην περίπτωση αυτή, τα συνημμένα πρέπει να υποβάλλονται σε αρχείο εγγράφων. Η βεβαίωση φορολογικής ενημερότητας της εφορίας μπορεί στην περίπτωση αυτή να αντικατασταθεί από δήλωση υπολογισμού του δικηγόρου ή του συμβολαιογράφου.

Τελευταία επικαιροποίηση: 05/06/2023

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων - Πορτογαλία

1 Υπάρχει στο εν λόγω κράτος μέλος προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων; Τι προβλέπει;

Ναι. Κατά κανόνα, οι σύζυγοι έχουν τη δυνατότητα να συνάψουν γαμικό σύμφωνο για να επιλέξουν το σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων. Το εν λόγω σύμφωνο ονομάζεται «προγαμιαίο σύμφωνο» (convenção antenupcial) – άρθρο 1698 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα.

Ωστόσο, αν οι σύζυγοι δεν επιλέξουν να συνάψουν προγαμιαίο σύμφωνο ή στις περιπτώσεις ακυρότητας αυτού, το συμπληρωματικό σύστημα περιουσιακών σχέσεων είναι το σύστημα της κοινοκτημοσύνης των αποκτημάτων, σύμφωνα με τα άρθρα 1717 και 1721 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα.

Σ' αυτήν την περίπτωση, για τον προσδιορισμό της κοινής και της προσωπικής περιουσίας εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 1721 έως 1731 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα.

Κατ' εξαίρεση, στο άρθρο 1720 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα προβλέπονται ορισμένες περιπτώσεις στις οποίες το σύστημα της περιουσιακής αυτοτέλειας είναι υποχρεωτικό.

2 Πώς μπορούν οι σύζυγοι να ρυθμίσουν τις περιουσιακές σχέσεις τους; Ποιες είναι οι τυπικές προϋποθέσεις στην περίπτωση αυτή;

Οι σύζυγοι μπορούν να ρυθμίζουν τις περιουσιακές σχέσεις τους με προγαμιαίο σύμφωνο με το οποίο μπορούν να επιλέξουν ένα από τα τρία συστήματα περιουσιακών σχέσεων τα οποία προβλέπει ο πορτογαλικός Αστικός Κώδικας, ή να καταλήξουν σε διαφορετική συμφωνία εντός των ορίων της εφαρμοστέας νομοθεσίας — άρθρο 1698 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα.

Τα τρία συστήματα περιουσιακών σχέσεων που προβλέπονται στον πορτογαλικό Αστικό Κώδικα είναι τα ακόλουθα:

το σύστημα κοινοκτημοσύνης των αποκτημάτων (άρθρα 1721 έως 1731 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα)

το σύστημα της καθολικής κοινοκτημοσύνης (άρθρα 1732 έως 1734 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα)

το σύστημα της περιουσιακής αυτοτέλειας των συζύγων (άρθρα 1735 έως 1735 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα).

Όπως προαναφέρθηκε, οι σύζυγοι μπορούν να συμφωνήσουν διαφορετικά εντός των ορίων της εφαρμοστέας νομοθεσίας. Αυτό συμβαίνει όταν έχει επιλεγεί το σύστημα κοινοκτημοσύνης των αποκτημάτων και οι σύζυγοι συμφωνούν, με προγαμιαίο σύμφωνο, ότι ένα συγκεκριμένο ακίνητο το οποίο απέκτησε ένας εκ των δύο πριν από τον γάμο (για παράδειγμα, οικογενειακή οικία) καθίσταται κοινό περιουσιακό στοιχείο μετά τον γάμο, επειδή οι σύζυγοι επιθυμούν να αναλάβουν και οι δύο την ευθύνη για το δάνειο αν το ακίνητο βαρύνεται με υποθήκη.

Όσον αφορά τις τυπικές προϋποθέσεις, το προγαμιαίο σύμφωνο πρέπει να περιβληθεί τον τύπο δημόσιου εγγράφου που καταρτίζεται ενώπιον συμβολαιογράφου (συμβολαιογραφική πράξη) ή δήλωσης που γίνεται ενώπιον υπαλλήλου του ληξιαρχείου (άρθρο 1710 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα και άρθρα 189 έως 191 του Ληξιαρχικού Κώδικα).

Κατά κανόνα, το προγαμιαίο σύμφωνο συνάπτεται πριν από τον γάμο. Σύμφωνα με το άρθρο 1714 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα, το προγαμιαίο σύμφωνο και το σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων δεν μπορούν να μεταβληθούν μετά τον γάμο, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στο άρθρο 1715 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα.

Οι διατάξεις που διέπουν τα προγαμιαία σύμφωνα περιλαμβάνονται στον τόμο IV, τίτλο II, κεφάλαιο IX τμήμα III άρθρα 1698 ως 1716 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα.

Οι διατάξεις που διέπουν τις δωρεές προς τους μελλοντικούς και τις δωρεές μεταξύ συζύγων περιλαμβάνονται στον τόμο IV, τίτλο II, κεφάλαιο X τμήματα I και II άρθρα 1753 έως 1766 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα.

3 Υπάρχουν περιορισμοί στην ελευθερία καθορισμού των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων;

Το άρθρο 1720 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα προβλέπει δύο περιπτώσεις στις οποίες το σύστημα της περιουσιακής αυτοτέλειας είναι υποχρεωτικό: όταν ο γάμος τελείται χωρίς να προηγηθεί προκαταρκτικός έλεγχος των προϋποθέσεων του γάμου· και όταν οι σύζυγοι είναι εξήντα ετών και άνω.

Εκτός απ' αυτές τις περιπτώσεις, οι σύζυγοι μπορούν να καθορίσουν ελεύθερα τις περιουσιακές σχέσεις τους εντός των ορίων της εφαρμοστέας νομοθεσίας.

4 Ποιες είναι οι έννομες συνέπειες του διαζυγίου, του δικαστικού χωρισμού ή της ακύρωσης του γάμου στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Σύμφωνα με το άρθρο 1688 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα, οι γαμικές σχέσεις μεταξύ των συζύγων παύουν με το διαζύγιο ή την ακύρωση του γάμου, με την επιφύλαξη των διατάξεων περί διατροφής. Ο δικαστικός χωρισμός δεν λύει τον γάμο, αλλά τα έννομα αποτελέσματά του είναι παρόμοια μ' αυτά του διαζυγίου, όπως εξηγείται κατωτέρω.

Σε ό,τι αφορά τη διανομή των περιουσιακών στοιχείων και την πληρωμή των χρεών, το άρθρο 1689 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα προβλέπει ότι εφόσον λυθεί το σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, οι σύζυγοι ή οι κληρονόμοι τους δικαιούνται να λάβουν κάθε ένα από τα προσωπικά τους περιουσιακά στοιχεία και το μερίδιό τους στην κοινή περιουσία. Ο/Η σύζυγος που έχει οφειλή προς την κοινή περιουσία πρέπει να την εξοφλήσει.

Σε ό,τι αφορά τις οφειλές, δίνεται προτεραιότητα στην εξόφληση των κοινών οφειλών από την κοινή περιουσία και μόνο μετά απ' αυτήν εξοφλούνται οι υπόλοιπες οφειλές. Αν ένας εκ των συζύγων έχει οφειλή έναντι του άλλου, την εξοφλεί από το μερίδιό του στην κοινή περιουσία. Όταν δεν υφίσταται κοινή περιουσία, ο/η σύζυγος εξοφλεί την οφειλή από την προσωπική του/της περιουσία.

Έννομα αποτελέσματα του διαζυγίου

Τα αποτελέσματα του διαζυγίου προβλέπονται στα άρθρα 1788 έως 1793-A του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα.

Κατά γενικό κανόνα, το διαζύγιο λύει τον γάμο και έχει τις ίδιες συνέπειες με τη λύση του γάμου λόγω θανάτου.

Σε ό,τι αφορά την κληρονομική διαδοχή, σύμφωνα με το άρθρο 2133 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα, μετά την έκδοση της απόφασης διαζυγίου, ο/η πρώην σύζυγος χάνει την ιδιότητα του/της νόμιμου/-ης κληρονόμου ακόμα και όταν η απόφαση διαζυγίου εκδίδεται μετά τον θάνατο του/της άλλοου/-ης συζύγου.

Σύμφωνα με το πορτογαλικό δίκαιο, κατά κανόνα η διανομή της συζυγικής περιουσίας δεν διενεργείται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας του διαζυγίου αλλά μετά την ολοκλήρωσή της. Ωστόσο, σε περίπτωση διαζυγίου με κοινή συναίνεση ενώπιον του ληξιαρχείου, οι σύζυγοι μπορούν να συμφωνήσουν αμέσως ως προς την εν λόγω διανομή (άρθρο 272-A του Ληξιαρχικού Κώδικα).

Σε ό,τι αφορά τα αποτελέσματα του διαζυγίου, ο γενικός κανόνας είναι ο ακόλουθος:

Το διαζύγιο παράγει αποτελέσματα από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση διαζυγίου καθίσταται αμετάκλητη.

Τα αποτελέσματα του διαζυγίου ως προς την περιουσία των συζύγων είναι τα ακόλουθα:

Το διαζύγιο έχει αναδρομική ισχύ ως προς την περιουσία των συζύγων από την ημερομηνία κατά την οποία κινήθηκε η διαδικασία

Ωστόσο, κατόπιν αιτήματος ενός εκ των συζύγων, τα αποτελέσματα του διαζυγίου μεταξύ των συζύγων ως προς την περιουσία τους μπορούν να έχουν αναδρομική ισχύ από την ημερομηνία κατά την οποία έπαψε η συμβίωση των συζύγων, αν η εν λόγω ημερομηνία επαληθευτεί στο πλαίσιο της διαδικασίας

Κατά τη διανομή της περιουσίας η οποία ακολουθεί το διαζύγιο, κανείς σύζυγος δεν μπορεί να λάβει περισσότερα από όσα θα λάμβανε αν ο γάμος είχε συναφθεί με σύστημα κοινοκτημοσύνης των αποκτημάτων·

Κάθε σύζυγος χάνει όλα τα οφέλη που έλαβε ή επρόκειτο λάβει ως αποτέλεσμα του γάμου (π.χ. δώρα μεταξύ συζύγων δωρεές από τρίτους στο ζεύγος ενόψει του γάμου)· σ' αυτήν την περίπτωση, ο δωρητής μπορεί να ορίσει ότι το ωφέλημα σωρεύεται στα τέκνα που προήλθαν από τον γάμο·

Ο/Η θιγόμενος/-η σύζυγος έχει το δικαίωμα να αξιώσει αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη από τον/την άλλοο/-η σύζυγο σύμφωνα με τους γενικούς όρους περί αστικής ευθύνης και ενώπιον τακτικού δικαστηρίου·

Όταν η αιτία του διαζυγίου οφείλεται στην ψυχική διαταραχή ενός εκ των συζύγων, ο/η σύζυγος που έχει υποβάλει αίτηση διαζυγίου οφείλει να επανορθώσει την ηθική βλάβη που προκλήθηκε στον/στην άλλοο/-η σύζυγο από τη λύση του γάμου η σχετική αίτηση πρέπει να κατατεθεί στο πλαίσιο της αγωγής διαζυγίου· Κάθε σύζυγος μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο την άδεια να εισπράττει μίσθωμα από την οικογενειακή εστία, είτε αυτή είναι κοινή είτε ανήκει στον/στην άλλοο/-η σύζυγο.

Τα ζώα συντροφιάς ανατίθενται σε έναν ή και στους δύο συζύγους, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τα συμφέροντα καθενός από τους συζύγους και των τέκνων του ζεύγους, καθώς και την καλή διαβίωση του ζώου.

Τα περιουσιακά αποτελέσματα του διαζυγίου στις σχέσεις μεταξύ συζύγων και τρίτων είναι τα ακόλουθα:

Οι σύζυγοι μπορούν να αντιτάξουν τα περιουσιακά αποτελέσματα του διαζυγίου έναντι τρίτων μόνο μετά την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση του διαζυγίου καταχωρίστηκε στο ληξιαρχείο.

Σε ό,τι αφορά τις υποχρεώσεις διατροφής μεταξύ πρώην συζύγων, τα άρθρα 2016 και 2019 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα προβλέπουν τα ακόλουθα:

Κατά γενικό κανόνα, μετά από διαζύγιο, κάθε πρώην σύζυγος έχει υποχρέωση διατροφής

Κάθε πρώην σύζυγος δικαιούται διατροφή, ανεξαρτήτως του αν το διαζύγιο εκδόθηκε με κοινή συναίνεση ή όχι, αλλά το δικαίωμα σε διατροφή μπορεί να απορριφθεί με βάση την αρχή της επείκειας (equidade)

Το δικαίωμα διατροφής παύει να υφίσταται εάν ο/η δικαιούχος συνάψει εκ νέου γάμο, συνάψει σύμφωνο συμβίωσης ή καταστεί ανάξιος/-α του οφέλους λόγω της ηθικής του συμπεριφοράς.

Αποτελέσματα του δικαστικού χωρισμού

Σε ό,τι αφορά τον δικαστικό χωρισμό, το άρθρο 1794 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα παραπέμπει στις διατάξεις που εφαρμόζονται στο διαζύγιο, με μία εξαίρεση: ο δικαστικός χωρισμός δεν συνεπάγεται τη λύση του γάμου.

Πέραν απ' αυτήν την εξαίρεση, σύμφωνα με τα άρθρα 1795-A, 2016 και 2133 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα, τα αποτελέσματα του δικαστικού χωρισμού για την περιουσία των συζύγων, τις υποχρεώσεις διατροφής και την κληρονομική διαδοχή είναι τα ίδια μ' αυτά του διαζυγίου.

Έννομα αποτελέσματα της ακύρωσης

Υπάρχει διαφορά μεταξύ άκυρου και ανυπόστατου γάμου.

Ο ανυπόστατος γάμος, όπως ορίζεται στα άρθρα 1628 έως 1630 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα (για παράδειγμα, ο ένας ή και οι δύο σύζυγοι δεν προέβησαν σε δήλωση συμφωνίας με την τέλεση του γάμου), δεν παράγει κανένα έννομο αποτέλεσμα.

Τα αποτελέσματα της ακύρωσης πολιτικού γάμου, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 1631 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα (για παράδειγμα, νομικά κωλύματα ή ελαττωματική δήλωση λόγω πλάνης), ορίζονται στο άρθρο 1647 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα και είναι τα ακόλουθα:

Αν και οι δύο σύζυγοι ενήργησαν με καλή πίστη, ο γάμος παράγει αποτελέσματα μεταξύ τους και έναντι τρίτων μέχρι την έκδοση της αμετάκλητης δικαστικής απόφασης που ακυρώνει τον γάμο·

Αν μόνο ένας εκ των συζύγων ενήργησε με καλή πίστη, μόνο αυτός μπορεί να επωφεληθεί από τα αποτελέσματα του γάμου εξάλλου, ο/η καλόπιστος/-η σύζυγος μπορεί να αντιτάξει τα αποτελέσματα του γάμου έναντι τρίτων, εφόσον αυτά αντανακλούν τη σχέση μεταξύ των συζύγων.

Το καθεστώς αυτό εφαρμόζεται στην ακύρωση καθολικού γάμου από τις εκκλησιαστικές αρχές έως την καταχώριση της απόφασης στο ληξιαρχείο, εφόσον ο καθολικός γάμος έχει εγγραφεί σ' αυτό.

Τα άρθρα 1649 και 1650 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα προβλέπουν ειδικές χρηματικές ποινές σε περιπτώσεις γάμου ανηλίκου ή γάμου που τελείται κατά παράκαμψη νομικών κωλυμάτων, όπως στις ακόλουθες περιπτώσεις:

Ανήλικος που συνάπτει γάμο χωρίς την απαιτούμενη άδεια θεωρείται, έως την ενηλικίωσή του, ανήλικος για τους σκοπούς της διαχείρισης της περιουσίας που κατείχε κατά τη στιγμή του γάμου, καθώς και της περιουσίας που αποκτά μετά τη σύναψη του γάμου ως δωρεά· ωστόσο, του αποδίδεται, από τα εισοδήματα της εν λόγω περιουσίας, η απαιτούμενη για τη διαβίωσή του διατροφή·

Μέχρι την ενηλικίωσή του, την διαχείριση της εν λόγω περιουσίας αναλαμβάνουν οι γονείς ή ο νόμιμος αντιπρόσωπός του, και όχι ο/η άλλος/-η σύζυγος·

Η περιουσία αυτή δεν βαρύνεται, είτε κατά τη διάρκεια του γάμου είτε μετά τη λύση του, με τις οφειλές οποιουδήποτε εκ των συζύγων για όσο διάστημα ο/η σύζυγος ήταν ανήλικος/-η·

Σε περίπτωση παράκαμψης των κωλυμάτων του άρθρου 1604 στοιχεία c) και d) του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα (για παράδειγμα κωλύματος λόγω συγγένειας), ο/η υπαίτιος/-α σύζυγος δεν μπορεί να λάβει κανένα ωφέλημα από τον/την άλλο/-η σύζυγο αιτία δωρεάς ή από διαθήκη.

5 Ποιες είναι οι συνέπειες του θανάτου ενός εκ των συζύγων στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Σύμφωνα με το άρθρο 1788 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα, το σύστημα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων λύεται με τον θάνατο.

Σε περίπτωση κοινοκτημοσύνης, η κοινή περιουσία διανέμεται. Η περιουσία του/της θανόντος/-ούσας περιλαμβάνει την προσωπική του/της περιουσία και, ανάλογα με την περίπτωση, το μερίδιό του/της στην κοινή συζυγική περιουσία, σύμφωνα με το άρθρο 2024 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα.

Κατά γενικό κανόνα, ο/η επιζών/-ούσα σύζυγος είναι νόμιμος/-η κληρονόμος και έχει δικαίωμα νόμιμης μοίρας στην κληρονομία περιουσία ανεξαρτήτως της ύπαρξης διαθήκης (άρθρα 2131 και 2133 ή 2158 και 2159 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα, ανάλογα με την περίπτωση).

Επιπλέον, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 2103-A του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα, ο/η επιζών/-ούσα σύζυγος δικαιούται να λάβει, κατά τη διανομή της κληρονομιάς, το δικαίωμα χρήσης της οικογενειακής εστίας καθώς και του περιεχομένου και των επίπλων της. Αν, λόγω αυτού, σημειωθεί υπέρβαση του μεριδίου του/της στην κληρονομία και στην κοινή περιουσία, ο/η επιζών/-ούσα σύζυγος πρέπει να αποζημιώσει τους υπόλοιπους κληρονόμους.

Ωστόσο, σύμφωνα με τα άρθρα 1698 και 1700 παράγραφος 3 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα, όταν το σύστημα που ρυθμίζει τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων είναι αυτό της περιουσιακής αυτοτέλειας, ο/η σύζυγος μπορεί να αποποιηθεί τη μερίδα του υπό τον όρο ότι έχει συμφωνηθεί κληρονόμος στο προγαμιαίο σύμφωνο.

6 Ποια αρχή είναι αρμόδια να αποφαινεται στις υποθέσεις που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Αρμόδια να αποφαινούνται για τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων είναι τα δικαστήρια, τα δημόσια μητρώα και οι συμβολαιογράφοι, ανάλογα με την περίπτωση, όπως αναφέρεται κατωτέρω.

Κατά το πορτογαλικό δίκαιο, εφαρμόζεται η αρχή της διατηρησιμότητας των προγαμιαίων συμφώνων και του συστήματος ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 1714 του Αστικού Κώδικα. Επομένως, αν οι μέλλοντες σύζυγοι επιθυμούν να συμφωνήσουν ως προς τις περιουσιακές σχέσεις τους και να καταργήσουν το προβλεπόμενο σύστημα περιουσιακών σχέσεων, το οικείο σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων πρέπει να καθορισθεί σε προγαμιαίο σύμφωνο (άρθρο 1710 του Αστικού Κώδικα), που πρέπει να συναφθεί πριν από τη σύναψη γάμου. Κατά τη διάρκεια του γάμου, οι σύζυγοι δεν έχουν την ελευθερία να συνάψουν συμφωνία για την τροποποίηση ή την κατάργηση του συστήματος ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων. Εξαιρέσεις από την αρχή της διατηρησιμότητας εμφανίζονται στις περιπτώσεις που καλύπτονται από το άρθρο 1715 του Αστικού Κώδικα (π.χ. στην περίπτωση δικαστικού χωρισμού περιουσιακών στοιχείων ή δικαστικού χωρισμού προσώπων και περιουσιακών στοιχείων).

Οι διατάξεις που αφορούν το σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων πρέπει να περιλαμβάνονται σε συμφωνία γάμου (άρθρο 1698 του Αστικού Κώδικα). Όσον αφορά τη σύναψη του προγαμιαίου συμφώνου, ισχύουν τυπικές απαιτήσεις και απαιτήσεις δημοσιότητας. Όσον αφορά τις τυπικές προϋποθέσεις, κατά το άρθρο 1710 του Αστικού Κώδικα, για να συναφθεί εγκύρως ένα προγαμιαίο σύμφωνο πρέπει να συναφθεί με δήλωση σε δημόσιο μητρώο ή με συμβολαιογραφική πράξη. Όσον αφορά τις απαιτήσεις δημοσιότητας, για να παράγουν αποτελέσματα έναντι τρίτων, τα προγαμιαία σύμφωνα πρέπει να καταχωρίζονται σύμφωνα με το άρθρο 1711 παράγραφος 1, του Αστικού Κώδικα. Για τον σκοπό αυτό, οι κληρονόμοι των συζύγων και οι λοιποί συμβαλλόμενοι στο σύμφωνο δεν θεωρούνται τρίτοι. Η καταχώριση του συμφώνου δεν θίγει την καταχώριση ακινήτων για τα πραγματικά περιστατικά στα οποία αναφέρεται. Επιπλέον, προβλέπεται προθεσμία προς τήρηση: το προγαμιαίο σύμφωνο πρέπει να συναφθεί πριν από τον γάμο, αλλά δεν πρέπει να μεσολαβεί περισσότερο από ένα έτος από τη σύναψη του συμφώνου έως τη σύναψη του γάμου, διαφορετικά το σύμφωνο ακυρώνεται, όπως προβλέπεται στο άρθρο 1716 του Αστικού Κώδικα.

Οι ανωτέρω πληροφορίες είναι διαθέσιμες στο εγχειρίδιο Os Regulamentos Europeus: impacto na actividade registal e notarial (Ευρωπαϊκοί κανονισμοί: αντίκτυπος στη δραστηριότητα που σχετίζεται με τα μητρώα και τα συμβολαιογραφεία), που είναι διαθέσιμο στα πορτογαλικά στη διεύθυνση <https://www.redcecivil.csm.org.pt/os-regulamentos-europeus-impacto-na-atividade-registal-e-notarial/>

Σε περίπτωση διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης του γάμου, οι αρχές που είναι αρμόδιες για τη διανομή και για να εφαρμόσουν σ' αυτήν το αντίστοιχο σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων διαφέρουν ανάλογα με το αν οι σύζυγοι συμφωνούν ή όχι με τη διανομή. Εάν οι σύζυγοι συμφωνήσουν στη διανομή, σε περίπτωση διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού, αρμόδια είναι τα ληξιαρχεία. Σ' αυτήν την περίπτωση, υπάρχουν δύο ενδεχόμενα: σε περίπτωση διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού με κοινή συναίνεση, τα ληξιαρχεία είναι αρμόδια για το διαζύγιο ή τον δικαστικό χωρισμό και, στο πλαίσιο της οικείας διαδικασίας, μπορούν να εγκρίνουν τη συμφωνία διανομής, να διευθετήσουν την καταβολή των φορολογικών υποχρεώσεων και να προβούν στις μεταβολές στο μητρώο ως προς την περιουσία που προκύπτει από τη διανομή σε περίπτωση διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού με αντιδικία, τα οποία υπάγονται στην αρμοδιότητα των δικαστηρίων οικογενειακών υποθέσεων και ανηλίκων, αν οι διάδικοι συμφωνήσουν στη διανομή μετά το διαζύγιο ή τον δικαστικό χωρισμό, οι υπηρεσίες του ληξιαρχείου είναι αρμόδιες για τη διευθέτηση των ζητημάτων που σχετίζονται με τη διανομή, τις φορολογικές υποχρεώσεις και τις μεταβολές στο μητρώο ως προς την περιουσία που προκύπτει από την εν λόγω διανομή. Το εν λόγω νομικό πλαίσιο προβλέπεται στα άρθρα 272-A και 272-B του πορτογαλικού Ληξιαρχικού Κώδικα. Πρακτικές πληροφορίες σχετικά μ' αυτήν την υπηρεσία είναι διαθέσιμες στην εξής διεύθυνση: <https://justica.gov.pt/Servicos/Balcao-Divorcio-com-Partilha>

Εναλλακτικά, αν μετά το διαζύγιο ή τον δικαστικό χωρισμό υπάρχει συμφωνία διανομής της περιουσίας, οι διάδικοι μπορούν να ζητήσουν την κατάρτιση συμβολαιογραφικής πράξης διανομής ενώπιον συμβολαιογράφου. Σ' αυτήν την περίπτωση, ο συμβολαιογράφος έχει την ευθύνη της καταχώρισης των ακινήτων εντός προθεσμίας δύο μηνών και τα μέρη συμμορφώνονται με τις φορολογικές υποχρεώσεις τους εντός της ίδιας προθεσμίας (άρθρα 8-B και 8-C του Κώδικα Κτηματολογίου).

Εάν οι σύζυγοι δεν συμφωνούν με τη διανομή, σε περίπτωση διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού, ακυρότητας ή ακύρωσης του γάμου, κινείται διαδικασία απογραφής κατόπιν αιτήματος ενός εκ των διαδίκων. Ως εκ τούτου, αρμόδια για τη διαδικασία απογραφής είναι αποκλειστικά τα δικαστήρια στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 1083 παράγραφος 1 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.χ. όταν η απογραφή εξαρτάται από άλλες δικαστικές διαδικασίες). Σε άλλες περιπτώσεις, η διαδικασία απογραφής μπορεί να ζητηθεί, κατ' επιλογή του ενδιαφερόμενου διαδίκου ή με συμφωνία όλων των ενδιαφερόμενων μερών, ενώπιον των δικαστηρίων ή συμβολαιογράφου που περιλαμβάνεται στον κατάλογο του άρθρου 1 του Καθεστώτος Κτηματολογικής Απογραφής που δημοσιεύεται στο παράρτημα του νόμου αριθ. 117/19, της 13ης Σεπτεμβρίου 2019, σύμφωνα με το άρθρο 1083 παράγραφος 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Οι συμβολαιογράφοι διεκπεραιώνουν τη διαδικασία μέσω του συστήματος διαχείρισης διαδικασιών <https://www.inventarios.pt/>

7 Ποιες είναι οι συνέπειες των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στις νομικές σχέσεις μεταξύ συζύγου και τρίτων;

Τα άρθρα 1682 και 1683 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα προβλέπουν, σε ορισμένες περιπτώσεις, ότι ένας εκ των συζύγων θα πρέπει να έχει τη συγκατάθεση του/της άλλου/-ης συζύγου για τη σύναψη ορισμένων συμβάσεων με τρίτους. Αυτό εξαρτάται από το σύστημα που ρυθμίζει τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων (π.χ. περιουσιακή αυτοτέλεια ή κοινοκτημοσύνη), από τις εξουσίες διαχείρισης που απορρέουν από το εκάστοτε σύστημα (π.χ. από κοινού διαχείριση ορισμένων περιουσιακών στοιχείων), από τη φύση των περιουσιακών στοιχείων (π.χ. οικογενειακή οικία κοινή περιουσία) ή τη φύση της σύμβασης (π.χ. σύμβαση αγοραπωλησίας· αποδοχή δωρεάς).

Σύμφωνα με το άρθρο 1687 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα, η έλλειψη συναίνεσης του/της άλλου/-ης συζύγου έχει τις ακόλουθες συνέπειες έναντι τρίτων: Αν ένας εκ των συζύγων συνάψει σύμβαση που παραβιάζει τα άρθρα 1682 παράγραφος 1 και 3 (π.χ. μεταβίβαση κυριότητας ορισμένων κινητών πραγμάτων), το άρθρο 1682-A (π.χ. μεταβίβαση κυριότητας ακινήτου που υπάγεται σε σύστημα κοινοκτημοσύνης· κυριότητας οικογενειακής οικίας που υπάγεται σε οποιοδήποτε περιουσιακό σύστημα), το άρθρο 1682-B (για παράδειγμα, ανάκληση μίσθωσης της οικογενειακής οικίας) ή το άρθρο 1683 παράγραφος 2 (αποποίηση κληρονομιάς ή κληροδοτήματος) του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα, ο/η άλλος/-η σύζυγος ή κληρονόμος αυτού/αυτής μπορεί να επιδιώξει την ακύρωση της εν λόγω σύμβασης

Αν ένας εκ των συζύγων, χωρίς τη συγκατάθεση του/της άλλου/-ης συζύγου όπου αυτή απαιτείται, μεταβιβάσει την κυριότητα μη καταχωρισμένων κινητών πραγμάτων ή συνάψει σύμβαση με την οποία συστήνεται βάρος επί των εν λόγω πραγμάτων, η προαναφερθείσα ακύρωση δεν μπορεί να αντιταχθεί έναντι τρίτου ο οποίος ενήργησε με καλή πίστη

Αν ένας εκ των συζύγων μεταβιβάσει παρανόμως την κυριότητα περιουσιακού στοιχείου που ανήκει αποκλειστικά στον/στην άλλο/-η σύζυγο ή συνάψει σύμβαση με την οποία συστήνεται βάρος επί του εν λόγω περιουσιακού στοιχείου, η σύμβαση είναι άκυρη και το τίμημα επιστρέφεται, ιδίως σύμφωνα με τα άρθρα 892 έως 904 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα, τα οποία καθορίζουν τις συνέπειες της έλλειψης νομιμοποίησης του πωλητή.

8 Σύνοψη περιγραφής της διαδικασίας εκκαθάρισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, συμπεριλαμβανομένων του καταμερισμού, της διανομής και της ρευστοποίησης της περιουσίας, στο εν λόγω κράτος μέλος.

Εάν υπάρχει συμφωνία για τη διανομή, αυτή μπορεί να εγκριθεί από τα ληξιαρχεία ή να καταχωρηθεί σε συμβολαιογραφική πράξη που συντάσσεται ενώπιον του συμβολαιογράφου, ανάλογα με τις περιπτώσεις που αναφέρονται ανωτέρω στην απάντηση στην ερώτηση 6.

Εάν δεν υπάρχει συμφωνία για τη διανομή, κινείται διαδικασία απογραφής είτε ενώπιον του δικαστηρίου είτε ενώπιον του συμβολαιογράφου, επίσης σύμφωνα με την απάντηση στην ερώτηση 6.

Η δικαστική απογραφή διέπεται από τις διατάξεις του βιβλίου V, Τίτλος XVI (άρθρα 1082 έως 1130) του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ο οποίος εφαρμόζεται αναλογικά στη συμβολαιογραφική απογραφή (άρθρο 2 του Καθεστώτος Κτηματολογικής Απογραφής που δημοσιεύεται στο παράρτημα του νόμου αριθ. 117/19 της 13ης Σεπτεμβρίου 2019).

Η διαδικασία απογραφής για τη διανομή της συζυγικής περιουσίας χωρίζεται κυρίως στα ακόλουθα στάδια: το αρχικό στάδιο· τη διατύπωση ενστάσεων και την επαλήθευση των υποχρεώσεων· την προηγούμενη ακρόαση των ενδιαφερομένων μερών· την αναδιοργάνωση της διαδικασίας και τη διαβούλευση των ενδιαφερομένων μερών· το σχέδιο της διανομής και την εγκριτική απόφαση· τα συμβάντα μετά την εγκριτική απόφαση.

9 Ποια είναι η διαδικασία και τα έγγραφα ή οι πληροφορίες που απαιτούνται κατά κανόνα για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας;

Το πρόσωπο που αιτείται την καταχώριση ακίνητης περιουσίας πρέπει να υποβάλει αίτηση καταχώρισης στο κτηματολόγιο, επισυνάπτοντας σ' αυτήν τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν τα στοιχεία που εγγράφονται στο κτηματολόγιο. Τα έγγραφα που κατά κανόνα απαιτούνται είναι τα ακόλουθα:

συμβολαιογραφική πράξη έντυπο στοιχείων ακινήτου (caderneta predial)· απόδειξη πληρωμής των τελών χαρτοσήμου και του δημοτικού φόρου ακίνητης περιουσίας τυχόν εξάλειψη υποθήκης. Αν αυτά τα έγγραφα είναι ήδη καταχωρισμένα στο κτηματολόγιο, αρκεί η παραπομπή σ' αυτά.

Επιπλέον, αν η αίτηση υποβάλλεται από εκπρόσωπο του αιτούντος, στην αίτηση επισυνάπτεται το σχετικό πληρεξούσιο. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 39 του Κώδικα Κτηματολογίου, οι δικηγόροι, οι συμβολαιογράφοι και οι νομικοί αντιπρόσωποι (solicitadores) δεν υποχρεούνται να επισυνάψουν πληρεξούσιο στις αιτήσεις προς το κτηματολόγιο.

Οι αιτούντες που διαθέτουν ψηφιακό πιστοποιητικό (πολίτες με πορτογαλική κάρτα πολίτη, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι και νομικοί αντιπρόσωποι) μπορούν να υποβάλουν αίτηση για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας και να προσθέσουν τα απαραίτητα έγγραφα μέσω διαδικτύου. Οι αιτούντες που δεν διαθέτουν ψηφιακό πιστοποιητικό μπορούν να υποβάλουν την αίτησή τους αυτοπροσώπως στο κτηματολόγιο ή να την αποστείλουν ταχυδρομικώς.

Πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία καταχώρισης και τα σχετικά τέλη διατίθενται στη διεύθυνση:

<https://justica.gov.pt/Servicos/Pedir-registo-predial>

Οι επικαιροποιημένες εκδόσεις του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα και των υπολοίπων νομοθετικών πράξεων που αναφέρονται ανωτέρω είναι διαθέσιμες στα πορτογαλικά στους ακόλουθους συνδέσμους:

[📄 Αστικός Κώδικας](#)

[📄 Ληξιαρχικός Κώδικας](#)

[📄 Κώδικας Κτηματολογίου](#)

[📄 Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας](#)

[📄 Καθεστώς Συμβολαιογραφικής Απογραφής](#)

Τελική σημείωση:

Οι πληροφορίες που περιέχονται στο παρόν ενημερωτικό δελτίο είναι γενικής φύσης, δεν είναι εξαντλητικές και δεν δεσμεύουν το σημείο επαφής, το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, τα δικαστήρια ή οποιονδήποτε άλλον αποδέκτη. Θα πρέπει να ανατρέχετε πάντα στην εκάστοτε επικαιροποιημένη έκδοση της εφαρμοστέας νομοθεσίας. Εξάλλου, οι παρούσες πληροφορίες δεν υποκαθιστούν τις συμβουλές επαγγελματία νομικού.

Τελευταία επικαιροποίηση: 22/08/2022

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων - Σλοβενία

1 Υπάρχει στο εν λόγω κράτος μέλος προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων; Τι προβλέπει;

Ναι.

Οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων διέπονται από τον Οικογενειακό Κώδικα της Δημοκρατίας της Σλοβενίας [*Družinski zakonik Republike Slovenije (DZ)*]: Το εκ του νόμου προβλεπόμενο καθεστώς ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων εφαρμόζεται στους συζύγους εκτός αν έχουν συνάψει σύμβαση η οποία καθορίζει διαφορετικό τρόπο ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων. Σε αυτή την περίπτωση, εφαρμόζεται το συμβατικό καθεστώς ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων.

Το εκ του νόμου προβλεπόμενο καθεστώς ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων προβλέπει την κοινοκτημοσύνη επί της κοινής περιουσίας και την περιουσιακή αυτοτέλεια όσον αφορά την προσωπική περιουσία κάθε συζύγου.

2 Πώς μπορούν οι σύζυγοι να ρυθμίσουν τις περιουσιακές σχέσεις τους; Ποιες είναι οι τυπικές προϋποθέσεις στην περίπτωση αυτή;

Οι σύζυγοι ή οι μέλλοντες σύζυγοι μπορούν να ρυθμίσουν τις μεταξύ τους περιουσιακές σχέσεις με σύμβαση. Οι συμβάσεις με τις οποίες ρυθμίζονται οι περιουσιακές σχέσεις αποτελούν συμφωνίες με τις οποίες οι δύο σύζυγοι καθορίζουν ένα καθεστώς για τη ρύθμιση των περιουσιακών τους σχέσεων με περιεχόμενο διαφορετικό από αυτό που εφαρμόζεται εκ του νόμου.

Στο πλαίσιο αυτών των συμβάσεων, οι σύζυγοι μπορούν επίσης να συμφωνήσουν δύο διαφορετικές ρυθμίσεις: μία ρύθμιση των περιουσιακών τους σχέσεων κατά τη διάρκεια του γάμου και διαφορετική ρύθμιση σε περίπτωση διαζυγίου. Οι συμβάσεις με τις οποίες οι σύζυγοι ρυθμίζουν τα περιουσιακά τους δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους πρέπει να περιβάλλονται τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου. Η συμβατική ρύθμιση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων ισχύει μεταξύ των συζύγων από την ημερομηνία σύναψης της εν λόγω σύμβασης, εκτός αν οι σύζυγοι συμφωνήσουν διαφορετικά. Τυχόν προγαμιαίο συμβόλαιο που έχουν συνάψει οι μέλλοντες σύζυγοι για τη ρύθμιση των μεταξύ τους περιουσιακών σχέσεων τίθεται σε ισχύ από την ημερομηνία σύναψης του γάμου ή από την επόμενη ημέρα, αναλόγως ποια καθορίζεται από τους συζύγους στο προγαμιαίο συμβόλαιο. Οι συμβάσεις με τις οποίες ρυθμίζονται οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων πρέπει να καταχωρίζονται στο μητρώο συμβάσεων ρύθμισης περιουσιακών σχέσεων. Σε περίπτωση που σύμβαση για τη ρύθμιση των περιουσιακών σχέσεων συζύγων δεν καταχωριστεί στο οικείο μητρώο, τεκμαίρεται ότι, για τους σκοπούς των σχέσεων των συζύγων με τρίτους, στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων εφαρμόζεται το εκ του νόμου προβλεπόμενο καθεστώς ρύθμισης αυτών των σχέσεων.

Πριν από τη σύναψη σύμβασης για τη ρύθμιση των μεταξύ τους περιουσιακών σχέσεων, οι σύζυγοι οφείλουν να ενημερώνουν ο ένας τον άλλον για την περιουσιακή τους κατάσταση. Αν δεν το πράξουν, η σύμβαση μπορεί να προσβληθεί στο δικαστήριο.

3 Υπάρχουν περιορισμοί στην ελευθερία καθορισμού των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων;

Όχι, ωστόσο πριν από τη σύναψη σύμβασης για τη ρύθμιση των μεταξύ τους περιουσιακών σχέσεων, οι σύζυγοι οφείλουν να ενημερώνουν ο ένας τον άλλον για την περιουσιακή τους κατάσταση. Αν δεν το πράξουν, η σύμβαση μπορεί να προσβληθεί στο δικαστήριο.

4 Ποιες είναι οι έννομες συνέπειες του διαζυγίου, του δικαστικού χωρισμού ή της ακύρωσης του γάμου στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Σε περίπτωση λύσης του γάμου πραγματοποιείται διανομή της κοινής συζυγικής περιουσίας.

Εάν η σύμβαση για τη ρύθμιση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, με την οποία οι σύζυγοι επέλεξαν να μην εφαρμοστεί το εκ του νόμου προβλεπόμενο καθεστώς στις μεταξύ τους σχέσεις, δεν καθορίζει τον τρόπο διανομής της περιουσίας, τότε η διανομή θα γίνει σύμφωνα με τους κανόνες του εκ του νόμου προβλεπόμενου καθεστώτος ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, εκτός αν οι σύζυγοι συμφωνήσουν διαφορετικά. Για τη διανομή της περιουσίας, λαμβάνεται υπόψη η κατάσταση που ίσχυε κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος της σύμβασης με την οποία ρυθμίστηκαν οι περιουσιακές σχέσεις.

Κατά κανόνα, η συζυγική περιουσία διανέμεται σε ίσα μέρη, ωστόσο οι σύζυγοι μπορούν να προσκομίσουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι συνέβαλαν στη διαμόρφωση της συζυγικής περιουσίας σε διαφορετικές αναλογίες. Τυχόν αμελητέες διαφορές όσον αφορά το μέγεθος της συμβολής κάθε συζύγου στη διαμόρφωση της συζυγικής περιουσίας δεν λαμβάνονται υπόψη.

Αφού συμφωνηθούν ή προσδιοριστούν τα μερίδια επί της συζυγικής περιουσίας, οι σύζυγοι μπορούν να συμφωνήσουν τον τρόπο διανομής της περιουσίας. Ως διανομή νοείται και η περίπτωση κατά την οποία οι σύζυγοι αποφασίζουν να καταστούν συγκύριοι των περιουσιακών στοιχείων κατά το ποσοστό που αντιστοιχεί στα μερίδιά τους επί της συζυγικής περιουσίας.

5 Ποιες είναι οι συνέπειες του θανάτου ενός εκ των συζύγων στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Ο θάνατος ενός εκ των συζύγων δεν επηρεάζει το καθεστώς ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων.

Η περιουσία του θανόντος συζύγου υπόκειται στη διαδικασία κληρονομικής διαδοχής

6 Ποια αρχή είναι αρμόδια να αποφαινεται στις υποθέσεις που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Τα δικαστήρια είναι αρμόδια για την επίλυση διαφορών που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων.

7 Ποιες είναι οι συνέπειες των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στις νομικές σχέσεις μεταξύ συζύγου και τρίτων;

Κοινές υποχρεώσεις των συζύγων είναι όσες δεσμεύουν αμφοτέρους τους συζύγους σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις της νομοθεσίας, όσες προκύπτουν σε σχέση με τη συζυγική περιουσία, και όσες έχουν αναληφθεί από τον έναν σύζυγο για την εκπλήρωση των αναγκών που προκύπτουν από τη συμβίωση με τον έτερο σύζυγο ή των αναγκών της οικογένειας. Για αυτές τις υποχρεώσεις, οι σύζυγοι ευθύνονται από κοινού και εις ολόκληρον με την κοινή τους περιουσία, καθώς και με τις προσωπικές τους περιουσίες.

Ο ένας εκ των συζύγων μπορεί να ζητήσει αποζημίωση από τον έτερο σύζυγο για τον λόγο ότι, κατά τη διευθέτηση κοινής υποχρέωσης, κατέβαλε ποσό που υπερβαίνει το αναλογούν στον ίδιο μερίδιο.

Προσωπικές υποχρεώσεις κάθε συζύγου είναι όσες είχε αναλάβει πριν από τη σύναψη του γάμου, καθώς και όσες ανέλαβε μετά τη σύναψή του χωρίς να συνιστούν κοινές υποχρεώσεις σύμφωνα με το άρθρο 82 παράγραφος 1 του ΔΖ.

Κάθε σύζυγος ευθύνεται για τις προσωπικές του υποχρεώσεις με την προσωπική του περιουσία και με το μερίδιό του στην κοινή περιουσία.

Σε περίπτωση που σύμβαση για τη ρύθμιση των περιουσιακών σχέσεων συζύγων δεν καταχωριστεί στο οικείο μητρώο, τεκμαίρεται ότι, για τους σκοπούς των σχέσεων των συζύγων με τρίτους, στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων εφαρμόζεται το εκ του νόμου προβλεπόμενο καθεστώς ρύθμισης αυτών των σχέσεων.

8 Σύνομη περιγραφή της διαδικασίας εκκαθάρισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, συμπεριλαμβανομένων του καταμερισμού, της διανομής και της ρευστοποίησης της περιουσίας, στο εν λόγω κράτος μέλος.

Σε περίπτωση λύσης του γάμου πραγματοποιείται διανομή της κοινής συζυγικής περιουσίας. Για όσο διάστημα διαρκεί ο γάμος, είναι δυνατή η διανομή της περιουσίας βάσει συμφωνίας ή κατόπιν αίτησης ενός εκ των συζύγων.

Στις συμφωνίες αυτές περιλαμβάνεται κάθε συμφωνία μεταξύ των συζύγων σχετικά με την έκταση της συζυγικής περιουσίας. Εάν η σύμβαση για τη ρύθμιση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, με την οποία οι σύζυγοι επέλεξαν να μην εφαρμοστεί το εκ του νόμου προβλεπόμενο καθεστώς στις μεταξύ τους σχέσεις, δεν καθορίζει τον τρόπο διανομής της περιουσίας, τότε η διανομή θα γίνει σύμφωνα με τους κανόνες του εκ του νόμου προβλεπόμενου καθεστώτος ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, εκτός αν οι σύζυγοι συμφωνήσουν διαφορετικά. Για τη διανομή της περιουσίας, λαμβάνεται υπόψη η κατάσταση που ίσχυε κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος της σύμβασης με την οποία ρυθμίστηκαν οι περιουσιακές σχέσεις.

Οι οφειλές και οι αξιώσεις έκαστου συζύγου που αφορούν τη συζυγική περιουσία καθορίζονται πριν προσδιοριστεί το μερίδιό του στην εν λόγω περιουσία.

Το ύψος του μεριδίου έκαστου συζύγου στη συζυγική περιουσία μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο συμφωνίας μεταξύ των συζύγων ή να καθοριστεί με δικαστική απόφαση κατόπιν αίτησης οποιουδήποτε εκ των συζύγων.

Κατά κανόνα, η συζυγική περιουσία διανέμεται σε ίσα μέρη, ωστόσο οι σύζυγοι μπορούν να προσκομίσουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι συνέβαλαν στη διαμόρφωση της συζυγικής περιουσίας σε διαφορετικές αναλογίες. Τυχόν αμελητέες διαφορές όσον αφορά το μέγεθος της συμβολής κάθε συζύγου στη διαμόρφωση της συζυγικής περιουσίας δεν λαμβάνονται υπόψη.

Κατά την εκδίκαση διαφοράς με αντικείμενο το ύψος του μεριδίου κάθε συζύγου στη συζυγική περιουσία, το δικαστήριο εξετάζει όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης, ιδίως το εισόδημα κάθε συζύγου, την αμοιβαία αρωγή μεταξύ των συζύγων, την επιμέλεια των τέκνων, την άσκηση οικιακών καθηκόντων, τη φροντίδα του σπιτιού και της οικογένειας, τη μέριμνα για τη συντήρηση της περιουσίας και κάθε άλλη μορφή εργασίας και συνεργασίας μεταξύ των συζύγων στο πλαίσιο της διαχείρισης, της διατήρησης και της αύξησης της συζυγικής περιουσίας.

Αφού συμφωνηθούν ή προσδιοριστούν τα μερίδια επί της συζυγικής περιουσίας, οι σύζυγοι μπορούν να συμφωνήσουν τον τρόπο διανομής της περιουσίας. Ως διανομή νοείται και η περίπτωση κατά την οποία οι σύζυγοι αποφασίζουν να καταστούν συγκύριοι των περιουσιακών στοιχείων κατά το ποσοστό που αντιστοιχεί στα μερίδιά τους επί της συζυγικής περιουσίας.

Εάν δεν επιτευχθεί συμφωνία σχετικά με τον τρόπο διανομής της περιουσίας, τότε αυτή διανέμεται με δικαστική απόφαση σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τη διανομή της συζυγικής περιουσίας.

Κατά τη διανομή της συζυγικής περιουσίας, έκαστος σύζυγος λαμβάνει, κατόπιν σχετικής αίτησής του, τα περιουσιακά στοιχεία που προορίζονται για την άσκηση του επαγγέλματός του ή άλλων δραστηριοτήτων του που του επιτρέπουν να αποκτά εισόδημα, η δε αξία των στοιχείων αυτών αφαιρείται από το μερίδιό του.

Το ίδιο ισχύει και για τα περιουσιακά στοιχεία που προορίζονται αποκλειστικά για προσωπική χρήση του ενός εκ των συζύγων και δεν ανήκουν στην προσωπική του περιουσία.

9 Ποια είναι η διαδικασία και τα έγγραφα ή οι πληροφορίες που απαιτούνται κατά κανόνα για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας;

Το αρμόδιο κτηματολογικό δικαστήριο (*zemljiškoknjižno sodišče*) είναι αρμόδιο να αποφασίσει για την καταχώριση της ακίνητης περιουσίας βάσει εγγράφων που αποδεικνύουν τη νομική βάση για την κτήση του δικαιώματος που πρόκειται να καταχωριστεί και τα οποία πληρούν και τους λοιπούς όρους που προβλέπονται στον νόμο.

Τα έγγραφα αυτά καθορίζονται στο άρθρο 40 παράγραφος 1 του νόμου περί κτηματολογίου [*Zakon o zemljiški knjigi* (ZZK-1)].

Τελευταία επικαιροποίηση: 09/11/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων - Φινλανδία

1 Υπάρχει στο εν λόγω κράτος μέλος προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων; Τι προβλέπει;

Το καθεστώς ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στη Φινλανδία στηρίζεται στην έννοια της υπό αναστολή κοινοκτημοσύνης. Αυτό σημαίνει ότι, κατά τη διάρκεια του γάμου, διατηρείται η περιουσιακή αυτοτέλεια των συζύγων, αλλά σε περίπτωση λύσης του γάμου η περιουσία διανέμεται μεταξύ των συζύγων ισομερώς.

Η σύναψη γάμου δεν μεταβάλλει τα δικαιώματα κυριότητας των συζύγων. Σύμφωνα με τον φινλανδικό νόμο περί γάμου (*Avioliittolaki 234/1929*), τα περιουσιακά στοιχεία που ανήκαν σε έναν εκ των συζύγων πριν από τη σύναψη του γάμου παραμένουν στην κυριότητά του συζύγου και κατά τη διάρκεια του γάμου. Το ίδιο ισχύει και για κάθε περιουσιακό στοιχείο που οι σύζυγοι αποκτούν ή λαμβάνουν μέσω κληρονομιάς ή δια δωρεάς κατά τη διάρκεια του γάμου. Εκτός από τα περιουσιακά στοιχεία, η αυτοτέλεια αυτή ισχύει και για τα χρέη, το οποίο σημαίνει ότι κάθε σύζυγος ευθύνεται ατομικά για κάθε χρέος με το οποίο ο ίδιος επιβαρύνθηκε πριν ή κατά τη διάρκεια του γάμου. Ωστόσο, και οι δύο σύζυγοι ευθύνονται από κοινού για υποχρεώσεις (χρέη) τις οποίες ανέλαβε ο ένας εκ των συζύγων στο πλαίσιο της συντήρησης της οικογένειας.

Σύμφωνα με το φινλανδικό καθεστώς ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, κάθε σύζυγος έχει γαμικό δικαίωμα επί της περιουσίας του άλλου συζύγου. Αυτό σημαίνει ότι κάθε σύζυγος, καθώς και ο χήρος ή η χήρα και οι κληρονόμοι του θανόντος συζύγου, έχουν δικαίωμα στο ήμισυ της καθαρής περιουσίας των συζύγων όταν επέλθει διανομή της συζυγικής περιουσίας κατά τη λύση του γάμου. Το γαμικό δικαίωμα καταλαμβάνει το σύνολο της περιουσίας, ανεξάρτητα από το πότε ή το πώς την απέκτησαν ή σύζυγοι ή περιήλθε σε αυτούς πριν από τον γάμο. Ωστόσο, οι σύζυγοι μπορούν, με συμφωνία ρύθμισης των μεταξύ τους περιουσιακών σχέσεων, να αποκλείσουν την εφαρμογή του γαμικού δικαιώματος στον γάμο τους. Επιπλέον, κάθε περιουσιακό στοιχείο που ένας εκ των συζύγων αποκτά βάσει χαρακτηριστικής δικαιοπραξίας, δύναμι διαθήκης ή ασφαλιστηρίου συμβολαίου που προβλέπουν ότι ο μέλλων/η μέλλουσα σύζυγός του δεν θα έχει γαμικό δικαίωμα στο εν λόγω περιουσιακό στοιχείο εξαιρείται επίσης από το πεδίο εφαρμογής του γαμικού δικαιώματος.

2 Πώς μπορούν οι σύζυγοι να ρυθμίσουν τις περιουσιακές σχέσεις τους; Ποιες είναι οι τυπικές προϋποθέσεις στην περίπτωση αυτή;

Οι σύζυγοι μπορούν, είτε πριν από την τέλεση του γάμου είτε κατά τη διάρκεια αυτού, να συνάψουν συμφωνία ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων. Η συμφωνία ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων επηρεάζει τον τρόπο διανομής των περιουσιακών στοιχείων. Για παράδειγμα, οι σύζυγοι μπορούν να συμφωνήσουν ότι ο καθένας τους δεν θα έχει κανένα γαμικό δικαίωμα επί της περιουσίας που ανήκει στον άλλο σύζυγο, αλλά ότι ο κάθε σύζυγος διατηρεί την κυριότητα επί της δικής του προσωπικής περιουσίας. Οι σύζυγοι μπορούν επίσης να συμφωνήσουν την εξαιρέση ενός ορισμένου περιουσιακού στοιχείου από τη διανομή των συζυγικών περιουσιακών στοιχείων.

Η συμφωνία ρύθμισης των περιουσιακών στοιχείων πρέπει να συνάπτεται γραπτώς και να φέρει βέβαιη χρονολογία και τις υπογραφές των συζύγων. Επιπλέον, πρέπει να πιστοποιείται από δύο μάρτυρες οι οποίοι δεν έχουν σχετικό συμφέρον. Η συμφωνία ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων τίθεται σε ισχύ με την καταχώρισή της στο οικείο ληξιαρχείο (maistraatti) [ή στην Υπηρεσία Ψηφιακών και Πληθυσμιακών Δεδομένων (Digi- ja väestötietovirasto) από το 2020 και έπειτα].

3 Υπάρχουν περιορισμοί στην ελευθερία καθορισμού των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων;

Ο νόμος περί γάμου προβλέπει ορισμένους περιορισμούς όσον αφορά τη διαχείριση ορισμένων περιουσιακών στοιχείων όπως για παράδειγμα της κοινής οικίας των συζύγων ή των κινητών πραγμάτων οικιακής χρήσης. Δεν επιτρέπεται η διάθεση του ακινήτου που προορίζεται να χρησιμοποιηθεί ως κοινή οικία των συζύγων από τον έναν σύζυγο χωρίς τη γραπτή συναίνεση του άλλου συζύγου. Χωρίς τη συναίνεση του άλλου συζύγου, ο σύζυγος δεν μπορεί να μεταβιβάσει μισθωτική σχέση ή άλλα δικαιώματα νομής ή κατοχής επί διαμερίσματος που προορίζεται να χρησιμοποιηθεί ως κοινή οικία των συζύγων και δεν μπορεί να διαθέσει: τα κινητά πράγματα που αποτελούν μέρος του κοινού νοικοκυριού και που χρησιμοποιούνται από αμφότερους τους συζύγους τυχόν απαραίτητα εργαλεία που χρησιμοποιεί ο άλλος σύζυγος ή κινητά πράγματα που προορίζονται για προσωπική χρήση του άλλου συζύγου ή των τέκνων. Η διανομή των συζυγικών περιουσιακών στοιχείων μπορεί να αναπροσαρμοστεί εάν πιθανολογείται ότι θα είχε παράλογα αποτελέσματα ή αν οδηγεί στη δημιουργία άδικου οικονομικού οφέλους για έναν από τους δύο συζύγους. Αυτό σημαίνει ότι κατόπιν εύλογης εξέτασης μιας επιμέρους περίπτωσης, είναι δυνατή η παρέκκλιση από τους κανόνες που θα τύγχαναν εφαρμογής στη διανομή της συζυγικής περιουσίας υπό άλλες συνθήκες. Κατά την εξέταση της αναπροσαρμογής της διανομής των συζυγικών περιουσιακών στοιχείων, πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στη διάρκεια του γάμου, στις δραστηριότητες των συζύγων όσον αφορά το κοινό νοικοκυριό και ως προς την επαύξηση και διατήρηση της περιουσίας, καθώς και άλλα συγκρίσιμα στοιχεία σχετικά με την οικονομική κατάσταση των συζύγων.

Στο πλαίσιο της αναπροσαρμογής της διανομής της συζυγικής περιουσίας, μπορεί να αποφασιστεί ότι ένας εκ των συζύγων δεν θα λάβει, δυνάμει του γαμικού δικαιώματος, περιουσιακά στοιχεία του άλλου συζύγου ή ότι το εν λόγω δικαίωμα θα περιοριστεί ότι ορισμένο περιουσιακό στοιχείο θα εξαιρεθεί εν όλω ή εν μέρει από το γαμικό δικαίωμα κατά τη διανομή της συζυγικής περιουσίας ότι το σύνολο ή μέρος της περιουσίας που εξαιρέθηκε από το γαμικό δικαίωμα του άλλου συζύγου μέσω συζυγικής συμφωνίας θα θεωρείται, στο πλαίσιο της διανομής, ότι υπόκειται πλήρως ή εν μέρει στο γαμικό δικαίωμα του άλλου συζύγου.

4 Ποιες είναι οι έννομες συνέπειες του διαζυγίου, του δικαστικού χωρισμού ή της ακύρωσης του γάμου στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Όταν εκκρεμεί διαδικασία διαζυγίου ή σε περίπτωση λύσης του γάμου, πρέπει να πραγματοποιηθεί διανομή της συζυγικής περιουσίας εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα από έναν εκ των συζύγων ή έναν εκ των κληρονόμων του θανόντος συζύγου. Στο πλαίσιο της διανομής της συζυγικής περιουσίας, το γαμικό δικαίωμα ασκείται μέσω προσδιορισμού του ποσού που πρέπει να καταβάλει ο σύζυγος, του οποίου η περιουσία έχει τη μεγαλύτερη καθαρή αξία, στον άλλο σύζυγο. Εάν κανείς εκ των συζύγων δεν έχει γαμικό δικαίωμα επί της περιουσίας του άλλου συζύγου, η περιουσία των συζύγων υπόκειται σε διαχωρισμό και όχι σε διανομή. Εάν οι σύζυγοι διατηρούν κοινά περιουσιακά στοιχεία, τα στοιχεία αυτά πρέπει να διανεμηθούν, κατόπιν σχετικής αίτησης, κατά τον χρόνο διανομής ή διαχωρισμού της συζυγικής περιουσίας.

Επιπλέον, διανομή της συζυγικής περιουσίας μπορεί να πραγματοποιηθεί κατόπιν έκδοσης αλλοδαπής δικαστικής απόφασης επί δικαστικού χωρισμού μεταξύ συζύγων οι περιουσιακές σχέσεις των οποίων διέπονται από το φινλανδικό δίκαιο. Ωστόσο, δεν μπορεί να γίνει διανομή της εν λόγω περιουσίας δυνάμει της απόφασης δικαστικού χωρισμού εάν οι σύζυγοι αποφασίσουν εκ νέου να συγκατοικήσουν.

5 Ποιες είναι οι συνέπειες του θανάτου ενός εκ των συζύγων στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Καταρχήν, σε περίπτωση λύσης του γάμου λόγω θανάτου ενός εκ των συζύγων, εφαρμόζονται οι ίδιοι κανόνες.

Εάν υπάρχουν άμεσοι κληρονόμοι (τέκνα ή κατιόντες αυτών), ο χήρος/η χήρα και οι κληρονόμοι του θανόντος μπορούν να αιτηθούν τη διανομή της συζυγικής περιουσίας. Ο βασικός κανόνας που εφαρμόζεται στη διανομή της συζυγικής περιουσίας είναι ότι το σύνολο της περιουσίας διανέμεται σε ίσα μέρη. Το ήμισυ της περιουσίας περιέρχεται στον επιζώντα σύζυγο και το υπόλοιπο ήμισυ επιμερίζεται μεταξύ των κληρονόμων. Ωστόσο, εάν η περιουσία του επιζώντος υπερβαίνει αυτή του θανόντος συζύγου, ο επιζών σύζυγος έχει το δικαίωμα να διατηρήσει το σύνολο της περιουσίας του.

Εάν ο γάμος λυθεί λόγω θανάτου ενός εκ των συζύγων αλλά δεν υπάρχουν άμεσοι κληρονόμοι, ο επιζών σύζυγος κληρονομεί όλα τα περιουσιακά στοιχεία του θανόντος, εκτός αν ο θανών είχε συντάξει διαθήκη με την οποία όριζε διαφορετικά. Σε αυτή την περίπτωση, η περιουσία του θανόντος δεν διαχωρίζεται από την περιουσία του επιζώντος με σκοπό τη διανομή. Ο γενικός κανόνας είναι ότι μόνο μετά τον θάνατο αμφότερων των συζύγων η περιουσία που κατέλιπε ο σύζυγος που απεβίωσε διανέμεται στους κληρονόμους και των δύο συζύγων κατά ίσα μέρη. Ο επιζών σύζυγος δεν έχει δικαίωμα να κληροδοτήσει τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία θα περιέρχονταν στους κληρονόμους του θανόντος συζύγου με τον τρόπο που προαναφέρθηκε.

Εκτός αν οι άμεσοι κληρονόμοι απαιτήσουν τη διανομή της περιουσίας ή αν οι όροι της διαθήκης του θανόντος συζύγου επιτάσσουν τη διανομή, ο επιζών σύζυγος μπορεί να διατηρήσει την αδιαίρετη περιουσία του θανόντος συζύγου. Ωστόσο, ο επιζών σύζυγος έχει το δικαίωμα να διατηρήσει την εξ αδιαίρετου κυριότητα της κοινής οικίας των συζύγων και κάθε κινητό που αποτελούσε μέρος του νοικοκυριού, εφόσον δεν έχει στην κυριότητά του άλλο ακίνητο κατάλληλο να χρησιμοποιηθεί ως κατοικία.

6 Ποια αρχή είναι αρμόδια να αποφαινεται στις υποθέσεις που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Οι φινλανδικές αρχές δεν κινούν αυτεπαγγέλτως διαδικασίες με αντικείμενο τη συζυγική περιουσία. Εάν οι σύζυγοι δεν καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με τη διανομή, το πρωτοδικείο (käräjäoikeus) ορίζει, κατόπιν σχετικής αίτησης, διαχειριστή στον οποίο ανατίθεται η διανομή της συζυγικής περιουσίας.

7 Ποιες είναι οι συνέπειες των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στις νομικές σχέσεις μεταξύ συζύγου και τρίτων;

Κατά κανόνα, ο γάμος δεν περιορίζει το δικαίωμα των συζύγων να συνάπτουν συμφωνίες, αλλά, ανθετίως, κατά τη διάρκεια του γάμου, κάθε σύζυγος έχει το δικαίωμα να λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με τη δική του προσωπική περιουσία, χωρίς τη συναίνεση του άλλου συζύγου.

Επιπλέον, κανένας εκ των δύο συζύγων δεν ευθύνεται άμεσα για χρέη με τα οποία επιβαρύνθηκε ο άλλος σύζυγος. Εντούτοις, οι σύζυγοι ευθύνονται από κοινού για υποχρεώσεις που ανέλαβε ο ένας εκ των συζύγων για τη συντήρηση της οικογένειας, καθώς και για την καταβολή του μισθώματος της κοινής κατοικίας των συζύγων. Καταγγελία της μίσθωσης της κοινής κατοικίας των συζύγων μπορεί να γίνει μόνο από τους δύο συζύγους από κοινού, ακόμη και αν η μισθωτική σύμβαση είχε υπογραφεί μόνον από τον έναν σύζυγο.

Τα δικαιώματα των πιστωτών προστατεύονται από τον νόμο περί γάμου, σύμφωνα με τις διατάξεις του οποίου οι σύζυγοι δεν μπορούν να παραιτηθούν από τα δικαιώματά τους επί της διανομής της συζυγικής περιουσίας κατά τρόπο δεσμευτικό για τους πιστωτές. Εάν στο πλαίσιο διανομής της συζυγικής περιουσίας, ένας εκ των συζύγων μεταβίβασε στον άλλο σύζυγο ή στους κληρονόμους του άλλου συζύγου περιουσιακό στοιχείο ή αξία του οποίου υπερβαίνει κατά πολύ αυτήν που θα έπρεπε να είχε μεταβιβάσει, η διανομή μπορεί να αναστραφεί και το οικείο στοιχείο να υπαχθεί στην πτωχευτική περιουσία.

8 Σύντομη περιγραφή της διαδικασίας εκκαθάρισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, συμπεριλαμβανομένων του καταμερισμού, της διανομής και της ρευστοποίησης της περιουσίας, στο εν λόγω κράτος μέλος.

Οι φινλανδικές αρχές δεν κινούν αυτεπαγγέλτως διαδικασίες με αντικείμενο τη συζυγική περιουσία. Όταν εκκρεμεί διαδικασία διαζυγίου ή σε περίπτωση λύσης του γάμου, πρέπει να πραγματοποιηθεί διανομή της συζυγικής περιουσίας εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα από έναν εκ των συζύγων ή έναν εκ των κληρονόμων του θανόντος συζύγου. Εάν κανείς εκ των συζύγων δεν έχει γαμικό δικαίωμα επί της περιουσίας του άλλου συζύγου, επέρχεται διαχωρισμός, αντί διανομής, της περιουσίας των συζύγων.

Κατά τη διανομή της συζυγικής περιουσίας σε περίπτωση διαζυγίου, ο βασικός κανόνας είναι ότι το σύνολο της περιουσίας διανέμεται σε ίσα μέρη, εκτός αν οι σύζυγοι είχαν συνάψει συμφωνία ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων. Είναι επίσης δυνατή η αναπροσαρμογή της διανομής εάν πιθανολογείται ότι θα είχε παράλογα αποτελέσματα. Η κοινή περιουσία των συζύγων επίσης διανέμεται, κατόπιν σχετικής αίτησης, σε περίπτωση διανομής ή διαχωρισμού της περιουσίας.

Σε περίπτωση λύσης του γάμου λόγω θανάτου ενός εκ των συζύγων, εάν υπάρχουν άμεσοι κληρονόμοι (τέκνα ή κατιόντες αυτών) του θανόντος συζύγου, ο χήρος/η χήρα και οι κληρονόμοι του θανόντος μπορούν να αιτηθούν τη διανομή της συζυγικής περιουσίας. Ο βασικός κανόνας που εφαρμόζεται στη διανομή της συζυγικής περιουσίας είναι ότι το σύνολο της περιουσίας διανέμεται σε ίσα μέρη. Το ήμισυ της περιουσίας περιέρχεται στον επιζώντα σύζυγο και το υπόλοιπο ήμισυ επιμερίζεται μεταξύ των κληρονόμων. Από την άλλη πλευρά, εάν η περιουσία του επιζώντος συζύγου υπερβαίνει την περιουσία του θανόντος συζύγου, ο επιζών σύζυγος έχει το δικαίωμα να διατηρήσει το σύνολο της δικής του περιουσίας. Εάν ο γάμος λυθεί λόγω θανάτου ενός εκ των συζύγων αλλά δεν υπάρχουν άμεσοι κληρονόμοι, ο επιζών σύζυγος κληρονομεί όλα τα περιουσιακά στοιχεία του θανόντος, εκτός αν ο θανών είχε συντάξει διαθήκη με την οποία όριζε διαφορετικά. Ο γενικός κανόνας είναι ότι μόνο μετά τον θάνατο αμφοτέρων των συζύγων η περιουσία που κατέλιπε ο σύζυγος που απεβίωσε δεύτερος διανέμεται στους κληρονόμους και των δύο συζύγων κατά ίσα μέρη.

Η διανομή μπορεί να πραγματοποιηθεί από τα ίδια τα μέρη βάσει αμοιβαίας συμφωνίας (διανομή δυνάμει συμφωνίας). Εάν τα μέρη δεν καταλήξουν σε συμφωνία, η διανομή πραγματοποιείται από διαχειριστή που διορίζεται από το δικαστήριο, κατόπιν αίτησης ενός εκ των συζύγων (διανομή κατόπιν δικαστικής παρέμβασης).

Στην περίπτωση της διανομής δυνάμει συμφωνίας, η διανομή πρέπει να καταγράφεται σε έγγραφο, το οποίο πρέπει να φέρει βέβαιη χρονολογία και υπογραφή. Επιπλέον, πρέπει να πιστοποιείται από δύο μάρτυρες οι οποίοι δεν έχουν σχετικό συμφέρον. Εάν η διανομή διενεργηθεί από διαχειριστή, η πράξη της διανομής καταρτίζεται γραπτώς και το σχετικό έγγραφο υπογράφεται από τον διαχειριστή.

Το έγγραφο αυτό μπορεί να κατατεθεί προς καταχώριση στο οικείο ληξιαρχείο (και, από το 2020, στην Υπηρεσία Ψηφιακών και Πληθυσμιακών Δεδομένων).

Η καταχώριση του εγγράφου περί διανομής προστατεύει έκαστο εκ των συζύγων έναντι αξιώσεων είσπραξης απαιτήσεων των πιστωτών του άλλου συζύγου κατά τ' άλλα δεν ασκεί καμία επιρροή στο κύρος της διανομής των περιουσιακών στοιχείων μεταξύ των μερών.

9 Ποια είναι η διαδικασία και τα έγγραφα ή οι πληροφορίες που απαιτούνται κατά κανόνα για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας;

Η κυριότητα επί περιουσιακού στοιχείου μπορεί να καταχωριστεί με την υποβολή αίτησης μεταγραφής του οικείου τίτλου ιδιοκτησίας. Η μεταγραφή του τίτλου γίνεται στο δημόσιο μητρώο τίτλων και υποθηκών. Μετά τη μεταγραφή του τίτλου ιδιοκτησίας, ο νέος κύριος αναγράφεται στο πιστοποιητικό μεταγραφής του τίτλου.

Σε περίπτωση μεταβολής της κυριότητας λόγω διανομής ή διαχωρισμού της περιουσίας, πρέπει, στο πλαίσιο της υποβολής αίτησης μεταγραφής του τίτλου, να διαβιβαστεί στην Εθνική Τοπογραφική Υπηρεσία της Φινλανδίας (Maanmittauslaitos) η αρχική συμφωνία περί διανομής ή διαχωρισμού της περιουσίας, συνοδευόμενη από έγγραφο στο οποίο αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους έλαβε χώρα η διανομή της περιουσίας (π.χ. κοινοποίηση του πρωτοδικείου από την οποία προκύπτει ότι διεξήχθη ενώπιόν του διαδικασία διαζυγίου), καθώς και το αποδεικτικό καταβολής του φόρου μεταβίβασης.

Η προθεσμία μεταγραφής τίτλου ιδιοκτησίας που αφορά περιουσία που αποτέλεσε το αντικείμενο διανομής λόγω λύσης του γάμου, ξεκινά από την ημερομηνία κατά την οποία η διανομή παράγει έννομα αποτελέσματα. Η διάρκεια της προθεσμίας μεταγραφής είναι έξι μήνες.

Τελευταία επικαιροποίηση: 03/02/2023

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων - Σουηδία

1 Υπάρχει στο εν λόγω κράτος μέλος προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων; Τι προβλέπει;

Ναι, υπάρχει τέτοιο σύστημα. Θεσπίζει κανόνες σχετικά με την υποχρέωση διατροφής μεταξύ συζύγων κατά τη διάρκεια του γάμου και μετά τη λύση του. Θεσπίζει, επίσης, κανόνες για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συζύγων, κατά τη διάρκεια του γάμου και μετά τη λύση του, όσον αφορά τα διάφορα είδη περιουσιακών στοιχείων, τις οφειλές, τη συζυγική εστία και την οικοσκευή των συζύγων, καθώς και τα δώρα μεταξύ συζύγων.

2 Πώς μπορούν οι σύζυγοι να ρυθμίσουν τις περιουσιακές σχέσεις τους; Ποιες είναι οι τυπικές προϋποθέσεις στην περίπτωση αυτή;

Τα περιουσιακά στοιχεία των συζύγων διακρίνονται σε δύο είδη: τα στοιχεία της συζυγικής περιουσίας (giftorättsgods) και τα ατομικά περιουσιακά στοιχεία (enskild egendom). Το καθεστώς της συζυγικής περιουσίας αποτελεί τον κανόνα, και εκείνο που ισχύει όταν δεν έχει οριστεί κάτι διαφορετικό. Ο βασικός κανόνας είναι ότι τα στοιχεία της συζυγικής περιουσίας διανέμονται στην περίπτωση θανάτου ενός εκ των συζύγων ή διαζυγίου. Τα ατομικά περιουσιακά στοιχεία δεν υπόκεινται σε διανομή. Ατομικά είναι τα περιουσιακά στοιχεία που έχουν οριστεί ως τέτοια με:

- α) συμφωνία των συζύγων για τη ρύθμιση των περιουσιακών τους σχέσεων (äktenskapsförord). Η συμφωνία πρέπει να γίνει γραπτά και να καταχωριστεί στη σουηδική φορολογική υπηρεσία (Skatteverket)
- β) σχετικό όρο σύμβασης δωρεάς
- γ) σχετικό όρο διαθήκης
- δ) σχετικό όρο στον ορισμό δικαιούχου ασφαλιστηρίου συμβολαίου ζωής, ασφάλισης κατά ατυχημάτων, ασφάλισης ασθενείας ή ατομικού συνταξιοδοτικού-αποταμειωτικού προγράμματος.

3 Υπάρχουν περιορισμοί στην ελευθερία καθορισμού των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων;

Ναι, υπάρχουν περιορισμοί. Υπάρχουν, για παράδειγμα, προστατευτικές διατάξεις που εφαρμόζονται κατά τη διάρκεια του γάμου όσον αφορά τη συζυγική εστία και την οικοσκευή. Ένας σύζυγος δεν μπορεί να πωλήσει, να μισθώσει ή να διαθέσει με άλλον τρόπο το σπίτι χωρίς τη συγκατάθεση του έτερου συζύγου. Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται ακόμα και ως προς περιουσιακά στοιχεία που είναι ατομικά βάσει συμφωνίας των συζύγων για τη ρύθμιση των περιουσιακών τους σχέσεων. Σε περίπτωση διανομής της κοινής περιουσίας, η συζυγική εστία και η οικοσκευή των συζύγων χορηγούνται στον/στη σύζυγο που τα έχει μεγαλύτερη ανάγκη. Αυτό ισχύει ακόμη και αν τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία ανήκουν εξ ολοκλήρου στον έτερο σύζυγο. Εάν η αξία των περιουσιακών στοιχείων που κατ' αυτόν τον τρόπο αποδίδονται σε έναν εκ των συζύγων υπερβαίνει το μερίδιό του στην προς διανομή περιουσία, ο/η εν λόγω σύζυγος, παρόλα αυτά, δικαιούται να λάβει τα περιουσιακά στοιχεία, εάν καταβάλει τη διαφορά στον έτερο σύζυγο. Ένα άλλο παράδειγμα είναι ότι ο επιζών σύζυγος δικαιούται ένα ελάχιστο χρηματικό ποσό από την κοινή περιουσία. Αυτό ισχύει ακόμη και στην περίπτωση που τα περιουσιακά στοιχεία του

θανόντος συζύγου ήταν ατομικά, και ακόμη και στην περίπτωση που ο θανών είχε ορίσει με διαθήκη άλλο πρόσωπο ως κληρονόμο ολόκληρης της περιουσίας του.

4 Ποιες είναι οι έννομες συνέπειες του διαζυγίου, του δικαστικού χωρισμού ή της ακύρωσης του γάμου στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Το σουηδικό δίκαιο προβλέπει μόνο το διαζύγιο. Η έννομη συνέπεια του διαζυγίου είναι ότι πρέπει να γίνει διανομή της περιουσίας. Δύναται επίσης να υπάρχει δικαίωμα διατροφής, τουλάχιστον για μια μεταβατική περίοδο, για τον έναν εκ των συζύγων.

5 Ποιες είναι οι συνέπειες του θανάτου ενός εκ των συζύγων στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Πραγματοποιείται διανομή της περιουσίας. Η διανομή πραγματοποιείται μεταξύ των κληρονόμων του θανόντος συζύγου και του επιζώντος συζύγου. Ωστόσο, οι άμεσοι κοινοί κατιόντες κληρονόμοι του ζεύγους θα πρέπει να περιμένουν την κληρονομιά τους μέχρι τον θάνατο αμφοτέρων των συζύγων.

6 Ποια αρχή είναι αρμόδια να αποφαινεται στις υποθέσεις που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Η διανομή της περιουσίας μπορεί να γίνει από τα ίδια τα μέρη. Εάν τα μέρη συμφωνήσουν, η μόνη τυπική απαίτηση είναι να γίνει η διανομή γραπτά και να υπογραφεί από αμφοτέρα τα μέρη. Εάν τα μέρη δεν καταλήξουν σε συμφωνία, το δικαστήριο μπορεί να διορίσει εκτελεστή της διανομής της περιουσίας. Τα μέρη μπορούν να προσβάλουν τις αποφάσεις του εκτελεστή ενώπιον του δικαστηρίου.

7 Ποιες είναι οι συνέπειες των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στις νομικές σχέσεις μεταξύ συζύγου και τρίτων;

Κάθε σύζυγος ευθύνεται για τις υποχρεώσεις του. Ως εκ τούτου, οι πιστωτές ενός συζύγου δεν έχουν δικαίωμα ικανοποίησης των απαιτήσεών τους από τα περιουσιακά στοιχεία του έτερου συζύγου, ανεξάρτητα από το αν αυτά συμπεριλαμβάνονται στη συζυγική περιουσία που υπόκειται σε διανομή ή είναι ατομικά. Υπάρχουν επίσης κανόνες για την προστασία των πιστωτών από τυχόν προσπάθειες καταδολίευσης εκ μέρους των συζύγων. Για παράδειγμα, ένας σύζυγος δεν μπορεί να αποφασίσει ότι τα ατομικά περιουσιακά στοιχεία του πρέπει να περιληφθούν στην προς διανομή συζυγική περιουσία εάν ο σκοπός είναι η αποφυγή απαίτησης πιστωτή.

8 Σύντομη περιγραφή της διαδικασίας εκκαθάρισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, συμπεριλαμβανομένων του καταμερισμού, της διανομής και της ρευστοποίησης της περιουσίας, στο εν λόγω κράτος μέλος.

Ο βασικός κανόνας είναι ότι τα στοιχεία της συζυγικής περιουσίας αποτελούν περιουσία προς διανομή. Ωστόσο, ο βασικός αυτός κανόνας έχει πολλές εξαιρέσεις. Κάθε σύζυγος μπορεί να αφαιρέσει από τη συζυγική περιουσία ποσό ίσο με τις υποχρεώσεις του. Κάθε σύζυγος μπορεί επίσης να αφαιρέσει τα είδη ένδυσης και άλλα περιουσιακά στοιχεία που χρησιμοποιεί προσωπικά ο εν λόγω σύζυγος, καθώς και τα δώρα που του έγιναν προσωπικά. Επίσης, από την προς διανομή περιουσία εξαιρείται, για παράδειγμα, το δικαίωμα σύνταξης από εργοδότη ή από κρατικό ταμείο και, σε κάποιο βαθμό, από ιδιωτικό συνταξιοδοτικό ταμείο. Η αξία του υπολοίπου της προς διανομή περιουσίας διανέμεται καταρχήν ισομερώς μεταξύ των συζύγων. Στη διανομή λαμβάνεται υπόψη ποιος είναι ο ιδιοκτήτης του εκάστοτε περιουσιακού στοιχείου. Όπως προαναφέρθηκε, υπάρχουν επίσης ειδικές προστατευτικές διατάξεις όσον αφορά τη συζυγική εστία και την οικοσκευή.

9 Ποια είναι η διαδικασία και τα έγγραφα ή οι πληροφορίες που απαιτούνται κατά κανόνα για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας;

Κάθε μεταβίβαση ακινήτου καταχωρίζεται μέσω αίτησης καταχώρισης ιδιοκτησίας στο Ινστιτούτο Χαρτογράφησης και Κτηματολογίου (Lantmäteriet). Η καταχώριση αυτή ζητείται συνήθως από τον αγοραστή του ακινήτου. Τα πρωτότυπα έγγραφα πρέπει να επισυνάπτονται στην αίτηση.

Τελευταία επικαιροποίηση: 10/11/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.